

Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XV.

Additions to the flora of the Czech Republic. XV.

Jiří H a d i n e c ¹⁾ & Pavel L u s t y k ²⁾ [eds]

¹⁾ *Herbářové sbírky Univerzity Karlovy, Benátská 2, CZ-128 01 Praha 2;*
e-mail: hadinec@natur.cuni.cz

²⁾ *Moravský Lačnov 287, CZ-568 02 Svitavy; e-mail: pavel-lustyk@seznam.cz*

Tento ročník Additament věnujeme památce vynikajícího botanika a našeho kamaráda Aleše Hájka († 8. ledna 2017).

Abstract

This fifteenth part of floristic contributions includes newly published data of critically endangered species and data unpublished so far. The species *Sorbus collina*, *S. cuculifera*, *S. moravica*, *S. pontis-satanae* and *S. thayensis* described from the Czech Republic as new to science, data of taxa newly discovered on the territory of the Czech Republic (*Rubus adornatus*, *R. ambulans*, *R. fasciculatiformis*, *R. perlongus*, *R. stohrii*) and data of alien species found in the Czech Republic for the first time (*Cephalaria transsilvanica*, *Chenopodium aristatum*, *Epilobium brachycarpum*, *Mimulus ringens*, *Phlomis russeliana*) are summarized. Furthermore, critically endangered species (according to the Red List of Vascular Plants of the Czech Republic) are reported from new sites (e.g. *Cardamine amara* subsp. *opicii*, *Centunculus minimus*, *Cerastium tenoreanum*, *Himantoglossum adriaticum*, *Limodorum abortivum*, *Ophrys apifera*, *Veronica opaca*). Finally, less rare and threatened species are reported from areas where they had not been recorded yet (*Carex fritschii*, *Myosotis stenophylla*, *Veronica agrestis*).

K e y w o r d s : floristics, new finds, Czech Republic

N o m e n k l a t u r a : Kubát et al. (2002), Kučera & Váňa (2005), Chytrý (2007, 2009, 2013)

Úvod

Po roce opět shrnujeme výsledky práce floristů a taxonomů z území České republiky za období 2015–2016. Kromě mnoha nálezů dosud neuveřejněných, zaslanych nám do redakce, uvádíme i ty, jež byly v roce 2015 (výjimečně i v roce 2013 a 2016) publikovány – v tomto případě se omezujeme jen na taxony pro naši květenu nové a kriticky ohrožené (kategorie C1). Lokalizace některých druhů (*Festuca albensis*, nové druhy rodu *Rubus* a *Taraxacum pudicum*), publikované v cizojazyčných člancích, jsme ponechali v původním znění. V roce 2016 vyšla v časopisu Preslia (ročník 88) druhá a třetí část seriálu Rozšíření cévnatých

rostlin v České republice (Kaplan et al. 2016a, 2016b), který je velice významným zdrojem dat o výskytu rostlinných druhů v ČR. Jednotlivé nové lokality publikovaných kriticky ohrožených druhů v tomto případě do Additament neexcerpujeme, tyto práce (včetně podrobných lokalit druhů) jsou volně přístupné na adrese www.preslia.cz.

Výsledek floristické práce za sledované období je opět neobyčejně pestrý a velice přínosný. Do květeny České republiky přibyla kostřava *Festuca albensis*, pět nově popsáných druhů z rodu *Sorbus* (*S. collina*, *S. cuculifera*, *S. moravica*, *S. pontis-satanae*, *S. thayensis*) a pampeliška *Taraxacum pudicum*. Pro území ČR bylo nalezeno pět nových druhů rodu *Rubus* (*R. adornatus*, *R. ambulans*, *R. fasciculatiformis*, *R. perlongus*, *R. stohrii*), všechny na území Čech, a také bylo zaznamenáno pět nově zavlečených synantropních druhů (*Cephalaria transsilvanica*, *Chenopodium aristatum*, *Epilobium brachycarpum*, *Mimulus ringens*, *Phlomis russeliana*). Mimo běžné kategorie pak stojí *Peucedanum austriacum* subsp. *rablense* (v dávné minulosti nalezený a nyní nově určený taxon) a *Peucedanum austriacum* subsp. *austriacum*, u něhož však status nelze spolehlivě určit. Mezi nové druhy české květeny je rovněž nutné zahrnout druh sice botaniky již v minulosti rozlišovaný, avšak až v roce 2015 platně popsáný, serpentinfyt *Knautia serpentinicola*. Za zcela výjimečný a překvapivý nález na území Čech lze považovat *Carex fritschii*, ostřici, která byla až dosud známa jen z jižní Moravy. Z význačných nálezů kategorie druhů kriticky ohrožených (C1) můžeme jmenovat např. *Cardamine amara* subsp. *opicii*, *Centunculus minimus*, *Cerastium tenoreanum*, *Himantoglossum adriaticum*, *Limodorum abortivum*, *Ophrys apifera* a *Veronica opaca*.

Všechny v Additamentech uváděné lokality jsou zařazeny do fytogeografických okresů či podokresů (Skalický 1988) s označením základního pole a kvadrantu středoevropské mapovací sítě (Slavík 1971) a přiřazeny jsou k nejbližší obci. Zkratka „distr.“ označuje území vymezené hranicemi příslušného administrativního okresu. Některé lokality jsou doplněny o zeměpisné souřadnice v souřadnicovém systému WGS-84. Pokud jsou uvedené nálezy doloženy herbářovými položkami uloženými ve veřejných sbírkách, je jejich uložení označeno zkratkou příslušné sbírky (Vozárová & Sutorý 2001), jsou-li v soukromé sbírce, pak zkratkou „herb.“ a jménem majitele sbírky, popř. i místem uložení. Zkratkou „not.“ (= notavit, tj. zapsal, zaznamenal, zaregistroval), popř. „photo“, jsou označeny nálezy a pozorování, k nimž nebyl pořízen herbářový doklad.

Kategorie ohrožení druhů uvádíme podle poslední verze Červeného seznamu naší flóry (Grulich 2012). U taxonů zařazených do tohoto seznamu uvádíme kategorii jejich ohrožení. U zvláště chráněných území jsou uvedeny zkratky jejich kategorií: NP – národní park, (N)PP – (národní) přírodní památka, (N)PR – (národní) přírodní rezervace, EVL – evropsky významná lokalita. Jména taxonů na subspecifické úrovni mohou být zkrácena symbolem *. Výskyty druhů, které již zanikly, označujeme symbolem †.

V případě literárních údajů převzatých ze Zpráv České botanické společnosti a časopisu Preslia používáme zkrácenou formu citace, stejně tak zkracujeme citace v případě, že odkazují na údaje uveřejněné v dřívějších Additamentech. Další literatura, která se úzce

váže pouze k jedinému taxonu (v několika případech i k více taxonům), je uvedena hned za příslušným textem; tituly, které se opakují častěji stejně jako základní díla souhrnného charakteru, jsou pak v seznamu literatury na konci celé práce.

Fytocenologické snímky zařazené do České národní fytocenologické databáze (Chytřý & Rafajová 2003) i další údaje z této databáze jsou v textu označeny zkratkou ČNFD.

Přehled všech dosud uvedených taxonů v Additamentech je zveřejněn na webových stránkách časopisu Zprávy České botanické společnosti <http://cbs.ibot.cas.cz/additamenta.htm>.

Děkujeme všem našim přispěvatelům, vysoce oceňujeme spolupráci se všemi, kdo se na obsahu Additament podílejí a věříme, že i nadále zachovají tomuto titulu přízeň, aby jeho další pokračování byla pro poznání české květeny neméně přínosná jako ta předchozí.

Taxa nova

Cephalaria transsilvanica (L.) Schrad. ex Roem. & Schult.

61b. Týnišťský úval, 5962b, Borohrádek (distr. Rychnov nad Kněžnou): železniční stanice Borohrádek, okraj první odstavě koleje u přecladiště, 300 m SSZ od staniční budovy, 50°05'58,1"N, 16°05'01,9"E, 250 m n. m., jedna fertilní rostlina společně s *Digitaria sanguinalis* var. *pectiniformis* a *Solanum lycopersicum* (7. 9. 2016 leg. et photo J. Doležal 15/528; herb. Doležal, rev. J. Štěpánek).

Nově zavlečený druh v květeně České republiky. Po nálezu zapalíčky apulské (*Tordylium apulum*) v železniční stanici Borohrádek se jedná o další druh nově zavlečený s dováženým bauxitem z Černé Hory (Doležal in Additamenta 14: 60–61, 2016).

Hlavatka sedmihradská (*Cephalaria transsilvanica*) je původní v jižní a střední Evropě, na Balkáně, v Rumunsku, Turecku, na Ukrajině, Kavkazu a v jižním a středním Rusku. Přirozeně se nejbliže vyskytuje na Slovensku (Kmeťová & Maglocký in Čerňavský et al. 1999), kde je zákonem chráněná, dle seznamu IUCN spadá do kategorie méně ohrožených druhů (LC).

Popis druhu na základě literatury

Cephalaria transsilvanica je jednoletá, řídce brvitá až lysá bylina. Lodyha přímá, dutá, většinou již od báze četně větvená, až 150 cm vysoká, rýhovaná. Listy vstřícné, peřenosečné, hustě nebo řídce pyřitě chlupaté, krátce řapíkaté a rozšířenou bází navzájem srostlé. Dolní lodyžní listy v obrysu obvejčité, 4–20 cm dlouhé a 1,7–4 cm široké, s 6 až 10 úkrojky. Boční úkrojky podlouhle kopinaté, 0,5–3,5 cm dlouhé a 0,1–0,9 cm široké, s pilovitým okrajem, na vrcholu špičaté až tupě špičaté. Koncový úkrojek vždy nápadně větší, kopinatý, 2,5–6,5 cm dlouhý a 0,8–2,5 cm široký, s pilovitým okrajem, zakončený špičkou. Střední lodyžní listy v obrysu kopinaté, 3–11 cm dlouhé a 1,5–2 cm široké, s 4 až 8 úkrojky, boční úkrojky podlouhle kopinaté, 0,5–3 cm dlouhé a 0,2–0,6 cm široké, celokrajné, na vrcholu zaokrouhlené až špičaté, koncový úkrojek

2,5–6,5 cm dlouhý a 0,5–2 cm široký, s pilovitým okrajem, na vrcholu špičaté až tupě špičaté. Horní lodyžní listy přisedlé, v obrysu kopinaté, 0,7–3 cm dlouhé a 0,2–0,6 cm široké, s 2 až 4 úkrojky, které jsou 0,5–3 mm dlouhé a 0,1–0,8 mm široké, celokrajné, na vrcholu zašpičatělé, koncový úkrojek úzce kopinatý 0,5–2,5 cm dlouhý a 0,2–0,3 cm široký, celokrajný, tupě špičatý. Strbouly kulovité, za květu 0,5–2,5 cm v průměru, za plodu 0,5–2 cm v průměru. Zákrovní listy vejčité, 4–5,5 mm dlouhé a 2–3 mm široké, slámově žluté, v horní části fialové, pýřité, na okraji řídce brvitě, na vrchu s nasazenou špičkou. Plevky vejčité až kopinaté, 6–9 mm dlouhé a 2–3 mm široké, celé slámově žluté či s fialovou vrchní částí, pýřité s brvitým okrajem, zašpičatělé nebo osinaté. Kalich 1 mm v průměru, s četnými dlouhými vlasovitými štetinami. Koruny okrajových květů výrazně paprskující, 7–11 mm dlouhé, bledě modré, fialové nebo bílé, na vnější straně přitiskle chlupaté. Nažky 4–5 mm dlouhé, hnědé, čtyřhranné, řídce nebo hustě chlupaté s 8 drobnými, apikálními, osinatě prodlouženými zuby (někdy však zuby jen 4).

Na lokalitě byla objevena pouze jedna kvetoucí rostlina s některými strbouly již plodnými. Pravděpodobně se bude jednat pouze o přechodný výskyt jako v případě zapalíčky *Tordylium apulum*.

V České republice se vzácně vyskytuje zplaňující okrasná hlavatka obrovská (*Cephalaria gigantea*) původem z Kavkazu, a v roce 1948 byla do okolí obce Česká u Brna přechodně zavlčena hlavatka syrská (*Cephalaria syriaca*) původem z Balkánu (Štěpánek & Holub in Slavík 1997: 528–529).

J. Doležal

***Chenopodium aristatum* L.**

[syn. *Teloxys aristata* (L.) Moq.]

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7267c, Břeclav: Poštorná, při železniční vlečce poštorenské chemické továrny Fosfa, asi 300 m V od železniční stanice Boří Les, 48°44'16,2"N, 16°52'16,4"E, 160 m n. m., dvanáct slabě vzrostlých kvetoucích a současně plodících rostlin roztroušených asi na 25 m² (26. 8. 2016 leg. et det. J. Uher, PR).

Nový zplnělý druh v květeně České republiky. *Chenopodium aristatum*¹⁾ je jednoletý, jen málo přes čtvrt metru vysoký merlík s lodyhami bohatě větvenými a po vzoru stepních běžců přecházejícími v kompaktně kulovitou dichasiálně větvená, často do purpurových odstínů zabarvená květenství. V současnosti je na podkladě nedávných, především molekulárních studií z rodu *Chenopodium* opět přesunován do rodů *Dysphania* nebo *Teloxys*²⁾. Původní je v severní Číně, Mongolsku a Kazachstánu, odkud zasahuje do Nepálu

¹⁾ *Chenopodium aristatum* L. (merlík štetinkatý) zmiňuje Dostál (1989: 205).

²⁾ Svěbytný, nově monotypický rod *Teloxys* se od velmi blízkého rodu *Dysphania* liší absencí aromatických žlázek a neketoucimi, osinatě protaženými terminálními větévkami květenství (Fuentes-Bazan et al. 2012). Do rodu *Teloxys* přesouvali *Chenopodium aristatum* již Moquin-Tandon (1834) a Turczaninow (1836), později např. Weber (1985), teprve nedávné studie poskytly však jejich přehliženým náhledům dostatečnou podporu.

a v Rusku přes jižní Sibiř až za Ural. Roste při cestách, na skládkách, na zasolených pastvinách a v horských stepích až do výšek okolo 4000 m n. m. (Zhu et al. 2003, Sukhorukov & Kushunina 2014).

V Evropě byl tento merlík poprvé zaznamenán jako zplanělý v Benátkách (Bertoloni 1837) a poté byl postupně nalezen i v dalších zemích: v Uhersku (Borbás 1892), Německu (Ascherson & Graebner 1899), Anglii (Dunn 1905), Dalmácii (Beck de Mannagetta 1909), Nizozemí (Kloos 1921) a téměř současně ve Skandinávii (Aellen 1979). Za druhé světové války pak sporadicky také v Polsku (Głazek et al. 1983), později v Rakousku (Melzer 1988), Pobaltí (Gudžinskas 2000) a nedávno opět v Polsku (Trojecka-Brzezińska 2010), Nizozemí (Holverda et al. 2010) a Belgii (Verloove 2016). Většího rozšíření došel však jen na Ukrajině a v Maďarsku, kde je nyní považován za zdomácnělý (Mosyakin 2012) či dokonce invazní druh (Balogh et al. 2005). Zavlečen byl také do Severní Ameriky (Welsh et al. 2003).

Na poštorenské lokalitě bylo zaznamenáno několik útlých, nanejvýš 10 cm vysokých rostlin při železniční vlečce chemické továrny Fosfa. Semena byla možná zavlečena drážní dopravou (dosud se sem vozí kazašský fosfor). Nelze však odhadnout, nakolik se na nárůstu nálezů v evropských zemích podílí globalizace dopravy a nakolik skutečnost, že v časech konjunktury sušených květín na konci minulého století osivo nabízely německé a nizozemské semenářské firmy k dopěstování výplňové zeleně do suchých kytic (jako *Teloxys* 'Seafoam'). Rostliny dodnes pěstují modeláři (Bureš 2008) a zahrádkářská kolonie je ostatně také v sousedství lokality. Otázkou je možný invazní potenciál druhu mimo stepní končiny a slaniska. S přihlédnutím k jeho původu, velikosti areálu a strategii šíření se jeví, přinejmenším pro oblast termofytika, jako pravděpodobný. V rychle se zapojujících ruderalních společenstvech suboceanického klimatu se však druh příliš neprosazuje, což odráží skutečnost, že z většiny evropských zemí je hlášen zatím jen jeho příležitostný a pomíjivý výskyt.

J. Uher

- Aellen P. (1979): *Chenopodiaceae*. – In: Rechinger K. H. [ed.], *G. Hegi, Illustrierte Flora von Mitteleuropa*, ed. 2, Vol. 3(2): 533–747, Paul Parey, Berlin & Hamburg.
- Ascherson P. & Graebner P. (1899): *Flora des Nordostdeutschen Flachlandes*. – Berlin.
- Balogh L., Dancza I. & Király G. (2005): Actual list of neophytes in Hungary and their classification according to their success. – In: Mihály B. & Botta-Dukát Z [eds], *Biológiai inváziók Magyarországon: Özönnövények, KvVM, Budapest*.
- Beck de Mannagetta G. (1909): *Polygonaceae, Chenopodiaceae, etc.* – In: Reichenbach L. & Reichenbach H. G. [eds], *Icones Florae Germanicae et Helveticae*, 24: 1–216, tab. 139–301, Leipzig.
- Bertoloni A. (1837): *Flora Italica*, Vol. 3. – Bologna.
- Borbás V. (1892): *Flora von Österreich-Ungarn 2: West-, Nord- und Mittelungarn*. – *Österr. Bot. Z.* 42: 184–187.
- Bureš P. (2008): *Chenopodium aristatum*. – <http://www.zababov.cz/index.php?id=920>
- Dunn S. T. (1905): *Alien Flora of Britain*. – London.
- Fuentes-Bazan S., Uotila P. & Borsch T. (2012): A novel phylogeny-based generic classification for *Chenopodium sensu lato*, and a tribal rearrangement of *Chenopodioideae* (*Chenopodiaceae*). – *Willdenowia* 42: 5–24.

- Glazek T., Mirek Z. & Polońska A. (1983): *Chenopodium aristatum* L. – rzadki w Polsce gatunek synantropijny. – *Fragm. Florist. Geobot. Polonica* 29: 9–14.
- Gudzinskas Z. (2000): Conspectus of alien plant species of Lithuania. 13. *Chenopodiaceae*. – *Bot. Lith.* 6: 3–16.
- Holverda W. J., Moorsel R. C. M. J. & Duistermaat L. (2010): Nieuwe vondsten van zeldzame planten in 2005, 2006 en ten dele 2007. – *Gorteria* 34(1/2): 1–40.
- Kloos A. W. (1923): Aanwisten van de Nederlandsche flora in 1921. – *Nederland. Kruidk. Arch.* 32: 149–165.
- Melzer H. (1988): Neues zur Flora von Steiermark, 30. – *Mitt. Naturwiss. Ver. Steiermark* 118: 157–171.
- Moquin-Tandon C. H. B. A. (1834): Descriptions de plusieurs nouveaux genres de *Chenopodees*. – *Ann. Sci. Natur., Bot., sér. 2*(1): 289–294.
- Mosyakin S. L. (2012): Genera *Teloxys*, *Dysphania*, *Blitum*, *Chenopodium*. – In: Tzvelev N. N. [ed.], *Conspectus florae Europae Orientalis* 1: 276–286, Cons. Edit. Sci. KMK, St. Petersburg, Moskva.
- Sukhorukov A. P. & Kushunina M. (2014): Taxonomic revision of *Chenopodiaceae* in Nepal. – *Phytotaxa* 191(1): 10–44.
- Trojecka-Brzezińska A. (2010): Nowe stanowisko *Chenopodium aristatum* (*Chenopodiaceae*) na terenie kolejowym we wschodniej części Wzgorz Opoczyńskich. – *Fragm. Florist. Geobot. Polonica* 17: 191–193.
- Turczaninow N. (1836): *Flora Baicalensi-Dahurica*. Vol. 2 (fasc.1). – Moskva.
- Verloove F. (2016): Manual of the alien plants of Belgium. – <http://alienplantsbelgium.be/content/teloxys-aristata>
- Weber W. A. (1985): The genus *Teloxys*. – *Phytologia* 58(7): 477–478.
- Welsh S. L., Crompton C. W. & Clemants S. E. (2003): *Chenopodiaceae* Ventenat. – FNA Ed. Committee, *Flora of North America* 4: 258–302, Oxford Univ. Press, New York & Oxford.
- Zhu G. L., Mosyakin S. L. & Clemants S. E. (2003): *Chenopodiaceae*. – In: *Flora of China* 5: 351–414, Science Press, Beijing; Missouri Botanical Garden Press, St. Louis.

***Epilobium brachycarpum* C. Presl**

- 24b. Sokolovská pánev, 5841b, Svatava (distr. Sokolov): bohatá populace v kolejišti železničního nádraží ve Svatavě, další skupinky rostlin lze najít na deponii pisku, podél plotů, v okrajích cest a silnic v blízkém okolí staniční budovy, 400–410 m n. m. (1. 8. 2016 not. et det. *P. Salák*; 7. 8. 2016 leg. *P. Salák* SOKO; rev. J. Hadinec); – Svatava: na více místech podél železniční trati mezi Sokolovem a Svatavou ca 500 m JV od staniční budovy na nádraží ve Svatavě, 400 m n. m., početná populace (4. 10. 2016 not. *P. Salák*).
- 24b. Sokolovská pánev, 5841/b, Sokolov: na východním okraji seřadovacího nádraží a v jeho blízkém okolí na SZ okraji města ca 0,6 km ZJZ od staniční budovy v Sokolově; nejbohatší výskyt u slepé koleje při vjezdu na železniční stanici Sokolov (stovky fertálních plně vyvinutých rostlin a tisíce semenáčků) 50°11'5.259"N, 12°38'11.651"E (4. 10. 2016 not. *P. Salák*; 7. 10. 2016 leg. *J. Michálek*, SOKO, PRC).
- 24b. Sokolovská pánev, 5841/b, Citice (distr. Sokolov): prostor seřadovacího železničního nádraží a podél silnice mezi Sokolovem a Citicemi, výskyt na více místech v nepočetných populacích, 405 m n. m. (17. 10. 2016 not. *P. Salák*).

Nově zavlečený druh v České republice.

Počátkem srpna 2016 nalezl první z autorů v příkopu u silnice nedaleko železničního nádraží ve Svatavě nápadnou, neznámou vrbovku. Svým vzhledem byla na první pohled odlišná od všech našich domácích druhů. V pozdějších dnech ji nalezl na dalších místech nejen v okolí nádraží ve Svatavě, ale také na řadě míst v Sokolově, místy v početných

populacích. Během soustavného sledování ji pak do konce roku 2016 postupně zjistil celkem na 18 jednotlivých lokalitách, které jsme uspořádali do čtyř šířeji pojatých lokalit. Vrbovka se vyskytuje v území, jehož osu tvoří železniční trať v úseku mezi nádražím v Sokolově a nádražím ve Svatavě v délce ca 1,2 km a pak v prostoru seřaďovacího nádraží mezi Sokolovem a Citicemi v délce ca 2,9 km. Podle fotografií a popisu na webových stránkách nálezce posléze tento druh předběžně označil za americkou vrbovku *Epilobium brachycarpum* C. Presl. Dokladový herbářový sběr donesl J. Michálkovi do muzea v Sokolově, který po konzultaci s J. Hadincem určení potvrdil. Jako české druhové jméno navrhuje pro nově zavlečenou vrbovku překladové adjektivum „krátkoplodá“, poněvadž výstižně odkazuje na jeden z důležitých morfologických znaků. Pro českého botanika může být bezesporu zajímavou skutečností, že tento americký druh popsal v Praze roku 1831 Karel Bořivoj Presl na základě sběru Tadeáše Haenkeho z Mexika z roku 1791. Typová položka je uložena v pražském herbáři Národního muzea (PR).

Epilobium brachycarpum (ve starší literatuře je druh uváděn pod jménem *E. paniculatum* Nuttall ex Torrey & A. Gray) je domácí v západní části Severní Ameriky, v širokém pásu od Britské Kolumbie a Saskatchewanu do Nového Mexika a státu Baja California v Mexiku. Přirozeně se vyskytuje na sušších půdách ve světlých lesích, trávnicích, na sutích, synantropně podél silnic; je známa rovněž jako plevel na vinicích, v olivových hájích a v dalších trvalých kulturách. V horách vystupuje až do výšky 3300 metrů (Hickman 1993: 796). Mezi 165 druhů v rodu *Epilobium* (cf. Wagner et al. 2007: 82) má *E. brachycarpum* natolik výjimečné postavení, že pro ní P. Raven v roce 1977 vytvořil samostatnou monotypickou sekci *Xerolobium*, která má jako jediná v celém rodu somatický počet chromozomů $2n = 24$ (Wagner et al. 2007: 84). Všechny naše domácí vrbovky mají $2n = 36$, *E. ciliatum* většinou $2n = 18$. Od vrbovek na evropském kontinentu (včetně zavlečené americké *E. ciliatum*) se vrbovka krátkoplodá odlišuje řadou důležitých znaků: jednoletou životní formou, nápadně krátkými (nanejvýš 30(–35) mm dlouhými) tobočkami, čárkovitými až úzce kopinatými, 2–10 mm širokými listy (které brzy opadávají). Zcela odlišná jsou na první pohled semena, jsou v obrysu obvejčitá (ca. 1,5 mm dlouhá a 0,8 mm široká) s nápadně zaškrnceným zašpičatělým zobánkem. Vrbovku krátkoplodou lze tak spolehlivě určit i podle jediného semene! Nápadné jsou i poměrně drobné světlé růžové korunní lístky, které jsou často hluboce členěné, takže mohou budit zdání, že koruny nejsou čtyřčetné ale osmičetné. Blizny jsou čtyřlaločné. Rostliny dosahují výšky až dvou metrů, nejvyšší exemplář nalezený na Sokolovsku byl 1,85 m vysoký. Kromě své výšky upoutá tato vrbovka pozornost také uspořádáním postranních větví, které u typicky vyvinutých rostlin nápadně odstávají do stran. Kořen je kulovitý. Lze ji snadno určit např. podle klíče v Rothmalerově příručce (Jäger 2011: 496). Jednotlivé znaky jsou výstižně zachycené perokresbami na tabuli v monografii čeledi *Onagraceae* (Wagner et al. 2007: 85) nebo v práci (Izco 1983: 312), zde je také černobílá fotografie semene.

Novodobě byla vrbovka krátkoplodá jako zavlečený druh nalezena v Argentině (prvně v roce 1974), v Chile a také na Novém Zélandu (Gregor et al. 2013). V Evropě byla poprvé zjištěna ve Španělsku v roce 1978 (Izco 1982) a rychle se začala šířit i do dalších

zemí. V současnosti je známa ve Francii, Anglii a především v Německu, kde byla objevena v roce 1994 ve spolkové zemi Rheinland-Pfalz poblíž základny americké armády u města Kirchheimbolanden (Gregor l. c.). Její další šíření na území Německa probíhalo velice rychle, připomíná tak historii jiné americké neofytů vrbovky *E. ciliatum*. Podle Gregora (Gregor l. c.) se od roku 2002 chová *E. brachycarpum* ve střední Evropě již jako invazivní druh. Osídluje kamenolomy, pískovny, výsypky, volné ruderalní plochy v městech a okolí železničních tratí, objevuje se i na pasekách a na písčitých polích. Semenná produkce této vrbovky je obdivuhodná. Němečtí autoři (Gregor l. c.), kteří se tímto fenoménem na území Frankfurtu nad Mohanem podrobněji zabývali, zjistili, že v průměru jedna tobolka obsahuje 24 semen (rozpětí variability činilo 14 až 30), na jedné rostlině napočítali 579 tobolek (rozpětí od 206 do 1034), tzn. jedna plodná rostlina je v průměru schopna vyprodukovat 14 522 semen (rozpětí 3 316 až 27 246). Přibližně stejnou produkci semen udává u invazního druhu *E. ciliatum* Smejkal (1986). Nález na nádraží v Sokolově a v jeho blízkém okolí, poměrně blízko německých hranic, tedy není příliš velké překvapení, a lze celkem oprávněně předpokládat, že šíření této vrbovky bude v příštích letech pokračovat dále do vnitrozemí Čech.

Za obětavou pomoc při opatřování potřebné literatury děkujeme paní Heleně Zbuzkové z knihovny Botanického ústavu AV ČR v Průhonicích.

- Gregor T., Bönsel D., Starke-Ottich I., Tackenberg O., Wittig R. & Zizka G. (2013): *Epilobium brachycarpum*: a fast-spreading neophyte in Germany. – *Tuexenia* 33: 259–283.
- Hickman J. C. (1993): *The Jepson manual: higher plants of California*. – University of California Press, Berkeley & Los Angeles, London.
- Höcker R. & Hetzel G. (2007): *Epilobium brachycarpum* C. Presl, das Kurzfrüchtige Weidenröschen, in Bayern. – *Florist. Rundbr.*, Bochum, 40: 115–130.
- Izco J. (1983): *Epilobium paniculatum* nueva adventicia para Europa. – *Candollea* 38: 309–315.
- Jäger E. J. (2011): *Rothmaler Exkursionsflora von Deutschland. Gefäßpflanzen: Grundband*. Ed. 20. – Spektrum Akademischer Verlag, Heidelberg.
- Smejkal M. (1986): Vrbovka cizí a její pozoruhodná expanze v Československu. – *Živa* 72: 84–85.
- Wagner W., Hoch P. & Raven P. (2007): Revised classification of the Onagraceae. – *Syst. Bot. Monogr.* 83: 1–240.

P. Salák & J. Hadinec

***Festuca albensis* M. Toman**

→C1

[syn. *F. duvalii* auct. non (St.-Yves) Stohr, *F. tomanii* Korneck & T. Gregor]

- 5b. Roudnické píský, 5451c, Nučnický (distr. Litoměřice): SO Ecke des kleinen Waldes 1 km westlich der Gemeinde, Sand (18. 5. 1968; Toman 1988 ut *F. duvalii* auct.).
- 5b. Roudnické píský, 5551a, Oleško (distr. Litoměřice): südlicher Waldrand beim Weg 150 m NO der Gemeinde, Sand (19. 5. 1968; Toman 1988 ut *F. duvalii* auct.). – Oleško: südlicher Waldrand beim Weg 500 m NO der Gemeinde, Sand (13. 7. 1968, 15. 7. 1982; Toman 1988 ut *F. duvalii* auct.). – Oleško: Dünen Gelände am Waldrand südöstlich des Dorfes (19. 5. 2014 leg. T. Gregor, herb. D. Korneck; Korneck & Gregor 2015 (ut *F. tomanii*)³⁾. – Oleško: südlicher Waldrand 150 m und 500 m östlich

³⁾ Tetraploidní stupeň ploidie ($2n \approx 4x \approx 28$) pro rostliny z této lokality je potvrzen pomocí průtokové cytometrie.

- des Dorfes, loser Sandboden (19. 5. 2014 leg. T. Gregor, herb. D. Korneck; Korneck & Gregor 2015 (ut *F. tomanii*)³⁾. – Oleško: 0,5 km SZ od kostela v obci, jihozápadně exponovaný světlý okraj borového lesa na písku, 50°29'03"N, 14°11'34"E, malá, ale početná kolonie (19. 6. 2000 leg. P. Šmarda, vzorky F1145 a F1146, ut *F. pallens* „*scabrifolia*“, BRNU)⁴⁾. – Oleško: severovýchodní okraj obce, 200 m SV od kaple v obci, písčina na jižně exponovaném okraji boru, 50°28'55"N, 14°11'53"E, hojně (2. 6. 1999 leg. M. Chytrý & P. Šmarda, vzorek F70, ut *F. pallens* „*scabrifolia*“, BRNU)⁵⁾. – Oleško: 300 m V od kostela v obci, na písku v akátině podél polní cesty, 50°28'50"N, 14°12'07"E, malá kolonie (19. 6. 2000 leg. P. Šmarda, vzorek F1151, ut *F. pallens* „*scabrifolia*“, BRNU)⁴⁾. – Oleško: PP Píščiny u Oleška, 1,1 km V od kaple v obci, písčina na jižně exponovaném okraji boru u polní cesty, 50°28'50"N, 14°12'48"E, hojně, spolu s *Jurinea cyanoides* a *Gypsophila fastigiata* (2. 6. 1999 leg. M. Chytrý & P. Šmarda, vzorek F72, ut *F. pallens* „*scabrifolia*“, BRNU)⁵⁾.
- 5b. Roudnické písky, 5551a, Hrdly (distr. Litoměřice): 0,6 km SV od železniční stanice v obci, jižně exponovaný světlý okraj borového lesa na písku, 50°29'21"N, 14°10'53"E, roztroušeně (19. 6. 2000 leg. P. Šmarda, vzorek F1149, ut *F. pallens* „*scabrifolia*“, BRNU)⁴⁾.
- 5b. Roudnické písky, 5551a, Libotenice (distr. Litoměřice): Rand des Waldes zwischen Oleško und Libotenice, Sand (15. 7. 1982; Toman 1988 ut *F. duvalii* auct.). – Libotenice: auf der Anhöhe in Richtung Hrobce etwa 400 m SO der Gemeinde, Sand (19. 5. 1968, 5. 6. 1968; Toman 1988 ut *F. duvalii* auct.). – Libotenice: 0,8 km Z od hřbitova, trávník s *Festuca valesiaca* na jižně exponovaném okraji borového lesa na písku, 50°28'45"N, 14°12'58"E, malá kolonie (19. 6. 2000 leg. P. Šmarda, vzorek F1147, ut *F. pallens* „*scabrifolia*“, BRNU).
- 5b. Roudnické písky, 5551b, Chodouny (distr. Litoměřice): Sandfeld beim Wald hinter nördlich [sic!] Chodouny nahe Roudnice a. d. Labe (15. 7. 1968; Toman 1988 ut *F. duvalii* auct.)⁶⁾.

Nedávno popsany druh tetraploidní, psamofilní kostravy morfologicky stojící na přechodu mezi tetraploidní *F. csikhegyensis* Simonk. (tetraploidní *F. pallens* Host) a hexaploidní *F. brevipila* Tracey. Vyskytuje se na několika málo lokalitách v údolí Rýna (v okolí měst Mainz, Mannheim a Darmstadt) v západní části Německa a na středním Mohanu (u města Volkach) v severním Bavorsku. Izolované populace (arela) se pak nacházejí na písčích v komplexu Travčického lesa na Roudnicku v Čechách, zejména pak v okolí obce Oleško. Ve všech případech se jedná o zbytky bazických váťých písčín se zbytky reliktních psamofytních společenstev as. *Festuco psammophilae-Koelerietum glaucae* (syn. *Jurineo cyanoidis-Koelerietum glaucae*)⁷⁾.

Populace tohoto druhu byly v minulosti spojovány se západoevropským druhem *F. duvalii* (St.-Yves) Stohr (Toman 1988, 1990; Conert 1998), jehož náplň se vyjasnila až v souvislosti s nedávnou typifikací (Korneck et al. 2014), a od něhož se *F. albensis* liší

⁴⁾ Tetraploidní stupeň ploidie ($2n = 4x \approx 28$) pro rostliny z této lokality dokumentuje pomocí průtokové cytometrie Šmarda et al. (2005) (ut *F. pallens* „*scabrifolia*“ type).

⁵⁾ Tetraploidní počet chromozomů ($2n = 4x = 28$) pro rostliny z této lokality dokumentuje Šmarda & Kočí (2003) (ut *F. pallens* „*scabrifolia*“ type).

⁶⁾ Další údaje o výskytu *Festuca duvalii* auct. (potenciálně *F. albensis*) z písčín u Chodoun a Klenče z práce Toman (1988) se podle pozdější Tomanovy práce (Toman 2008) vztahují k *F. csikhegyensis* (ut *F. ripensis* M. Toman).

⁷⁾ Na fotografii dokumentující as. *Festuco psammophilae-Koelerietum glaucae* u Oleška v prvním díle Vegetace České republiky (Chytrý 2007: 329) je zachycena populace *Festuca albensis*.

silnějšími listy (0,8–1,1 mm vs. 0,6–0,9 mm) s více cévními svazky (9–11 vs. 7) a více méně uzavřeným sklerenchymatickým prstencem (*F. duvalii* obvykle se 3 sklerenchymatickými provazci) (Korneck & Gregor 2015). Kromě *F. duvalii* byly rostliny *F. albensis* z Travčického lesa díky své morfologické podobnosti a lokálnímu charakteru výskytu řazeny i do širšího okruhu *F. pallens* (Toman 1974, ut *F. cinerea* auct.), po zjištění tetraploidního stupně ploidie (Šmarda & Kočí 2003 a Šmarda et al. 2005 ut *F. pallens* “*scaberrifolia*” type) pak k tetraploidní *F. csikhegyensis* (Šmarda et al. 2007, ut *F. csikhegyensis* “Oleško” type), která rovněž vzácně může růst na písčitých stanovištích. *Festuca albensis* se kromě odlišné ekologie od *F. csikhegyensis* liší i na základě analýzy AFLP (Šmarda et al. 2007) a morfologicky pak zejména velkou individuální variabilitou v tvorbě sklerenchymatického prstence. Ten je u listů vyvíjejících se za suchých podmínek v jarním a letním období kompletní (svým charakterem připomínající *F. csikhegyensis*), zatímco u listů vyvíjejících se za vlhkých podmínek na podzim je prstenec často na několika místech výrazně přerušovaný a vzácně může být sklerenchym jen ve formě několika izolovaných provazců (Toman 2008), charakterem připomínající populace *F. brevipila* nebo dokonce až druhy z okruhu *F. valesiaca*. Rostliny *F. albensis* mají také na rozdíl od *F. csikhegyensis* u čerstvých jarních listů většinou 9 cévních svazků (vs. 7 u *F. csikhegyensis*, Toman 2008, *F. csikhegyensis* ut Tomanem nově popsán druh *F. ripensis* M. Toman) a pluchy, stébla a pochvy listů sterilních výhonů vždy lysé (Korneck & Gregor 2015), kdežto u *F. csikhegyensis* jsou stébla většinou pod latou drobnými zoubky drsná a pluchy nebo pochvy list sterilních výhonů bývají příležitostně oděné.

Jako samostatný druh *F. albensis* popsal populace z okolí Oleška až Toman (2008). Vzhledem k poněkud rozporuplné povaze knihy (Šída in Brabec 2009: 131–132), vydané v němčině ve vlastní režii autora v jednom z lokálních německých nakladatelství, však tento popis nevešel do obecného povědomí. I proto při řešení jména pro německé populace těchto kostřav němečtí autoři popsali tento druh nezávisle ještě jednou (Korneck & Gregor 2015) a paradoxně jej na počest M. Tomana, který si první všiml totožnosti populací z Travčického lesa s těmi německými (Toman 1988, 1990), pojmenovali jeho jménem jako *F. tomanii* Korneck & T. Gregor. Toto jméno je však zjevně ilegitimní a je nutné ho považovat za mladší synonymum *F. albensis* M. Toman.

V Německu je *F. albensis* (ut *F. tomanii*) hodnocena jako silně ohrožený druh, v případě České republiky se vzhledem k velmi lokálnímu výskytu a obecnému ohrožení současných populací jedná o kategorii C1. Kromě zarůstání volných písčitých ploch *Calamagrostis epigejos* nebo akátem je tento druh ohrožen i hybridizací se společně rostoucí *Festuca ovina*. Toman (2008) uvádí, že zatímco tyto hybridy (ut *F. ×oleskensis* M. Toman nom. nudum) byli kolem roku 1970 na lokalitách *F. albensis* vzácní, v dnešní době zde nad *F. albensis* mnohdy převládají.

P. Šmarda

- Conert H. J. (1998) *Festuca* L. – In: Hegi G. *Illustrierte Flora von Mitteleuropa. Spermatophyta: Angiospermae: Monocotyledones 1* (2). Poaceae (Echte Gräser oder Süßgräser), 1(3): 530–633, Parey, Berlin.
- Korneck D. & Gregor T. (2015): *Festuca tomanii* sp. nov., ein Dünen-Schwingel des nördlichen Oberrhein-, des mittleren Main- und des böhmischen Elbetales. – *Kochia* 9: 37–58.
- Korneck D., Gregor T. & Paule J. (2014): Zur Identität von *Festuca duvalii*. – *Kochia* 8: 15–26.
- Šmarda P. & Kočí K. (2003): Chromosome number variability in Central European members of the *Festuca ovina* and *F. pallens* groups (sect. *Festuca*). – *Folia Geobot.* 38: 65–95.
- Šmarda P., Müller J., Vrána J. & Kočí K. (2005): Ploidy level variability of some Central European fescues (*Festuca* subg. *Festuca*, Poaceae). – *Biológia*, Bratislava, 60: 25–36.
- Šmarda P., Šmerda J., Knoll A., Bureš P. & Danihelka J. (2007): Revision of Central European taxa of *Festuca* ser. *Psammophilae* Pawlus: morphometrical, karyological and AFLP analysis. – *Pl. Syst. Evol.* 266: 197–232.
- Toman M. (1974): Populationsanalyse der Sammelart *Festuca cinerea* in Böhmen. – *Feddes Repert.* 85: 533–574.
- Toman M. (1988): Beiträge zum xerothermen Vegetationskomplex Böhmens 3. Die Sandvegetation in Böhmen. – *Feddes Repert.* 99: 339–376.
- Toman M. (1990): Ein weiterer Beitrag zur Kenntnis der Populationsstruktur und zur Taxonomie von *Festuca* sect. *Festuca* in Böhmen. – *Feddes Repert.* 101: 1–40.
- Toman M. (2008): Nachricht über einigen Forschungen und Erwägungen aus den Bereichen Historie, Botanik und Astronomie. – Edition Nove, Neckenmark.

***Knautia serpentinicola* Smejkal ex Kolář, Z. Kaplan, J. Suda & Štech**

41. Střední Povltaví, 6356b, Bernartice (distr. Benešov): [NPP Hadce u Želivky] pine forest next to the highway bridge, 49°41'17,1"N, 15°06'19,8"E, 400 m a.s.l. (26. 6. 2006 leg. *F. Kolář & M. Štech*; holotype: CBFS 5310, Fig. 4; isotypes: BRNM 414224, BRNU 634135, PR 843328, PRC 455079; Kolář et al.: *Preslia* 87: 363–386, 2015).

Nově popsáný taxon naší květeny, který byl však již v minulosti rozlišován pod jménem *Knautia arvensis* subsp. *serpentinicola* Smejkal ined. Molekulární studie však ukázaly, že *K. serpentinicola* se vyvinula ze zcela jiné evoluční linie než *K. arvensis*, a byla proto popsána v ranku druhu.

[eds]

***Mimulus ringens* L.**

- 76a. Moravská brána vlastní, 6473c, Milotice nad Bečvou (distr. Přerov): v mělce bahnitým litorálu inundací zóny zarůstajícího jezera po těžbě šterku, 49°31'40,1"N, 17°50'14,9"E, 258 m n. m., asi 10 rostlin roztroušených na ploše 100 m² (20. 8. 2016 leg. et photo *D. Hlissnikovský*, FMM; Hlissnikovský 2016).

Nový zplánělý druh v květeně České republiky.

Statná modrofialově kvetoucí kejkliřka původem z východní a střední Severní Ameriky. U nás ji lze zakoupit ve specializovaných zahradnictvích pod druhovým názvem „šklebivá“, ovšem její zplánění je patrně v celoevropském měřítku zjevem výjimečným. Nejbližší ji takto v roce 2009 v Rakousku zaznamenal Hohla (2009). Způsob zavlečení u Milotic znám není, pravděpodobně se tak stalo povodněmi nebo cestou anemochorní. Nejbližší

obydli je místu vzdáleno 1,2 km, resp. 0,4 km na protějším břehu Bečvy, kde jsou podél jezera chatky.

D. Hlisnikovský

Hlisnikovský D. (2016): *Mimulus ringens* – kejklířka šklebivá. – <http://www.ms-cbs.cz/karty-druhu/mimulus-ringens-kejklirka-sklebiva/>

Hohla M. (2009): *Bromus pumpellianus*, *Mimulus ringens* und *Poa bigelovii* – neu für Österreich sowie weitere Beiträge zur Kenntnis der Flora des Innviertels. – Beitr. Naturk. Oberösterreichs 19: 151–175.

Peucedanum austriacum* (Jacq.) W. D. J. Koch subsp. *austriacum

37l. Českokrumlovské Předšumaví, 7151d, Český Krumlov: Ptačí hrádek (Marek et al.: *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 50: 1–21, 2015).

***Peucedanum austriacum* subsp. *rablense* (Wulfen) Čelak.**

†8. Český kras, 5952c, Hlubočepy u Prahy (15. 8. 1837 leg. *F. M. Opiz*, PR; Čelakovský 1868, 1877 ut *P. austriacum*, Marek et al.: *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 50: 1–21, 2015).

Oba uvedené subspecifické taxony představují v květeně ČR de facto novinky, ačkoliv údaj o výskytu *Peucedanum austriacum* v Čechách se v naší literatuře uvádí již téměř 150 let. Autoři totiž při studiu herbářového dokladu zjistili, že původní nález se vztahuje k dosud u nás neuváděné subspecii *P. austriacum* subsp. *rablense*, zatímco na nově nalezené lokalitě se vyskytuje nominální poddruh.

[eds]

***Phlomis russeliana* (Sims) Benth.**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6965d, Žabčice (distr. Brno): jihovýchodně exponovaný násep železničního nadjezdu, zhruba 170 m Z od železniční stanice, 49°00'39,3"N, 16°35'34,3"E, 190 m n. m., dva polykormony, jediný kvetoucí (16. 6. 2014 not. *J. Uher*, 12. 6. 2016 leg. et det. *J. Uher*, MMI).

Nový zplnělý druh v květeně České republiky.

Na počátku léta roku 2014 jsem našel na svahu žabčického nadjezdu žlutě kvetoucí bylinnou sápu *Phlomis russeliana*, známou doposud jen ze zahrad. Jde o jediný hemikryptofytický druh ze sekce *Dendrophlomis*, a tedy stěží zaměnitelný s jakoukoli jinou sápu, neboť ostatní pěstované žlutě kvetoucí druhy jsou vesměs keře nebo polokeře, navíc citlivé k mrazu, a jsou proto u nás k vidění jen ojediněle.

Phlomis russeliana je statná bylina dosahující výšky až 80 cm a rozrůstající se prostřednictvím dřevnatějících, okrově hnědých, na prst silných oddenků v husté polykormony. Květonosné lodyhy jsou bělavě plstnaté. Přízemní listy jsou dlouze řapíkaté, s čepeli vejčité srdčitou, až 20 cm dlouhou, měkkou, na okrajích hrubě vroubkovanou, síťnatě svraskalou, na rubu hustě sivobíle plstnatou, na líci sivozelenou, hedvábitě oděnou přístiskle hvězdovitými chlupy. Lodyžní listy vstřícné, trojúhelníkovitě vejčité a téměř přisedlé. Květenství sestává z několika oddálených, až dvacetikvětých lichopřeslenů, podepřených přisedlými, vejčité kopinatými listeny, obsahujícími množství šídlovitých, ke

kalichům ohnutých listenců popírajících květy. Květy velké, vně máslově žluté a plstnatě pýřité, uvnitř sytě žluté, s trojlaločnou, krátkou, z pětihrötých kalichů jen málo vyčnívající trubkou, s dolním pyskem vypoukle prohnutým a překrytým přílbovitě vyklenutým pyskem horním. V anatolské domovině roste *Ph. russeliana* na mýtinách jalovcových doubrav, ve světlých borových lesích a v lískových i jalovcových křovinách; z pahorkatin vystupuje do hor k 1700 m n. m. (Huber-Morath 1982). Do anglických zahrad ji uvedl k roku 1820 claptonský zahradník W. Kent a podle pěstovaných rostlin byla později (Sims 1825) i popsána (jako varieta polokřovitě *Ph. lumariifolia*), poté, co byla identifikována s rostlinami sbíranými a vyobrazenými Russelem (1794) na levantsko-anatolském pomezí. Boissier (1879) nicméně podřídil jméno *Ph. russeliana* křovitě *Ph. viscosa*, zatímco v herbáři označil skutečnou *Ph. russeliana* mylně jako *Ph. samia* (Huber-Morath 1958). Na stať plnou nepřesností poukázali Bornmüller (1892) i Thompson (1905), stačila však položit základy k přetrvávajícím nesrovnalostem: zejména v anglosaských zahradách bývá *Ph. russeliana* s oběma těmito druhy, *Ph. viscosa* i *Ph. samia*, doposud obecně zaměňována (Clement & Forster 1994).

Zplaňující byla *Ph. russeliana* poprvé zaznamenána v padesátých letech minulého století při ohradách pastvin v somersetském hrabství (Cecil & Sandwith 1958; jako *Ph. viscosa*) a postupně zdomácněla na dalších anglických a skotských lokalitách (Roe 1981, Clement & Foster 1994, Porter 2006 a další), především na silničních a železničních náspech, v průmyslových zónách a jiných narušených stanovištích (Preston 1992, Ellis 2003). Mimo Britské ostrovy byla až doposud nahlášena jen ze čtyř flanderských lokalit (Verloove & Lambinon 2014).

Žabčický výskyt je prvním ve středoevropských zemích. *Phlomis russeliana* tam roste v suchém trávníku na hlinitopísčitém podkladě na náspu železničního nadjezdu postaveného krátce před rokem 2000. Zaznamenány byly dva nevelké polykormony, a přestože v zahradách se tento taxon vcelku rychle rozrůstá, poslední návštěva lokality v prosinci 2016 ukázala přírůstky sotva patrné. Stáří a původ rostlin lze stěží odhadovat. Nicméně, několik větších a bohatě kvetoucích rostlin bylo zaznamenáno ve dvou sousedících předzahrádkách v Nádražní ulici, asi 400 m od uvedené lokality.

V českých zemích lze pěstování sápy *Ph. russeliana* spolehlivě doložit až z meziválečného období, nebyla však příliš rozšířena, nabízely ji jen žatecké školky a průhonická zahrada dendrologické společnosti – ta z přebytků v roce 1928 zjevně tentýž druh nabízel pod jmény *Ph. russeliana* i *Ph. samia*. V poválečných letech se pozornost pěstitelů sápám dlouho vyhýbala. Zájem o jejich množení a pěstování obnovilo až udělení Award of Garden Merit, prestižního ocenění britské Královské zahradnické společnosti, šesti druhům rodu (včetně *Ph. russeliana*) na sklonku minulého století. Také české školky tuto sápu dnes už běžně nabízejí a lze tedy i u nás očekávat další případy zplanění.

J. Uher

- Cecil I. & Sandwith N. Y. (1958): Bristol Botany in 1957. – Rep. Proc. Bristol Naturalist's Soc. 29: 343–352.
- Clement E. J. & Foster M. C. (1994): Alien plants of the British Isles. – Botanical Society of the British Isles, London.
- Ellis R. G. (2003): Plant records. – *Watsonia* 24: 539–579.
- Huber-Morath A. (1958): Die anatolischen Arten der Gattung *Phlomis* L. – *Bauhinia* 1: 97–123.
- Huber-Morath A. (1982): *Phlomis* L. – In: Davis P. H. [ed.], *Flora of Turkey and the East Aegean Islands*, 7: 102–126, University Press, Edinburgh.
- Porter M. S. (2006): Plant records. – *Watsonia* 26: 179–195.
- Preston C. D. (1992): Plant records. – *Watsonia* 19: 141–154.
- Roe R. G. B. (1981): The flora of Somerset. – Somerset Archeological & Natural History Society, Taunton.
- Russel A. (1794): The Natural history of Aleppo. Vol. 2. (269, Pl. 16). – London.
- Sims J. (1825): *Phlomis lunarifolia* β *Russeliana*. Russel's Honesty-leaved *Phlomis*. – *Bot. Mag.* 25: tab. 2542.
- Thompson H. S. (1905): On *Phlomis lunarifolia*, Sibth. & Smith, and some species confused with it. – *Ann. Bot.* 19(75): 439–441.
- Verloove F. & Lambinon J. (2014): The sixth edition of the Nouvelle Flore de la Belgique: nomenclatural and taxonomic remarks. – *Dumortiera* 104: 7–40.

Pět nových druhů rodu *Rubus* pro květenu České republiky

Rubus adornatus P. J. Müll. ex Wirtg.

ostružník ozdobný

22. Halštrovská vrchovina, 5638d, Hranice (distr. Cheb): approximately 2,7 km WNW from the church in the village and approximately 500 m NW from the former military base, a NE margin of spruce growth approximately 200 m NW from the monument of victims of the world war, 50°18'26"N, 12°08'24"E, 600 m a. s. l. (31. 8. 2013 leg. *J. Velebil*, RILOG⁸⁾ 130814; 6. 9. 2013 leg. *B. Trávníček R309/13*, OL; leg. *J. Hadinec & V. Žíla*, herb. Hadinec, herb. Žíla; 5. 7. 2014 leg. *J. Velebil*, RILOG 140730; Velebil et al. 2016).

Rubus ambulans Matzk.

ostružník putující

65. Kutnohorská pahorkatina, 6159c, Kraborovice (distr. Havlíčkův Brod): margin of the way in the wood at the road near the Točice settlement, ca 0.6 km NW(–WWN) from the main crossroad in the village, 49°48'11"N, 15°33'40"E, ca 380 m a.s.l. (28. 10. 2001 leg. *P. Havlíček*, herb. Havlíček; 5. 9. 2013 leg. *B. Trávníček R292/13*, OL; Velebil et al. 2016).
65. Kutnohorská pahorkatina, 6159c, Vrtěšice (distr. Havlíčkův Brod): forest ca 0.5 km SE from the village, 49°48'27"N, 15°30'17"E (28. 10. 2001 leg. *P. Havlíček*, herb. Havlíček; Velebil et al. 2016).
66. Hornosázavská pahorkatina, 6259a, Nasavrky (distr. Havlíčkův Brod): forest margin at the road towards Zhoř settlement, ca 0.7 km SE from the village, 49°47'45"N, 15°30'04"E, ca 410 m a.s.l. (28. 10. 2001 leg. *P. Havlíček*, herb. Havlíček; 5. 9. 2013 leg. *B. Trávníček R295/13*, OL; Velebil et al. 2016).

⁸⁾ RILOG – zkratka herbářové sbírky Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhoních u Prahy (The Silva Tarouca Research Institute for Landscape and Ornamental Gardening).

66. Hornosázavská pahorkatina, 6259a, Hostovlice (distr. Havlíčkův Brod): forest ca 0.7 km WSW from the village, 49°46'45"N, 15°30'57"E (28. 10. 2001 leg. P. Havlíček, herb. Havlíček; Velebil et al. 2016).
66. Hornosázavská pahorkatina, 6258b, Kobylí Hlava settlement (distr. Havlíčkův Brod): forest ca 1 km NNE from the settlement, 49°47'37"N, 15°27'33"E (13. 9. 2001 leg. P. Havlíček, herb. Havlíček; Velebil et al. 2016).
66. Hornosázavská pahorkatina, 6358a, Druhanov (distr. Havlíčkův Brod): under a powerline at the forest ca 1 km S from the village, 49°41'25"N, 15°24'32"E (13. 9. 2001 leg. P. Havlíček, herb. Havlíček; Velebil et al. 2016).
66. Hornosázavská pahorkatina, 6157d, Červené Janovice (distr. Kutná Hora): shrubs at the road towards Zhoř village, near a small pond on the southeastern village margin, 49°49'45"N, 15°15'36"E, ca 460 m a.s.l. (13. 9. 2001 leg. P. Havlíček, herb. Havlíček; 5. 9. 2013 leg. B. Trávníček R296/13, OL; Velebil et al. 2016).

***Rubus fasciculatiformis* H. E. Weber**

ostružiník lichosvazečkovitý

22. Halštrovská vrchovina, 5638d, Hranice (distr. Cheb): approximately 1,8 km WNW from the church in the village, a ditch next to the road from Hranice to the hamlet of Trojmezí approximately 200 m E from the farm, a N margin of a mixture growth, 50°18'33"N, 12°09'11"E, 595 m a.s.l. (31. 8. 2013 leg. J. Velebil, RILOG 130807; 6. 9. 2013 leg. B. Trávníček R308/13, OL; 5. 7. 2014 leg. J. Velebil, J. Hadinec, V. Žila, RILOG 140729, herb. Hadinec, herb. Žila; Velebil et al. 2016).

***Rubus perlongus* H. E. Weber & W. Jansen**

ostružiník prodloužený

22. Halštrovská vrchovina, 5740a, Horní Luby (distr. Cheb): approximately 350 m SE from the village, a margin of the golf course, an undergrowth of trees by the teeing ground of hole numbers four and five, 50°15'45"N, 12°23'48"E, 545 m a. s. l. (10. 11. 2012 leg. J. Velebil, herb. Velebil, herb. W. Jansen; 7. 7. 2013 leg. J. Velebil, RILOG 130705, PRC; 6. 9. 2013 leg. B. Trávníček, J. Hadinec & V. Žila R300/13, OL; herb. Hadinec, herb. Žila; 5. 7. 2014 leg. J. Velebil, RILOG 140728; Velebil et al. 2016).

***Rubus stohrii* H. E. Weber & M. Ranft**

ostružiník Stohrův

- 53a. Českolipská kotlina, 5352b, Stružnice (distr. Česká Lípa): shrubs along the way near railway at the northern village margin, ca 0.2 km E of the railway station, 50°41'52"N, 14°27'11"E, ca 250 m a.s.l. (5. 9. 2001 leg. P. Havlíček, herb. Havlíček; 22. 8. 2014 leg. B. Trávníček & R. Hlaváček R278/14, OL; HOMP; Velebil et al. 2016).
- 53a. Českolipská kotlina, 5353c, Zahrádky (distr. Česká Lípa): shrubs along the road towards Sosnová village, ca 0.8 km NNE of the centre of Zahrádky, 50°38'22"N, 14°31'46"E, ca 290 m a.s.l. (1. 9. 2000 leg. P. Havlíček, herb. Havlíček; 22. 8. 2014 leg. B. Trávníček R280/14, OL; Velebil et al. 2016).

Pět nových druhů rodu *Sorbus* pro květenu České republiky

***Sorbus collina* M. Lepší, P. Lepší & N. Mey.**

→C3

jeřáb chlumní

6. Džbán: Třeskonice.

7c. Slánská tabule: Kladno (PP Vinařická hora).

32. Křivoklátsko: Branov (PR Nezabudické skály), Broumy (PR Jouglovka), Terešov (PR V horách), Točnik, Zbečno.

(vše Lepší et al.: *Preslia* 87: 109–162, 2015)

***Sorbus cucullifera* M. Lepší & P. Lepší**

→C1

jeřáb kornoutolistý

68. Moravské podhůří Vysočiny, 7161a, Čížov: Pašerácká stezka, Na Vyhliďce, Vinohrad, Hardeggská vyhlídka, Hardeggská stráň, Kozí stezky, Mufloní kopec, Urbanova cesta, Sloní hřbet, ústí Lukovského potoka (Lepší et al.: *Preslia* 87: 109–162, 2015).

***Sorbus moravica* M. Lepší & P. Lepší**

→C1

jeřáb moravský

70. Moravský kras, 6666a, Lažánky: Suchý žleb (Lepší et al.: *Preslia* 87: 109–162, 2015).

***Sorbus pontis-satanae* M. Lepší & P. Lepší**

→C1

jeřáb čertův

70. Moravský kras, 6666a, Lažánky: Suchý žleb (Lepší et al.: *Preslia* 87: 109–162, 2015).

***Sorbus thayensis* M. Lepší & P. Lepší**

→C1

jeřáb podyjský

68. Moravské podhůří vysočiny, 7161a, Čížov: Hardeggská vyhlídka, Hardeggská stráň (Lepší et al.: *Preslia* 87: 109–162, 2015).

***Taraxacum pudicum* Vašut & Majeský**

„*Taraxacum* aff. *slovacum* Klášť.“ in Vašut et al. (2004: 647)

41. Střední Povltaví, Dědovice (distr. Písek): xerothermic slopes near village Dědice [recte Dědovice], ca 380–420 m a. s. l. (1959 leg. *J. Moravec*, PR) [*T. cf. pudicum*].

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6664a, Tišnov (distr. Brno): Květnice hill (470 m) [PP Květnice], pathway and S rocky slopes, 0.8 km towards SW from its summit, 380 m a. s. l. (1999 leg. *R. Vašut*, OL).

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6664d, Malhostovice (distr. Brno): Malhostovická pecka hill [PP Malhostovické kopečky], 1 km towards SSW from the centre of village, 49°19'33"N, 16°29'42"E, 330 m a. s. l. (1999 leg. *R. J. Vašut*, OL).

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 7161d, Havraníky (distr. Znojmo): heathland 1.2 km towards W from the village (1991 leg. *P. Bureš* & *V. Grulich*, BRNU).

28f. Svojšínská pahorkatina, 6164, Mydlovary (distr. Plzeň): Stříbro, in valle Úterecký [recte Úterský] p. infra casam Šipín (1950 leg. *M. Deyl*, PR).

41. Střední Povltaví, 6351a, Obory (distr. Příbram): along the field path near the locality Hromádky (441.6 m), 2–2.5 km W (31. 5. 1995 leg. *R. Hlaváček*, herb. Hlaváček, C–7633).

41. Střední Povltaví, 6451c, Chrást u Kovářova (distr. Písek): margin of forest on right bank of the Orlická přehrada dam, opposite the Orlik castle, 365 m a. s. l. (2003 leg. *M. Soukup*, *V. Chán* & *V. Žila*, herb. Žila) [very typical plants!].

67. Českomoravská vrchovina, 6564c, Synalov (distr. Brno): Kopaniny: pathways on S slope of the hill Sýkoř (702 m), 1 km towards S from its summit, 620 m a. s. l. (1999 leg. *R. J. Vašut*, OL).

67. Českomoravská vrchovina, 6660c, Střížov near Jihlava, dry xerothermic slopes in S outskirts of the village, 475–530 m a. s. l. (s.d. leg. *J. Růžička* [recte *I. Růžička*], MJ) [*T. cf. pudicum*].
 67. Českomoravská vrchovina, 6663d, Kuřimská Nová Ves (distr. Brno): xerothermic slopes on N outskirts of the village, 0.5 km towards NW from the centre of village, 480 m a. s. l. (2000 leg. *R. J. Vašut*, OL).
 67. Českomoravská vrchovina, 6761a, Pouchov (distr. Třebíč): xerothermic hill near the road to the Trnava village, 1.5 km towards NE from the centre of village, 460 m a. s. l. (2000 leg. *R. J. Vašut*, OL).
 67. Českomoravská vrchovina, 6761b, Trnava (distr. Třebíč): dry pasture, ca 0.8 km towards NNW from the church in village, 49°15'33.9"N, 15°55'32.1"E, 460 m a. s. l. (2012 leg. *L. Ekrt*, herb. Ekrt, [MJ now]) [*T. cf. pudicum*].
 67. Českomoravská vrchovina, 6762a, Budišov village (distr. Třebíč): paths in pine forest on Kněžský kopec hill, 1.5 km towards E from the centre of village, 49°16'22"N, 16°02'02"E, 490 m a. s. l. (2008 leg. *R. J. Vašut* & *L. Majesky*, OL).
 68. Moravské podhůří Vysočiny, 6863c, Ketkovice (distr. Brno): castle ruins Levnov 3 km towards SW from the centre of village, 330 m a. s. l. (1999 leg. *R. J. Vašut*, OL).
 68. Moravské podhůří Vysočiny, 7061c, Olbramkostel (distr. Znojmo): castle ruins Šimperk, 3 km towards WNW from the centre of the village, 390 m a. s. l. (2000 leg. *R. J. Vašut*, OL).
 68. Moravské podhůří Vysočiny, 7061d, Bojanovice (distr. Znojmo): along paths and roads in woods on sands between the villages of Kravsko and Bojanovice, approximately 2 km north of the centre of the village Kravsko, 48°56'30"N, 15°59'12"E, 370 m a. s. l. (1. 5. 2000 leg. *R. J. Vašut* T-201.4, **holotype** OL-24511).
 68. Moravské podhůří Vysočiny, 7061d, Kravsko (distr. Znojmo): road verges and paths 1.5 km towards N from the centre of the village, 350 m a. s. l. (2000 leg. *R. J. Vašut*, OL).
 - 69a. Železnohorské podhůří, 6160b, Nasavky (distr. Chrudim): Na Strádově (Železné hory), ca 400 m a.s.l. (1942 leg. *R. Hendrych*, PR) [*T. cf. pudicum*].
- Vše Vašut & Majesky (2015).

Taraxacum pudicum, pampeliška stydlivá, je relativně nápadný druh ze sekce *Erythrosperma* náležející do okruhu *T. scanicum*. Z našich druhů je nejpodobnější *T. cristatum*, které připomíná svým drobným vzrůstem, obvykle pouze 2–3 postranními úkrojky a přítomností drobných zoubků na koncovém úkroju listové čepele. Druh je charakteristický stvoly podobně dlouhými jako délka listové čepele (úbory se „schovávají“ v listové růžici), rostliny jsou světle zeleně zbarvené, jen později odkvétající stvoly se vybarvují do červenofialova, vnější zákrovní listeny jsou zřetelně bíle lemované, ± vzpřímené až rozestálé, světle zelené; nažky červené, nevýrazně osténkaté, s nápadně dlouhou válcovitou pyramidou. Druh je rozšířen především v oblasti moravského Prae-bohemie (zejména v okolí Znojma až Brna), kde má roztroušený až hojný výskyt, jinde je znám jen vzácně. Nález dalších lokalit, především v jižních a jihozápadních Čechách je velmi pravděpodobný.

R. J. Vašut

Vašut R. J. & Majesky L. (2015): *Taraxacum pudicum*, a new apomictic microspecies of *T.* section *Erythrosperma* (Asteraceae) from Central Europe. – *Phytotaxa* 227 (3): 243–252.

Vašut R. J., van Dijk P. J., Falque M., Trávníček B. & deJong J. H. (2004): Development and characterisation of nine new microsatellite markers in *Taraxacum* (Asteraceae). – *Mol. Ecol. Notes* 4: 645–648.

Aira caryophyllea* L.*C1**

- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747a, Buděčice (distr. Klatovy): na okraji pole při severovýchodním úpatí lesa na návrší Hůrčí (kóta 559,1) SZ od obce, 49°17'17,9"N, 13°34'22,6"E, 547 m n. m., porost na ploše 1 × 1 m (23. 6. 2016 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747a, Lipová Lhota (distr. Klatovy): výslunné ZJZ úpatí borového lesa ca 0,6 km ZJZ od osady, 49°16'47,2"N, 13°32'30,7"E, 570 m n. m., vzácně (23. 6. 2016 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Hejtná (distr. Klatovy): výslunné západní úpatí lesa na návrší Dlouhá hora (kóta 584,2) 1,3 km JZ od obce, 49°16'55,9"N, 13°39'29,4"E, 530 m n. m., dosti hojně na ploše 2 × 2 m (5. 6. 2016 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6850a, Radějovice (distr. Strakonice): travnatý severozápadní okraj lesa na návrší (kóta 564) 0,4 km JV od obce, 49°11'01,6"N, 14°01'52,4"E, 550 m n. m., vzácně (12. 8. 2016 leg. *R. Paulič*, *P. Leischner*, *M. Soukup* & *V. Žila*, herb. Paulič).

Ajuga chamaepitys* (L.) Schreb.*C1**

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6967b, Archlebov (distr. Hodonín): obnažená půda v pásu podél okraje lesa nad stepní strání Loktušky v délce asi 100 m, 3,1 km SZ od kostela, 49°04'05,6"N, 16°59'23,4"E, 355 m n. m., asi 30 rostlin (15. 7. 2016 photo *L. Ambrozek*). – Archlebov: okraj pole v rohu u lesa nad horní hranicí PP Ochozy, 2,6 km SZ od kostela 49°03'45,3"N, 16°59'15,6"E, 318 m n. m., 2 rostliny (12. 6. 2011 not. *L. Ambrozek*; 19. 6. 2016 photo *L. Ambrozek*). – Archlebov: okraj pole směrem k polní cestě naproti bráně do vinohradu, 2,1 km SZS od kostela, 49°03'40,9"N, 16°59'56,3"E, 315 m n. m., 1 rostlina (15. 7. 2016 photo *L. Ambrozek*).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6968d, Kyjov (distr. Hodonín): Bohuslavice, okraj pole pod stepní stránkou (lokalita Bohuslavická Nová hora), 1,57 km JV od kostela, 49°02'22,8"N, 17°08'07,8"E, 238 m n. m., 2 rostliny (23. 7. 2016 photo *L. Ambrozek*).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 7066a, Velké Němčice (distr. Břeclav): jižní úbočí trati Kraví hora ca 3 km JJV od obce, na dvou blízkých místech ve vinici: a) 48°58'20,8"N, 16°42'44,8"E, 5 rostlin; b) 48°58'19,9"N, 16°42'48,7"E, 8 rostlin (10. 5. 2016 not. *M. Barták*, det. *J. Hájek*).

Allium angulosum* L.*C3**

- 18b. Dolnomoravský úval (při hranici s 19. Bílé Karpaty stepní), 7070d, Lipov (distr. Hodonín): 2,4 km S od železniční stanice v obci, břeh vyschlého příkopu, 48°55'52"N, 17°27'35"E, 200 m n. m., velký trs s 24 kvetoucími lodyhami (7. 8. 2016 leg. *J. W. Jongepier* & *I. Jongepierová*, herb. Jongepier).
19. Bílé Karpaty stepní (při hranici s 18b. Dolnomoravský úval), 7070c, Veselí nad Moravou (distr. Hodonín): trávník mezi silnicí a Kozojídkým rybníkem, 3 km JV od železničního nádraží Veselí nad Moravou, 48°55'41,5"N, 17°24'23,5"E, 195 m n. m., malý trs (25. 7. 2013 not. *J. W. Jongepier* & *I. Jongepierová*).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 7066a, Hustopeče (distr. Břeclav): hráz Předního rybníka, asi 1,2 km S od obce, 48°57'33,3"N, 16°44'01,1"E, 212 m n. m., několik desítek rostlin (10. 8. 2014 leg. *M. Hroneš* & *L. Kobrlová*, rev. *M. Duchoslav*, OL).

V Hustopečské pahorkatině je česnek hranatý vzácný. Hojněji se vyskytuje jen na jiho-východním okraji fytochorionu na Hodonínsku. Z okolí Hustopečí pochází pouze jediný, blíže nelokalizovaný doklad z počátku 20. století (1901 *Rothe*, BRNU; Duchoslav et al.

2007). V roce 2014 byl česnek hranatý objeven v bohaté populaci na hrázi Předního rybníka, kde roste jak na travnatých místech v okolí výpustě, tak přímo ve spárách kamenné zdi v okolí stavidla.

M. Hroneš

Duchoslav M., Bártová V. & Krahulec F. (2007): Rozšíření druhů rodu česnek (*Allium*) v České republice. II. Druhy sekce *Rhizirideum* (*A. angulosum*, *A. senescens* subsp. *montanum*). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 42: 25–64.

***Allium senescens* subsp. *montanum* (Pohl) Holub**

C4a

61a. Křivina (při hranici s 15b. Hradecké Polabí), 5762b, Opočno (distr. Rychnov nad Kněžnou): severovýchodně orientované opukové skály v zámeckém parku, ca 0,28 km JZ od budovy zámku, 50°15'48,5"N, 16°06'45,1"E, ca 320 m. n. m. (21. 8. 2016 leg. et photo M. Gerža & not. A. Hájek, herb. Gerža).

Z východních Čech pocházejí o česneku šerém jen ojedinělé údaje (cf. Krahulec & Duchoslav in Štěpánková et al. 2010). Na většině nalezišť buď již vyhynul, nebo je jeho současný výskyt považován za nepravděpodobný (Duchoslav et al. 2007). Na skalách v parku opočenského zámku byl druh poprvé nalezen na konci 19. století (Freyn in Čelakovský 1883) a pravděpodobně se jedná o první ověření jeho výskytu od této doby. Česnek šerý na lokalitě roste na částečně zastíněné opukové terasce ve společnosti druhů *Avenella flexuosa*, *Geranium robertianum*, *Hylotelephium maximum*, *Polypodium vulgare* a *Asplenium trichomanes*. Nalezená populace čítá asi 15 rostlin. Na převážně severně orientovaných skalách v údolí Zlatého potoka u opočenského zámku rostou i další regionálně vzácnější subtermofyty, např. *Cotoneaster integerrimus* či *Vincetoxicum hirundinaria*.

M. Gerža

Duchoslav M., Bártová V. & Krahulec F. (2007): Rozšíření druhů rodu česnek (*Allium*) v České republice. II. Druhy sekce *Rhizirideum* (*A. angulosum*, *A. senescens* subsp. *montanum*). – Zprávy. Čes. Bot. Společ. 42: 25–64.

***Allium victorialis* L.**

C2

97. Hrubý Jeseník, 5869c, Kouty nad Desnou (distr. Šumperk): pasená louka pod turistickou chatou Švýcárna, kolem 50°06'02,9"N, 17°12'45,9"E, ca 1280 m n. m., celkem 10 rostlin (z toho jedna kvetoucí) na třech místech jen několik metrů od sebe vzdálených (27. 6. 2016 not. R. Štencel).

Údaje o historickém i současném výskytu česneku hadího v Jeseníkách shrnuje Bureš (in Additamenta 8: 194–195, 2009). Konkrétně od Švýcarska uvádí česnek hadí už Grabowski (1843), po něm celá řada autorů (Fiek, Oborny, Formánek, Spitzner, Schube), jako poslední patrně Otruba (1926). Herbářovou položku z této lokality se dohledat nepodařilo (Krahulec at el. 2006). Louka pod Švýcárnou začala být od roku 2004 po částech kosena, od roku 2012 pak byla na celé její ploše (s výjimkou prameniště Česnekového potoka) obnovena pastva skotu. Louka pod Švýcárnou je teprve druhou recentně známou lokalitou druhu v Hrubém Jeseníku.

R. Štencel

Česnek hadí může v nekosených loukách ve sterilním stavu přežívat dlouhé roky, aniž by byl zaznamenán. Jeho mladé listy mohou být velmi snadno zaměněny kupříkladu s listy konvalinek, či ještě snadněji se semenáčky kýchavice Lobelovy. Pokud louku někdo přímo nesnímkuje, lze česnek v porostu jen obtížně najít. Podobnou situaci, jakou uvádí R. Štencl u chaty Švýčárna, znám z Krkonoš, z luk u Sněžných Domků na Rýchorách. Česnek hadí tam taky nebyl udáváný a po zavedení kosení jsme jej našli přímo v jedné ze sledovaných ploch.

F. Krahulec

Grabowski H. (1843): Flora von Oberschlesien und dem Gesenke, mit Berücksichtigung der geognostischen Boden- und Höhenverhältnisse. – Breslau.

Krahulec F., Duchoslav M. & Bártová V. (2006): Rozšíření druhů rodu česnek (*Allium*) v České republice. I. Druhy sekcí *Reticulato-bulbosa*, *Butomissa* a *Anguinum* (*A. strictum*, *A. tuberosum*, *A. victorialis*). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 41: 1–16.

Otruba J. (1926): Úvod ku květeně československého Slezska II. – Vlastiv. Sborn. Slez. 2: 283–396.

Althaea officinalis L.

C2

20b. Hustopečská pahorkatina, 6968a, Ždánice (distr. Hodonín): travnatý svah pravého břehu Trkmanky za mostem, 0,65 km JZ od kostela, 49°03'52,4"N, 17°01'20,6"E, 215 m n. m., 15 rostlin (15. 7. 2016 photo L. Ambrozek).

35c. Příbramské Podbrdsko, 6349b, Příbram: Březové Hory, na kamenité navázce nedaleko břehu říčky Litavky, ca 0,5 km Z–JZ od kostela sv. Vojtěcha, 49°40'55"N, 13°58'58"E, 505 m n. m. (29. 8. 1985 leg. R. Hlaváček, HOMP C-3720).

Proskurník lékařský je v Čechách nepůvodním druhem, který pouze občasné zplaňuje. Především v minulosti byl často pěstován na venkově jako léčivá a medonosná rostlina. V Květeně ČR (Slavík in Hejný & Slavík 1992) není z fytogeografického okresu 35. Podbrdsko uváděn. Na Břežnickém Podbrdsku (35d) pozoroval zplanění R. Slaba, který jej sbíral v roce 1971 u Horosedel (Lepší et al. 2013). S výjimkou Brd, kde jeho pěstování u Padrti zmiňuje Maloch (1913), jsou jeho sekundární výskyty uvedeny ze všech kontaktních fytogeografických okresů.

R. Hlaváček

76a. Moravská brána vlastní, 6274c, Butovice (distr. Nový Jičín): přičestní škarpy JV od dálniční křižovatky nad Studénkou, 49°43'21,5"N, 18°1'20,9"E, 303 m n. m. (3. 8. 2015 leg. D. Hlisenkovský, FMM).

Ve třetím dílu Květeny ČR je sekundární rozšíření proskurníku lékařského v Moravské bráně zaznamenáno bez konkrétních lokalit (cf. Slavík in Hejný & Slavík 1992: 296). V herbářích Moravskoslezského kraje (CESK, FMM, NJM, OP, OSM, OSTR) je z téhož fytochorionu doložen ovšem jen jakožto pěstěný, a to z nedalekých Sedlnic (1939 R. *Leidolf*, NJM); rozšíření z okolních fytochorionů téhož kraje shrnuje Hlisenkovský (2011).

D. Hlisenkovský

Hlisnikovský D. (2011): *Althaea officinalis* L. – In: Plášek V., Cimalová Š., Hlisnikovský D. & Prymusová Z., Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska V., Čas. Slez. Muz., A, 60: 285.
Maloch F. (1913): Květena v Plzeňsku. – Plzeň.

***Antennaria dioica* (L.) Gaertn.**

C2

- 2a. Žatecké Poohří, 5646d, Libočany (distr. Louny): step na východním úbočí vrchu Zlatník, 50°20'44,8"N, 13°29'31,6"E, 225 m n. m., ojediněle (20. 6. 2011 photo *T. Burian*).
- 2b. Podbořanská kotlina, 5846a, Vroutek (distr. Louny): les Hůrka 1,7 km SZ od obce, ojediněle při cestě Z od elektrovodu a na dvou dalších místech v okolí, 50°10'59,1"N, 13°21'24"E, 384 m n. m. (18. 5. 2012 photo *T. Burian*).
- 64b. Jevanská plošina, 6054c, Hrusice (distr. Praha): les Vlčí Halíř asi 1,2 km SSV od obce, na kraji lesní cesty nedaleko od jižního okraje lesa, asi 5 sterilních rostlin (18. 6. 2016 photo *J. Pokorný*).
- 64b. Jevanská plošina, 6054c, Dolní Lomnice (distr. Praha): horní okraj menšího lomu v lese asi 1 km SZ od obce, 49°54'59,5"N, 14°40'17,9"E, 8 sterilních rostlin (11. 5. 2012 photo *J. Pokorný*).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6465a, Letovice (distr. Blansko): Slatinka, okraj acidofilní borové kultury u polní cesty 0,7 km JV od kaple v osadě, 49°34'18,4"N, 16°34'44,2"E, 440 m n. m., několik porostů celkem asi na 3 m² (29. 10. 2016 leg. *P. Novák & K. Pištrková*, BRNU).
97. Hrubý Jeseník, 5868b, Ostružná (distr. Šumperk): občas sešlapávané místo na okraji loveckého chodníka u dřevěného mostku přes jednu ze zdrojnic Jeleního potoka, asi 320 m S od Jelení boudy, 50°10'11,9"N, 17°05'55,8"E, 1105 m n. m., na ploše asi 1 m² (2. 6. 2016 not. *R. Štencel*).

***Anthriscus caucalis* M. Bieb.**

C2

1. Doupovská pahorkatina, 5645d, Vilémov (distr. Chomutov): lesní světliny na jihozápadním úbočí vrchu Za Kolínou, 50°19'28,6"N, 13°16'03"E, 433 m n. m., celkem ojediněle (9. 5. 2013 leg. *T. Burian*, herb. UJEP Ústí nad Labem).
- 2a. Žatecké Poohří, 5646b, Žiželice (distr. Louny): řediny v suchých akátinách ve svazích nad usedlostí Přivlaky, např. 50°21'53,6"N, 13°28'28,7"E, 268 m n. m., místy hojně (21. 4. 2014 leg. *T. Burian*, herb. Burian).
- 4b. Labské středohoří, 5450d, Litoměřice: ruderalizovaný trávník u silnice 250 m S od železniční zastávky Litoměřice-Cihelna, 50°32'21,1"N, 14°07'07,8"E, 190 m n. m., dosti hojně (24. 4. 2014 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).
8. Český kras, 5952c, Praha-Braník: u tramvajové smyčky Nádraží Braník mezi ulicemi Modřanskou a Píkovickou, hojně v prostorech tramvajového a autobusového nástupiště, 50°01'42,9"N, 14°24'20,2"E, 195 m n. m. (10. 5. 2015 leg. *J. Práněl*, PRC).
- 10b. Pražská kotlina, 5952b, Praha-Michle: pod keři u chodníku na kraji ulice Michelská na křižovatce s ulicí Nuselská, 50°03'16,9"N, 14°27'11,5"E, 207 m n. m., malý porost (12. 5. 2015 leg. *J. Práněl*, PRC).
- 10b. Pražská kotlina, 5952d, Praha-Lhotka: pod keři ve středovém pásu ulice Novodvorská ca 20 m SZ od křižovatky s ulicí Mariánská, 50°01'23,3"N, 14°26'23,1"E, 274 m n. m., několik rostlin (12. 5. 2015 leg. *J. Práněl*, PRC).

Kerblík obecný se v současnosti na území Prahy evidentně šíří. Nejvíce mu vyhovují ruderalizovaná, dusíkem bohatá polostinná místa, nejčastěji pod výsadbami keřů. Druh může být přehlížen, zejména kvůli svému krátkému životnímu cyklu, nepřilíš nápadnému vzhledu a „ukrývání se“ do stínu pod keři. V pozdějších měsících bývají místa s výskytem druhu často posekána.

J. Práněl

- 15c. Pardubické Polabí, 5958d, Řečany nad Labem (distr. Pardubice): železniční stanice, ca 200 m V od nádražní budovy, 50°01'55,6"N, 15°28'52,7"E, vedle nástupiště spolu s *Bunias orientalis*, *Portulaca oleracea* a *Saxifraga tridactylites* (17. 5. 2016 not. V. Faltys).
- 15c. Pardubické Polabí, 5959c, Přelouč (distr. Pardubice): železniční stanice, v kolejišti u nádražní budovy, 50°02'21,5"N, 15°34'30,2"E, spolu s *Geranium purpureum*, *Portulaca oleracea* a *Saxifraga tridactylites* (12. 5. 2016 not. V. Faltys).
- 15c. Pardubické Polabí, 5959c, Váhy (distr. Pardubice): u železniční zastávky Váhy u Přelouče na trati Kolín – Česká Třebová (č. 010), 50°01'53,8"N, 15°36'53,9"E (12. 5. 2016 not. V. Faltys).
- 35b. Hořovická kotlina, 6149b, Praskolesy (distr. Beroun): při lesní cestě od obce k lomu na západním úbočí Otmičské hory (401 m), v prořezané akátině na narušeném svážku s ploškami holé půdy, ca 0,8 km V od kostela sv. Mikuláše, 49°51'53,9"N, 13°56'38,7"E, 330 m n. m., maloplošné porosty (5. 5. 2011 leg. R. Hlaváček, HOMP).
- 35c. Příbramské Podbrdsko, 6350, Háje u Příbrami (distr. Příbram): odval jámy č. 9 (bývalé uranové doly), na hlinité navázce v jihozápadním svahu pod vrcholovou hranou, ca 49°40'09,4"N, 14°01'47"E, 570 m n. m., v rozsáhlých porostech (27. 5. 2016 not. R. Višňák).

V Květeně ČR (Slavík 1997) není kerblík obecný z fytogeografického okresu 35. Podbrdsko uveden. Za nejbližší, asi 5 km vzdálené, můžeme považovat dnes již zřejmě pouze historické naleziště u hradu Točnick, které leží na okraji okresu 32. Křivoklátsko (Slavík l. c.). Dramatický ústup v současné krajině kontrastuje s bohatým výskytem, který z této lokality na přelomu 19. a 20. století popsal ve své práci o květeně a vegetaci Brd Karel Domin (Domin 1903: 40): „Nahoře podle zříceniny, kde se rok za rokem pořád více šíří nepěkná okoličnatka *Anthriscus vulgaris*, usadila se v četných koloniích těž *Potentilla canescens*.“ V Hořovické kotlině dosahuje kerblík obecný jižní hranice svého rozšíření v teplejších oblastech severní poloviny Čech, výrazně jižněji je posunuta asi jen nápadně izolovaná lokalita u obce Slaník na Strakonicku (cf. Chán et al. 1998). Kromě Křivoklátska, z něhož pochází několik historických údajů a kde byl nověji v roce 2009 nalezen u Nižboru (cf. Marek 2013), byl z kontaktních fytochorionů zaznamenán již jenom v Českém krasu, kde byl po roce 2000 opakovaně pozorován na území hlavního města Prahy (Špryňar & Marek 2001, Rydlo 2009), a ve Středním Povltaví, odkud pochází historický údaj od Bojanovic (Slavík 1997).

R. Hlaváček

62. Litomyšlská pánev, 6063a, Choceň (distr. Ústí nad Orlicí): železniční stanice, 49°59'38,1"N, 16°13'26,8"E, několik kvetoucích rostlin u prvního nástupiště spolu se *Saxifraga tridactylites*, *Senecio vernalis* a *Stellaria pallida* (28. 4. 2016 photo V. Faltys).

Domin K. (1903): Brdy. Studie fytogeografická. – Knihovna Čes. Společ. Zeměvěd. 2: 1–84.

Chán V., Štech M. & Vydrová A. [red.] (1998): Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech IV. – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 38: 45–46.

Marek M. (2013): Terénní šetření 2005–2013 – Květena hradů, zámků a zřícenin, včetně okolí do cca 100 m. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]

Rydlo J. (2009): Zpráva o přírůstcích herbářových sbírek Středočeského muzea. – Muz. Součas., ser. natur., 24: 153.

Šprýňar P. & Marek M. (2001): Květena pražských chráněných území. – Ms., 103 p. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]

***Asplenium adiantum-nigrum* L.**

C1

41. Střední Povltaví, 6752b, Bechyně (distr. Tábor): kamenná zídka nájezdové rampy na východní straně domu čp. 200 v areálu lázni Bechyně ca 300 m JZ od železniční stanice v obci, 49°17'54,3"N, 14°28'26,6"E, 395 m n. m., 2 trsy (23. 7. 2016 photo J. Pluner, rev. L. Ekrt).

Výskyt sleziníku netíkovitého v Bechyni nevybočuje z řady druhotných avšak stále ojedinělých a zřejmě krátkodobých výskytů tohoto druhu v ČR. Jednotlivá a často izolovaná stanoviště jsou typická pro druh na hranici svého přirozeného areálu. Kamenná zeď u budovy čp. 200 je stará asi 80–100 let a sleziník se zde vyskytuje na světlé východní expozici, avšak stíněné vysokými stromy. V jižní části Čech se jedná v současné době o jedinou recentně známou lokalitu druhu (cf. Ekrt in Kaplan et al. 2016b: 467). Na nedávno nalezené lokalitě ve vápencovém lomu u Dolan (2009 leg. R. Paulič, CB) již bohužel nebyl opětovně zaznamenán (R. Paulič in verb.). Další doložené údaje z jižní části Čech jsou více než 100 let staré. Jedná se o historické doklady z Kletě u Českého Krumlova (1901 leg. K. Beneš, PR) a Slavkova (1883 leg. *Mardetschlager*, PR).

L. Ekrt & J. Pluner

***Batrachium baudotii* (Godr.) F. W. Schultz**

C1

18b. Dolnomoravský úval, 6970d, Ostrožská Nová Ves (distr. Uherské Hradiště): litorál šterkového jezera 1,5 km SZ od železničního nádraží, 49°01'21"N, 17°25'44"E (22. 6. 2013 leg. H. Galušková, BRNU, rev. J. Prančl). – Ostrožská Nová Ves: litorál šterkového jezera 1,3 km SZ od železničního nádraží, 49°00'44"N, 17°25'09"E (19. 7. 2014 leg. H. Galušková, BRNU, rev. J. Prančl). – Ostrožská Nová Ves: litorál přírodního koupaliště 380 m SZ od železničního nádraží, 49°00'37"N, 17°25'53"E (9. 6. 2015 leg. P. Dřevojan, BRNU, det. J. Prančl). Vše Dřevojan & Galušková (2015).

***Botrychium matricariifolium* (Retz.) W. D. J. Koch**

C1

61b. Týništský úval, 5862d, Lípa nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): pískovna Písník Lípa, okraj cesty v rekultivované a borovicí osázené části pískovny, 1,28 km SV od železniční stanice Lípa nad Orlicí, 50°08'53,5"N, 16°06'59,8"E, 268 m n. m., dvě fertilní rostliny v porostu *Calluna vulgaris* a *Potentilla tabernaemontani* (20. 4. 2016 photo J. Doležal; 2. 5. 2016 photo J. Doležal & M. Ducháček).

Poprvé byla vratička heřmánkolistá v pískovně u Lípy nad Orlicí objevena v roce 2012 (Doležal & Prausová in *Additamenta* 11: 46, 2013) přibližně 650 m SZ od nově objevené lokality.

J. Doležal

***Bupleurum rotundifolium* L.**

C1

10b. Pražská kotlina, 5952b, Praha-Žižkov: nákladové nádraží Praha-Žižkov, 50°05'03,5"N, 14°28'18,8"E, 258 m n. m., dvě fertilní rostliny společně s *Kickxia elatine*, *K. spuria* a *Lythrum hyssopifolia* (11. 8. 2016 photo J. Doležal & M. Ducháček).

V současnosti jediná (i když druhotná) známá lokalita tohoto kriticky ohroženého druhu na území Prahy. Prorostlík sem byl spolu s ostatními uvedenými druhy patrně zavlečen nákladní dopravou.

J. Doležal & M. Ducháček

- 18b. Dolnomoravský úval, 6970d, Ostrožská Nová Ves (distr. Uherské Hradiště): nepoužívaná kusá kolej 170 m JZ od železničního nádraží, 49°00'31"N, 17°26'07"E, 1 rostlina (1. 6. 2014 leg. P. Dřevojan, BRNU; Dřevojan & Galušková 2015).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7169b, Strážnice (distr. Hodonín): ulice U Podjezdu, 0,9 km ZJZ od hlavní budovy železničního nádraží, 48°53'41,5"N, 17°18'24"E, čerstvě navezená hromada zeminy na záhonu před domem, 180 m n. m., čtyři rostliny (31. 5. 2015 photo R. Svobodová & J. Svoboda, det. J. W. Jongepier). Nález byl stručně zmíněn v komentáři k druhu v práci Dřevojan & Galušková (2015).
19. Bílé Karpaty stepní, 6972c, Šumice (distr. Uherské Hradiště): severozápadní cíp lánu obilného pole na jižní straně větrolamu při východním okraji lesa Hradčovice, 110 m J od kóty 319,8, 49°00'35,2"N, 17°42'41,8"E, 313 m n. m., asi 10 rostlin (16. 6. 2015 leg. K. Fajmon & J. Ohryzek, herb. Fajmon); přes 15 mladých rostlin spolu s *Adonis aestivalis*, *Euphorbia platyphyllos*, *Ranunculus arvensis*, *Valerianella dentata* (1. 6. 2016 not. K. Fajmon). Nález z roku 2015 byl stručně zmíněn v komentáři k druhu v práci Dřevojan & Galušková (2015).
- 61a. Křivina, 5762d, Vojenice (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj silnice u domu č. p. 18, 175 m SZ od kapličky v obci, 50°13'02,8"N, 16°08'00,4"E, 382 m n. m., desítky fertilních rostlin, patrně zplanělých z kultury (15. 6. 2016 leg. J. Doležal 16/328, herb. Doležal; 18. 8. 2016 leg. J. Doležal 16/489, herb. Doležal).
- 61c. Chvojenská plošina, 5862c, Nová Ves (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj obilného pole u autobusové zastávky U Transformátoru, 340 m VSV od obecního úřadu, 50°07'49,4"N, 16°03'00,1"E, 281 m n. m., více než 200 fertilních rostlin (některé až 130 cm vysoké) na okraji pole a u sloupů elektrického vedení přímo v poli (15. 7. 2016 leg. et photo J. Doležal 16/408, herb. Doležal).

Kriticky ohrožený prorostlík okrouhlostý (*Bupleurum rotundifolium*) je nejen diagnostickým druhem as. *Caucalido platycarpi-Conringietum orientalis*, ale v posledních letech také občas pěstovaným okrasným druhem používaným do suchých vazeb, který nezřídka zplaňuje.

Ve východních Čechách se vždy jednalo o velmi vzácný druh. V Květeně ČR (Šourková & Hrouda in Slavík 1997: 323) je odtud uveden výskyt pouze z Kostelce nad Orlicí (60. Orlické opuky) a z železniční stanice Nové Město nad Metují (59. Orlické podhůří). V Květeně Pardubicka (Hadač & Hadač 1948) je z tohoto území uveden ještě Košťálův nález z jílovitého pole u Horních Ředí datovaný k roku 1888 (15c. Pardubické Polabí). Šourková (1981) uvádí ve svém článku sekundární výskyt na nádraží v Sadové (15b. Hradecké Polabí), který byl však v Květeně ČR opomenut (Šourková & Hrouda l. c.).

U Nové Vsi byl prorostlík nalezen již v přirozenějším biotopu na okraji obilného pole v početně silné populaci. Jedná se o poměrně nečekaný nález v území, odkud neexistuje žádný historický údaj o jeho výskytu. Současně to je, po více než 60 letech, jediná známá lokalita v celých východních Čechách.

Výše uvedený výskyt ve Vojenicích je druhotného charakteru, neb prorostlík rosti na kraji silnice a byl zjištěn i v nedalekém okrasném záhonu u rodinného domu č. p. 18.
J. Doležal

Šourková M. (1981): *Bupleurum rotundifolium* – jeho dřívější a současné rozšíření v Československu. – Stud. ČSAV 1981/20: 95–97.

***Campanula cervicaria* L.**

C1

78. Bílé Karpaty lesní, 6974c, Sidonie (distr. Zlín): levý okraj asfaltové silnice vedoucí od odpočívadla ve Sv. Štěpánu do PR Sidonie, roztroušené v úseku asi 200–500 m nad bývalým kamenolomem, 4 rostliny (26. 6. 2014 leg. et photo L. Plevová, OL; Plevová 2015).

***Calamagrostis phragmitoides* Hartm.**

C2

67. Českomoravská vrchovina, 6658a, Nový Rychnov (distr. Pelhřimov): V Losích, vysokobylinný mokřad v rašelinné louce u soutoku Sítinského potoka s drobným pravostranným přítokem asi 1,3 km JZ od kostela v obci, 49°22'47,8"N, 15°20'55,3"E, 630 m n. m., menší porost v silně podmáčené části louky (14. 7. 2014 leg. J. Komárek, herb. Komárek, rev. R. Řepka & M. Štech).

Nová lokalita třtiny nachové se nachází necelých 5 km vzdušnou čarou od známé lokality v NPP Hojkovské rašelině. Mokřad byl řadu let nekosený a nevelká populace třtiny tak snadno unikala pozornosti.

J. Komárek

***Calamagrostis pseudophragmites* (Haller f.) Koeler**

C1

93a. Krkonoše lesní, 5358b, Jablonec nad Jizerou (distr. Semily): místní část Hradsko, levý i pravý břeh Jizery po toku pod železničním mostem, 50°40'57,7"N, 15°27'0,5"E (levý břeh), 50°40'58,3"N, 15°26'59,7"E (pravý břeh), 425 m n. m. (25. 6. 2015 not. A. Čejková; Harčarik & Horáková 2015).

Výskyt třtiny pobřežní u Hradska a také na dalších místech v údolí Jizery byl již komentován (cf. Hadinec et al. in Additamenta 5: 188–189, 2006). Nová lokalita jižně od Jablonce nad Jizerou potvrzuje skutečnost, že druh může v rámci říčního toku osídlovat nová stanoviště.

[eds]

***Cardamine amara* subsp. *opicii* (J. Presl & C. Presl) Čelak.**

C1

93a. Krkonoše lesní, 5259b, Špindlerův Mlýn (distr. Trutnov): severní svah Přední Planiny, monodominantní porosty v prameništích a vodotečích:

a) svahové prameniště těsně nad svážnicí vedoucí od Hromovky k vodoteči Vysoká strouha (Dřevařská cesta), 50°42'45,8"N, 15°36'47,6"E, 995 m n. m., několik stovek rostlin,

b) příkop svážnice a přilehlé prameniště, 50°42'46,5"N, 15°36'49,1"E, 995 m n. m., několik desítek rostlin,

c) odvodňovací příkop a drobná prameniště v průseku lanové dráhy Svatý Petr – Pláň a jeho blízkém okolí, 50°42'44,7"N, 15°36'53,3"E, 1025 m n. m., několik stovek jedinců

(vše 3. 6. 2015 not. P. Šťastná, 15. 6. 2015 leg. P. Šťastná, PRC, rev. K. Marhold; Harčarik & Horáková 2015).

93a. Krkonoše lesní, 5259b, Špindlerův Mlýn (distr. Trutnov): lesní prameniště poblíž horní části modré sjezdové trati Hromovka – Pláň, 50°42'33,6"N, 15°36'40,4"E, 1107 m n. m., 8 rostlin (asi 25. 6. 2014 not. *J. Urban*); asi 80 rostlin, včetně semenáčků (26. 5. 2015 not. *P. Štátná* & *J. Harčarik*, 24. 6. 2015 not. *P. Štátná*; Harčarik & Horáková 2015).

Přestože taxon byl dříve uváděn z několika dalších krkonošských lokalit, dnes na české straně pohorí prokazatelně roste kromě výše uvedených výskytů na úbočí Přední Planiny pouze na své klasické lokalitě v Modrém dole.

[eds]

Carex capillaris L.

C1

93b. Krkonoše lesní, 5259a, Špindlerův Mlýn (distr. Trutnov): Labský důl, zatrávněný vlhký skalní výchoz u vodoteče na úpatí Horního Vrbatova žlebu v Harrachově jámě, 50°45'16,5"N, 15°33'01,7"E, 1280 m n. m., několik jedinců až desítky rostlin (28. 7. 2011 not. *P. Štátná* & *J. Dvořák*; Harčarik & Horáková 2015). První nález ostřice vláskovitě pro Labský důl.

Carex fritschii Waisb.

C2

41. Střední Povltaví, 6155a, Sázava (distr. Benešov): okraj teplomilné doubravy na hraně skály nad řekou Sázavou, nad železničním tunelem, 500 m JV od železniční stanice Sázava-Černé Budy, 49°52'16,8"N, 14°54'37,1"E, 315 m n. m., asi 5 m² (17. 5. 2013 leg. *J. Prančl* & *P. Petřík*, herb. Prančl; 13. 5. 2016 leg. *V. Grulich*, *J. Prančl* & *A. Vydrová*, BRNU).

[3 × 2 m, sklon 30°, orientace J–JJV, 13. 5. 2016 *V. Grulich*, *J. Prančl* & *A. Vydrová*. – E_{celk} (60 %), E₂ (25 %): *Carpinus betulus* 2. – E₁ (25 %): *Carex fritschii* 2, *Festuca ovina* 1, *Luzula luzuloides* 1, *Silene nutans* 1, *Carpinus betulus* juv. +, *Fagus sylvatica* juv. +, *Hieracium pilosella* +, *H. sabaudum* +, *Holcus mollis* +, *Hylotelephium maximum* +, *Melampyrum nemorosum* +, *Poa pratensis* +, *Quercus petraea* juv. +, *Veronica dillenii* +, *V. officinalis* +, *Galeopsis* cf. *bifida* r. – E₀ (15 %): neanalyzováno.]

Ostřice doubravní, *Carex fritschii*, patří mezi nejvzácnější středoevropské druhy rodu. Náleží do sekce *Acrocystis* (Egorova 1999), z níž se ve střední Evropě vyskytují ještě druhy *C. ericetorum*, *C. montana*, *C. pilulifera*, *C. tomentosa* a v Polsku okrajově ještě *C. globularis*. *Carex fritschii* má mezi těmito druhy nejmenší areál: jde o perialpidský druh s vazbou na předhůří, resp. úpatí Alp. Je známa ze Švýcarska, kde roste především v kantonu Tessin, okrajově i v kantonu Graubünden (Hess et al. 1967), dále ze severní Itálie především z regionů Piemont a Lombardie (Pignatti 1982), velmi vzácně i Emilia-Romagna (Banfi et al. 2005), Tridentsko-Horní Adiže (Prosser 1996) a Furlansko-Julské Benátsko (Poldini 1991). Na jihovýchodním okraji Alp byla zaznamenána v rakouských Korutanech a Burgenlandu (Oswald 2008), ve Slovinsku (Nejc 2001) a v západním Maďarsku na východ po Bakoňský les (Bartha & Király 2015). Severně od Alp se nachází malý ostrůvek lokalit ve Francii na alsaské straně Porýní severně od města Mulhouse (Hess et al. 1967), poněkud překvapivě ale nebyla dosud spolehlivě zjištěna na protilehlém pravobřeží Rýna v německém Bádensku-Würtenbersku (Koopman 2011). Severovýchodně od Alp roste také na Slovensku na Záhorské nížině (Ružička 1959) a izolovaně ještě v Cerové vrchovině (Holub & Moravec 1964) a v ČR.

V České republice byl výskyt tohoto druhu zjištěn na jižní Moravě, a to především v územích písčitých sedimentů. Nejrozsáhlejší arelu najdeme v oblasti Dúbravy mezi Hodonínem, Mutěnicemi, Dubňany, Vracovem a Rohatcem (18b. Dolnomoravský úval), kde byl výskyt tohoto druhu zaznamenán v sedmi základních polích středoevropského síťového mapování. Poněkud menší rozsah má výskyt v Bořím lese, štěrkopískovém území mezi Břeclaví, Valticemi a Lednickými rybníky (18a. Dyjsko-svratecký úval), který zahrnuje tři základní pole. Ve stejném fytochorionu kromě toho existuje ještě izolovaná lokalita na zalesněném písčitém hrůdu Dúbravka v oblasti soutoku Moravy a Dyje jižně od Lanžhota (Rydl & Šumberová in Danihelka & Grulich 1996), vzdušnou čarou však nepříliš vzdálená od arely v Bořím lese. Jedinou známou moravskou lokalitou, která neleží na pisku, je izolované naleziště v jižní části Krumlovského lesa severozápadně od Vedrovic ve Znojensko-brněnské pahorkatině (16) (Řepka 1986).

Na většině moravských lokalit je *Carex fritschii* součástí podrostu specifických prosvětlených, druhově bohatých teplomilných doubrav na písčích. Tato vegetace byla vymezena jako samostatná as. *Carici fritschii-Quercetum roboris* (Chytrý & Horák 1997); mimo území ČR se tato jednotka vyskytuje rovněž na Slovensku na Záhorské nížině, od moravských lokalit oddělené nivou řeky Moravy (Roleček 2004). V Krumlovském lese roste *C. fritschii* v acidofilní teplomilné břekové doubravě (*Sorbo torminalis-Quercetum*), podkladem je zde granodiorit.

V roce 2013 během studentské floristické exkurze Přírodovědecké fakulty UK vedené P. Petříkem a J. Prančem do okolí města Sázavy sebral druhý ze jmenovaných herbářový doklad ostřice, v němž byla následně rozeznána *C. fritschii*. Lokalitu jsme znovu navštívili na společné exkurzi dne 13. 5. 2016 a výskyt tohoto druhu potvrdili. Stanovištěm je ostrožna nad řekou Sázavou s otevřenou, téměř kolmou, k jihu exponovanou skalní stěnou, kterou v dolní části prochází tunel probíhající železniční trati. Geologickým podkladem je zde dvojslídna až biotitická pararula s amfibolem (www1). Podél hrany skalky se na přilehlém konvexním svahu nachází plošně nevelký fragment teplomilné doubravy, který lze hodnotit jako ochuzený typ břekové doubravy (*Sorbo torminalis-Quercetum*), zatímco dále navazuje konkávní část svahu – žlíbek – s porostem charakteru dubohabřiny (*Galio sylvatici-Carpinetum betuli*). V otevřeném lemu teplomilné doubravy byl nalezen jeden větší rozvolněný trs (polykormon) *C. fritschii* asi na ploše 1 m² a nedaleko od něj ještě několik menších polštářků. Většina výhonů byla v roce 2016 sterilních, bylo nalezeno 5 plodných lodyh, z nich jedna byla odebrána na herbářovou položku. Orientační průzkum na sousedních ostrožnách nebyl úspěšný.

V nejbližším okolí místa s porostem *C. fritschii* byly zaznamenány tyto další druhy: *Allium oleraceum*, *Anthericum ramosum*, *Artemisia campestris*, *Asplenium septentrionale*, *A. trichomanes*, *Aurinia saxatilis*, *Cardamidopsis arenosa*, *Carex caryophyllea*, *Centaurea stoebe*, *Cerastium glutinosum*, *C. semidecandrum*, *Cytisus nigricans*, *Dianthus carthusianorum*, *Euphorbia cyparissias*, *Festuca pallens*, *Hieracium umbellatum*, *Genista germanica*, *Myosotis stricta*, *Poa annua*, *P. bulbosa*, *Potentilla arenaria*, *Rumex acetosella*, *Scleranthus perennis*, *Sedum album* a *Taraxacum* sect. *Erythrosperma*.

Nově zjištěná lokalita je prvním záznamem *C. fritschii* v Čechách a současně představuje nejsevernější lokalitu tohoto druhu v celém areálu. Je vzdálena vzdušnou čarou asi 140 km na severozápad od výskytu v Krumlovském lese. Naproti tomu od nejbližších lokalit směrem jihozápadním ji dělí asi 580 km. *Carex fritschii* tvoří ve většině svého ostrůvkovitého areálu větší či menší, ale poměrně kompaktní arely. Tato areálová struktura, jakož i charakter diaspor vybízí k domněnce o myrmekochorním, a tedy velmi pomalém způsobu šíření. Transport diaspor na dálku prostřednictvím myrmekochorie je velmi neefektivní a musí být nutně doplňován jinými vektory.

V této souvislosti vyvstává otázka původnosti tohoto výskytu. Průlomová údolí řek díky svému členitému, pestrému reliéfu umožňují existenci tzv. říčního fenoménu (Jeník & Slavíková 1964), tedy komplexu různorodých biotopů, v nichž mají nezastupitelnou roli lokality s primárním bezlesím a geomorfologicky podmíněnými výskyty teplomilných a relativně světlo milných společenstev. Řeka Sázava však nevytváří zdaleka tak typické průlomové údolí jako např. Vltava anebo řeky na jihozápadní Moravě. Na Sázavě je to třeba pěkně vidět např. na rozšíření *Aurinia saxatilis* (cf. Slavík 1986), které je mnohem sporadičtější a difúznější než např. výskyt v údolí Vltavy, a dále na absenci mnohých teplomilných prvků – prakticky zde chybí např. *Carex humilis* (Řepka & Grulich 2014) a *Stipa* sp. div. Původnímu charakteru zdejšího výskytu této ostřice nasvědčuje právě dochovaný vegetační komplex se zastoupením zakrslé břekové doubravy, v jejímž podrostu se *C. fritschii* vyskytuje v Krumlovském lese. Na samotné skále, stejně jako v přilehlé teplomilné doubravě na první pohled téměř scházejí signály antropického ovlivnění – chybějí zde nepůvodní a s výjimkou *Holcus mollis* i expanzivní druhy, zatímco v blízkém okolí lokality invadoval do lesních porostů akát (*Robinia pseudacacia*) a v jeho podrostu expandovaly nitrofyty, zejména *Chelidonium majus*, *Ballota nigra* a *Galium aparine*. Vegetační souvislosti zde příliš nepodporují hypotézu o možném zavlečení se sazenicemi dřevin. Jako nejpravděpodobnější vysvětlení výskytu *C. fritschii* na Sázavě se jeví náhodný spontánní dálkový výsadek do příznivého, přirozeně vzniklého prostředí.

Carex fritschii vzhledem nejvíce připomíná *C. montana*. Od ní se liší především mohutnějším vzrůstem (delší listy, lodyhy i poněkud větší velikost klásků), tvorbou volnějších trsů, které vznikají díky krátkým obloukovitým výběžkům, hnědými pochvami nejdolejších listů, které postrádají červenofialové tóny, a absencí krátkých chloupků na lici listových čepelí. V Bořím lese i v Důbravě rostou oba jmenované druhy sympatricky. Záměny byly zaznamenány i s *C. umbrosa* ze sekce *Mitratae* (cf. Skřivánek 1952), která rovněž tvoří kompaktnější trsy, ale báze jejich výhonů jsou obdány nápadnou čupřinou z vláknitě rozpadlých listových pochev, dále přezimujícími čepelími, listenem pod květenstvím, který tvoří krátkou pochvičku, světlejšími plevami, zejména samčích klásků, a také nažkami na vrcholu s prstencovitě zduřelým valem. Kříženci s *C. fritschii* jsou velmi vzácní, v ČR byly zaznamenány hybridní kombinace *C. caryophyllea* × *C. fritschii* (Řepka et al. 2013) a *C. fritschii* × *C. montana* (Kubát et al. 2002).

V. Grulich, J. Prančl & A. Vydrová

- Banfi E., Bracchi G., Galaso G. & Romani E. (2005): *Agrostologia Placentina*. – Mem. Soc. Ital. Sci. Natur. Mus. Civ. Stor. Natur. Milano 33(2): 1–80.
- Bartha D. & Király G. [eds] (2015): Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlasza. – Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron.
- Danihelka J. & Grulich V. [eds] (1996): Výsledky floristického kursu v Břeclavi (1995). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 31, suppl. 1996/1: 1–86.
- Egorova T. V. (1999): *Osoki (Carex L.) Rossii i sopredel'nykh gosudarstv*. – Sankt-Peterburgskaja gosudarstvennaja chimiko-farmaceutičeskaja akademija, Sankt-Peterburg & Missurijskij botaničeskij sad, Sent-Luis.
- Hess H. E., Landolt E. & Hirzel R. (1967): *Flora der Schweiz und angrenzender Gebiete*. – Birkhäuser Verlag, Basel & Stuttgart.
- Holub J. & Moravec J. (1964): Neue Kenntnisse über die Verbreitung und Ökologie von *Carex fritschii* Waisb. – *Biológia*, Bratislava, 19: 735–742.
- Chytrý M. & Horák J. (1997): Plant communities of the thermophilous oak forests in Moravia. – *Preslia* 68: 193–240.
- Jeník J. & Slavíková J. (1964): Střední Vltava a její přehrady z hlediska geobotanického. – In: Jeník J. [ed.], *Vegetační problémy při budování vodních děl*, p. 67–100, NČSAV, Praha.
- Koopman J. (2011): *Carex Europaea*. – Margraf Publishers, Weikersheim.
- Nejc J. [ed.] (2001): *Gradivo za Atlas flore Slovenije*. – Center za kartografijo favne i flore, Miklavž na Dravskom polju.
- Oswald K. (2008): Segge, Riedgrass / *Carex* (inkl. *Vigna*). – In: Fischer M. A. [ed.], *Exkursionsflora für Österreich, Liechtenstein und Südtirol*, ed. 3, p. 1110–1136, Land Oberösterreich, Biologiezentrum der Oberösterreich. Landesmuseum, Linz.
- Pignatti S. (1982): *Flora d'Italia*. Vol. 3. – Edagricole, Bologna.
- Poldini L. (1991): *Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli-Venezia Giulia*. *Inventario floristico regionale*. – Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia, direzione regionale delle foreste e dei parchi & Università di Trieste, dipartimento di Biologia, Udine.
- Prosser F. (1996): *Segnalazioni floristiche tridentine*. – Ann. Mus. Civ. Rovereto, sect. Arch., St., Sci. Natur., 11: 201–230.
- Roleček J. (2004): Subkontinentální doubravy asociace Carici fritschii-Quercetum roboris na Záhoří. – Bull. Slov. Bot. Spoločn. 26: 163–176.
- Ružička M. (1959): Beitrag zur Ökologie und Verbreitung der Segge *Carex fritschii* Waisb. und der Steinkresse *Teesdalia nudicaulis* (L.) R. Br. auf der Tiefebene Záhorie. – *Biológia* 14: 721–727.
- Řepka R. (1986): Nejsevernější lokalita *Carex fritschii*. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 21: 199–202.
- Řepka R. & Grulich V. (2014): Ostřice České republiky. Terénní obrazový průvodce – Mendelova univerzita Brno, ZO ČSOP Hořepník, Prostějov.
- Řepka R., Štěrba T. & Roleček J. (2013): *Carex ×moravica* (*C. caryophyllea* × *C. fritschii*), a new nothospecies identified by morphological and anatomical characters. – Acta Mus. Morav., sci. biol., 98: 105–116.
- Skřivánek V. (1952): Nové naleziště *Carex fritschii* Waisb. na jižní Moravě. – Čs. Bot. Listy 5: 28.
- Slavík B. (1986): Fytkartografické syntézy ČSR. 1. – Botanický ústav ČSAV, Průhonice.
www1: <http://www.geologicke-mapy.cz/> [navštíveno 3. 12. 2016]

***Carex pediformis* subsp. *rhizodes* (Blytt ex Meinsh.) H. Lindb.**

C3

56c. Trutnovské Podkrkonoší, 5460b, Vlčice (distr. Trutnov): lokalita U seníku, skalní terásy (permský slepenec) a níže se nacházející lesní porost s převahou smrku na svahu nad lesní cestou ca 1 km JJZ od kóty Kamenná (543,3) nad levým břehem Kamenného potoka, 50°33'43,8"N, 15°47'19, 9"E, 50°33'45,2"N, 15°47'20,5"E, ca 400–410 m n. m. (14. 5. 2016, 25. 5. 2016, 21. 7. 2016 a 7. 8. 2016 leg. et photo A. Hájek, HR, AOPK ČR 2017).

Nalezená ostřice roste na úpatí slepencové skály a navazujícím západním až jihozápadním svahu nad lesní cestou s převážně smrkovým porostem, místy zasahuje až k lesní cestě. Na ploše ca 0,1 ha bylo zaznamenáno přes 100 různě velkých polykormonů, resp. trsů, pokrývající plochu celkem asi 40 m². Roste i ve vrcholové partii skal, kde je keřový porost (as. *Junipero communis-Cotoneasteretum integerrimi*), v něm, na malé, keři nezarostlé enklávě zcela dominuje. Roste též pod mladými smrky, kde spíše ustupuje, a také v lesním porostu s převahou smrku na navazujícím příkrém východním svahu s nízkými skalními výchozy. Ve vrcholové partii byla zaznamenána na ploše asi 3–4 arů, přičemž celková plocha dílčích porostů činí odhadem asi 1 ar. Na východním svahu je odhadem 20 malých porostů či trsů (o velikosti decimetrů až desítek decimetrů čtverečních). Pátrání po této ostřici na dalších skalách v okolí (včetně EVL Kamenná) bylo zatím bezvýsledné. [eds – podle terénních zápisků A. Hájka]

Druh unikál pozornosti floristů. Například A. Hnízdo ve své diplomové práci (Hnízdo 1937), která se mj. zabývá i tímto územím, píše o zdejším výskytu skalníku celokrajného: „hojně na hřebenech slepencových skalních útvarů „Förstegestein“ mezi Vlčicemi a Čermnou“, ale výskyt ostřice nezaznamenal. Floristický minikurz v Žaclěři (Samková 2015) v roce 2009 lokalitu takéž minul, exkurze sice navštívila skály u Vlčice, avšak bylo to místo položené o něco severněji.

Aleš Hájek tuto ostřici našel při floristickém průzkumu okolí EVL Kamenná, přičemž nejprve zaslal předběžnou zprávu, později podrobnější výsledek dalších návštěv lokality. Podobně jako u jeho nálezů ostřice tlapkaté v PR Příhrazské skály (viz Additamenta 2: 233–234, 2003) jde o fytogeograficky velmi významnou lokalitu této pozoruhodné reliktní ostřice nejen v Čechách, ale i ve střední Evropě. Nutno připomenout, že obě tyto lokality v Podkrkonoší se blíží recentní západní hranici areálu. Pokud jeho minulý nález u Příhrazských skal byl deklarován jako bohatá populace, pak zde, na nově nalezené lokalitě, jde přinejmenším o dvakrát rozsáhlejší porost. Geologickým podkladem jsou permské slepence trutnovského souvrství (saxon) s bazickým tmelem; výjimečný, reliktní a bohatý výskyt skalníku celokrajného a ostřice tlapkaté může být toho důsledkem.

Nechť tato zpráva zůstane jako Alešův poslední významný nález z východočeského regionu, kde po několika desetiletí důkladně a poctivě floristicky pracoval.

R. Řepka

68. Moravské podhůří Vysočiny, 7061b, Boskovštejn (distr. Znojmo): plošina až velmi mírně skloněný svah severovýchodní orientace nad horní hranou pravobřežního skalnatého srázu 75 m JZ od soutoku Stanůvky s Jevišovkou, 2,2 km Z od kostela sv. Josefa v Jevišovicích, 48°59'15,2"N, 15°57'35,4"E, 345 m n. m., souvislý porost na ploše 2 × 3 m a několik drobných polykormonů v těsné blízkosti modré turistické stezky na rozhraní dubohabřiny (v hospodářském tvaru středního lesa) s acidofilní doubravou (16. 8. 2014 leg. et det. M. Friedl, herb. Friedl, rev. R. Řepka).

[400 m², sklon 2°, orientace SV, 16. 8. 2014 M. Friedl. – E_{celk.} (99 %), E₃ (99 %): *Carpinus betulus* 4, *Quercus petraea* agg. 4. – E₂ (5 %): *Carpinus betulus* 2m. – E₁ (5 %): *Carex pilosa* 1, *C. pediformis* subsp. *rhizodes* 1, *Agrostis capillaris* +, *Alliaria petiolata* +, *Asarum europaeum* +, *Avenella flexuosa*

+, *Calamagrostis arundinacea* +, *Campanula persicifolia* +, *Carex digitata* +, *Carpinus betulus* +, *Cyclamen purpurascens* +, *Festuca ovina* +, *Fraxinus excelsior* +, *Galium aparine* +, *G. odoratum* +, *Hepatica nobilis* +, *Hieracium murorum* +, *Impatiens parviflora* +, *Luzula luzuloides* +, *Melampyrum pratense* +, *Melica nutans* +, *Poa nemoralis* +, *Pulmonaria officinalis* +, *Quercus petraea* agg. +, *Silene nutans* +, *Sorbus aucuparia* +, *Stellaria holostea* +, *Veronica chamaedrys* s. str. +, *V. officinalis* +, *Acer campestre* r, *A. pseudoplatanus* r, *Convallaria majalis* r, *Festuca rubra* r, *Myosotis sylvatica* r, *Picea abies* r, *Poa angustifolia* r, *P. annua* r, *Prunus avium* r, *P. spinosa* r, *Rosa* sp. r, *Symphytum tuberosum* r. – E₀ (0,5 %): neanalyzováno.]

Ostřice tlapkatá oddénkatá je známa z několika desítek lokalit v zahloubených říčních údolích jihozápadní Moravy. Nově nalezená lokalita u Boskovštejna jen zpřesňuje doposud udávané rozšíření této fytogeograficky zajímavé ostřice a posouvá známou hranici výskytu druhu v údolí Jevišovky přibližně o 10 km dále do mezofytika. V povodí Jevišovky leží doložené výskyty buď v těsné blízkosti termofytika, nebo přímo v termofytiku. Z herbářových údajů jsou známy nejbližší ležící lokality v údolí Rokytne: necelých 9 km severovýchodním směrem u obce Újezd (1938 *J. Suza*, PRC; 1985 *R. Řepka*, BRNL), další byla nalezena přibližně ve stejné vzdálenosti jihovýchodním směrem u zříceniny hradu Lapikus v údolí Plenkovickeho potoka (1977 *K. Sutorý*, BRNM) a u Hlubokých Mašůvek v Báboveckém lese (1986 *R. Řepka*, BRNL). O něco vzdálenější je lokalita v údolí Křepičky v komplexu Mikulovického lesa (1932 *J. Suza*, BRNU; 1980 *K. Sutorý*, BRNM; 1986 *R. Řepka*, BRNL).

Výskyt u Boskovštejna patří do skupiny těch, které jsou výjimečné svojí lokální polohou, protože druh zde roste mimo vlastní zaříznuté údolí na plošině (podobně jako např. v údolí Chvojnice a u Hlubokých Mašůvek).

M. Friedl & R. Řepka

Hnízdo A. (1937): Květena okolí Hostinného nad Labem. – Ms. [kopie], 233 p. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Bot. odd. Přírod. Muz., Nár. Muz. et Kat. Bot. Přír. Fak. UK Praha]

Samková V. [ed.] (2015): Výsledky floristického kurzu České botanické společnosti v Žaclěři (4. – 7. června 2009). – Acta Mus. Reginaehradec., ser. A sci. natur., 35: 11–21.

Carex vaginata Tausch

C1

97. Hrubý Jeseník, 5868b, Ostružná, Adolfovice (distr. Jeseník): NPR Šerák-Keprník:

a) vyfoukávaný trávník poblíž vrcholu Keprníku, kolem 50°10'16,3"N, 17°06'58"E, 1420 m n. m., na několika místech (15. 6. 2014 photo *D. Dvořák*; 8. 8. 2014, 21. 7. 2015, 21. 7. 2016 not. *R. Štencel*),

b) okraje prameniště a tůňky ca 200 m SZ od vrcholu Keprníku, kolem 50°10'16,6"N, 17°06'49,1"E, 1395 m n. m., na více místech (5. 9. 2014, 21. 7. 2015, 21. 7. 2016 not. *R. Štencel*),

c) zapojený krátkostébelný trávník ca 120 m JZ od vrcholu, 50°10'11,9"N, 17°06'55,9"E, 1395 m n. m. (21. 7. 2016 not. *R. Štencel*).

d) zapojené trávníky ca 250 m ZSZ od vrcholu Keprníku, kolem 50°10'18,6"N, 17°07'10,8"E, 1395 m n. m., na více místech, např. okraj čtverce po vyřezání kleče, jedna z trvalých monitorovacích ploch, zapojený trávník mezi kleči (21. 7. 2016 not. *R. Štencel*).

Výskyt *Carex vaginata* na Keprníku je udáván dlouhodobě, existuje řada literárních údajů i herbářových položek. Jako první ji z Keprníku uvádí už Rohrer & Mayer (1835) a po

nich pak řada dalších autorů. Ještě Skybová & Šmarda (1962) ji na Keprníku uvádějí „hojně, zejména kolem vrstevnice 1380 m“. Jako poslední ji ve svém inventarizačním průzkumu zmiňuje Kulich (1982). V následujících inventarizačních průzkumech území (Kavalcová 1983, Albin 2005) se už druh neobjevuje a poslední herbářový doklad z Keprníku, který se mi podařilo dohledat, pochází z konce 50. let minulého století (1958 leg. Dvořák, OP, OLM). Jde tak o potvrzení výskytu po více než 30 letech.

R. Štencel

- Albin R. (2005): Inventarizační průzkum NPR Šerák-Keprník 2004–2005. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, region. pracoviště Olomouc, Správa CHKO Jeseníky, Jeseník]
 Kavalcová V. (1983): SPR Šerák-Keprník – botanická inventarizace. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, region. pracoviště Olomouc, Správa CHKO Jeseníky, Jeseník]
 Kulich J. (1982): SPR Šerák-Keprník, botanická inventarizace. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, region. pracoviště Olomouc, Správa CHKO Jeseníky, Jeseník]
 Rohrer R. & Mayer A. (1835): Vorarbeiten zu einer Flora des Mährischen Gouvernements. – Brünn.
 Skybová M. & Šmarda J. (1962): Příspěvek k poznání flóry horní části povodí Branné v Hrubém Jeseníku. – Přírod. Čas. Slez., ser. A, 23: 193–206.

Carlina acaulis s. l.

Podivné exempláře pupavy bezlodyžné z různých částí ČR v poslední době zamotaly hlavu několika českým, a posléze i rakouským botanikům.

Carlina acaulis se vyskytuje ve velké části kontinentální Evropy, s centrem rozšíření v Alpách, Předalpí, Německu a České republice; na západ zasahuje do Pyrenejí, na sever do severního Polska, na východ do Běloruska a na jih do Apenin a severního Řecka (Meusel & Kästner 1994). Rozlišují se dvě subspecie, z nichž nominátní se vyskytuje spíše ve střední a severovýchodní části areálu druhu a vyznačuje se zpravidla výrazně zkrácenou lodyhou a listy s většími úkrojky se širokou bází, zatímco subsp. *caulescens* se vyskytuje v jihozápadní a jižní části areálu a mívá lodyhu zpravidla zřetelně vyvinutou a listy s redukovanějšími úkrojky s užší bází. Kontaktní zóna obou subspecií probíhá přibližně od středního Německa přes Alpy po okolí Jaderského moře, přičemž jednotlivé výskyty subsp. *caulescens* jsou uváděny i z východnějších území, včetně ČR, Slovenska a Maďarska. Jak už to u subspecií bývá, v kontaktní zóně se mohou vyskytovat jak přechodné morfotypy, tak rostliny s různými kombinacemi znaků obou subspecií.

Na našem území výrazně převažují rostliny, které lze zařadit k *C. a.* subsp. *acaulis*. Naproti tomu populace klasifikované jako subsp. *caulescens* jsou považovány za vzácné. V souvislosti se zpracováním rodu *Carlina* pro nové vydání Klíče ke květeně ČR jsem navštívil veškeré lokality, z kterých byla v posledním desetiletí uváděna *C. a.* subsp. *caulescens*, abych zhodnotil variabilitu celých populací a jejich stanoviště. Populace, které se významně odlišují od variability běžné české pupavy bezlodyžné a které zároveň plně odpovídají vymezení typické subsp. *caulescens*, jsem našel pouze v Českém středohoří (Raná) a dolním Poohří (Stradonice a Evaň), tedy v území s výskytem nejteplomilnější vegetace Českého masivu. V různých částech Čech a také

na Českomoravské vrchovině se dále nacházejí populace *C. acaulis*, v nichž zpravidla jednotlivé rostliny vykazují některé znaky, kterými se blíží subsp. *caulescens*. To je i případ všech tří nových nálezů „subsp. *caulescens*“ zveřejněných v posledních letech (Additamenta 12: 98–99, 2014; 13: 33, 2015). U všech tří nálezů je jako autor revize herbářových sběrů uveden rakouský specialista Ernst Vitek. Stojí za zmínku, že z lokality u Radkova byl uveden „jeden mohutný trs“ subsp. *caulescens*. Při letošní návštěvě lokality jsem tam však našel dalších 16 rostlin, jejichž výskyt nebyl v příslušné zprávě zmíněn, které měly délku lodyhy v rozpětí 1–5 cm, úkrojky listů se širokou bází a které jsem zařadil k běžné subsp. *acaulis*. Jednu průměrnou rostlinu z této populace jsem sebral do herbáře; později ji E. Vitek také určil jako subsp. *acaulis*. Pravděpodobnost, že se zde na vzdálenost asi 30 metrů vyskytují dvě subspecie jednoho druhu je mizivá. Přestože ten zmíněný „jeden mohutný trs“ vypadal (soudě podle fotografie v Additamentech 12: 99, 2014) skutečně neobvykle, představoval spíše jen individuální extrémní odchylku zdejší populace. Zdá se, že subsp. *acaulis* má tendenci ve vysoké trávě vytvářet rostliny s delší lodyhou; rostlina se tak snaží dostat z vrstvy stařiny a „táhne“ se za světlem. Obdobně protáhlou lodyhu mají i některé rostliny v prosvětlených květnatých borech v okolí Bělé pod Bezdězem. Naopak v sekaných trávnících a na pastvinách jsou selektivně zvýhodňovány rostliny s co nejkratší lodyhou, protože takové rostliny mají vyšší šanci uniknout fatálnímu poškození úborů. U Radkova se populace pupavy vyskytuje na dlouhodobě nekosené louce zarůstající vysokými travami včetně *Calamagrostis epigejos*, *Dactylis glomerata*, *Agrostis capillaris* a *Arrhenatherum elatius*, což může podporovat vznik zmíněné stanovištní modifikace. Rostliny rostoucí u Jersic a Křešina mají lodyhu zkrácenou jako subsp. *acaulis*, ale úkrojky listů jsou úzké, čímž připomínají subsp. *caulescens*. Bohužel ani míra členění listů a tvar úkrojků nejsou zcela spolehlivými znaky, protože rovněž vykazují určitou míru proměnlivosti. Přestože mezi typickými exempláři obou subspecií jsou jisté rozdíly, krajní typy variability jsou morfologicky patrně neodlišitelné. Při snaze podchytit variabilitu běžné subsp. *acaulis* jsem sebral tři exempláře u Žamberka v podhůří Orlických hor, tedy v území chladnějším a dostatečně vzdáleném od typických populací subsp. *caulescens*. Dvě rostliny revidoval E. Vitek jako subsp. *acaulis*, třetí jako subsp. *caulescens*. Po upozornění, že se jedná o rostliny z jedné populace, se přiklonil k zahrnutí té třetí rovněž k subsp. *acaulis*.

Tyto případy ilustrují složitý charakter variability, který ani expertům na danou skupinu neumožňuje určovat jednotlivé exempláře. Zda se jedná o pozůstatek dřívější introgrese nebo jen o projev běžné fenotypové plasticity je otázkou budoucího výzkumu. Při určování subspecií pupavy bezlodyžné je důležité vždy posoudit variabilitu celé populace. Do herbáře by měl být vybrán pokud možno typický exemplář a zjištěná variabilita v populaci by měla být stručně popsána na herbářové schedě. Vzhledem k výše popsaným skutečnostem se mi prozatím jeví jako vhodnější taxonomicky nejisté jednotlivé rostliny nezařazovat k subsp. *caulescens*.

Z. Kaplan

Centunculus minimus L.

C1

36a. Blatensko, 6648a, Chanovice (distr. Klatovy), Újezd u Chanovic: vlhké strniště po jetelové kultuře poblíž Z břehu rybníka Hladoměř, ca 950 m JZ(-ZJZ) od kaple v Újezdu, 49°23'48,2"N, 13°41'15,4"E, 504 m n. m., několik shluků mladých rostlin (12. 6. 2016 J. Prančl et al., PRC).

Drobýšek nejmenší lze jistě označit jako jednu z nejméně nápadných rostlin na našem území. Málokdo ho ve svém životě viděl a šance „nakoukat“ tento druh v přírodě se hned tak někomu nenaskytne. Revize rozšíření drobýšku na území ČR (Prančl in Kaplan et al. 2016a) ukázala, že po roce 2000 byl nalezen na pouhých osmi lokalitách, přičemž zpravidla se jednalo o výskyt přechodné, nemající dlouhého trvání. Z nepůvodních výsadeb na Třeboňsku se uchytily zřejmě pouze dvě populace ve Vlkovské pískovně (A. Kučerová in litt.). Podíváme-li se na historické rozšíření druhu, zjistíme, že ani v minulosti nebyl nacházen často. Vezmeme-li však v úvahu, že byl vždy nepochybně druhem přehlíženým, můžeme odhadnout, že se kdysi vyskytoval roztroušeně po celém území ČR, a minimálně v jihočeských rybníčních pánvích byl jeho výskyt trvalý a pravidelný.

Centunculus minimus je jednoletý, konkurenčně velmi slabý druh zamokřených písčitých substrátů chudých na živiny. Roste na různých stanovištích se sníženou konkurencí ostatních rostlin, jako jsou obnažená dna rybníků, opuštěné pískovny, extenzivně obdělávaná pole (díky své pozdní fenologii roste zejména ve strništích), kraje písčitých cest, narušená místa na pastvinách, příkopy se strženým drnem apod. Příčin, proč druh z naší krajiny po druhé světové válce téměř vymizel, je vícero. Z rybníků zcela zmizel kvůli drastické intenzifikaci hospodaření, a také zřejmě kvůli změnám ve způsobu letnění: pokud se dnes rybník letní, pak většinou jen po zkrácenou dobu v první polovině vegetační sezony. Drobýšek je naproti tomu pozdní druh, kvetoucí zpravidla od července do října, a za současných podmínek letnění zpravidla není schopen dokončit svůj životní cyklus. Pokud už je doba letnění pro drobýšek příznivá, je na dnešních hnojením ovlivněných obnažených dnech vytlačen konkurenčně silnějšími vysokými bylinami. Od roku 1988 tak nebyl v žádném rybníku nalezen. Kvůli absenci extenzivní pastvy je i výskyt na pastvinách již minulostí. Asi nejčastěji byl druh zaznamenáván ve vlhkých strništích, nejčastěji na malých, tradičně obdělávaných políčkách a záhumencích. Taková pole ale vesměs již zanikla z ekonomických důvodů, nebo byla naopak přeměněna na intenzivně hnojené produkční agrikultury. V podstatě shodné příčiny ústupu lze najít i u ekologicky podobného, ještě vzácnějšího druhu *Radiola linoides* (cf. Šumberová in Lepší et al. 2013: 341).

K novému nálezu došlo při exkurzi Pracovní skupiny pro studium makrofyt a mokřadů při ČBS v oblasti, která dříve tvořila jedno z center rozšíření druhu u nás. V pásu od Klatov po Blatnou byl druh v minulosti zaznamenáván opakovaně, od 70. let minulého století zde však byl neznámý [naposledy Kvasetice, rybníček u křižovatky Račín, 1972; Hnačov, Hnačovský rybník, 1973; Kocourov, podmáčená cesta 1 km JV obce, 1974 (vše leg. V. Čejka, PL); zhruba 1 km jižně od současného nálezu zaznamenal druh v 60. letech 20. století J. Vaněček (Holkovice, dno letněného rybníka u osady Hladotín; Vaněček 1969: 18)]. Novým nalezištěm je výběžek hlinito-písčitého pole, které je při svých

okrajích střídavě vlhké (rostly zde druhy jako *Gnaphalium uliginosum*, *Peplis portula* a *Hypericum humifusum*). V době nálezu zde bylo strniště po jeteli, patrně po první seči. Výskyt drobyšku je zde umožněn zřejmě proto, že jde o okrajovou část pole, již se vyhnula intenzifikace, a také díky tomu, že kultury bobovitých rostlin zpravidla není nutné příliš hnojit. K nálezu došlo zcela náhodou: poté, co skrz místo jeho výskytu prošla početná skupina botaniků s cílem prozkoumat přilehlý rybník Hladoměř, rozhodl jsem se, že seberu do herbáře *Hypericum humifusum*, které na strništi rostlo v nápadném aspektu. Při vytrhávání trsu třezalky jsem si povšimnul miniaturních, asi 2 cm vysokých mladých rostlinek, připomínajících juvenilní exempláře drchničky, na rozdíl od ní však měly listy střídavé a při okrajích většinou tmavě lemované. Po chvíli lezení po kolenou se podařilo najít jeden kvetoucí exemplář, čímž bylo určení potvrzeno. Tento sběr zároveň představuje nejčasnější nález drobyšku v historii české botaniky, dosud nikdy předtím nebyl sbírán před 25. červnem.

Nelze vyloučit, že se drobyšek v oblasti Horažďovicka a Blatenska (a nejen zde) dosud tu a tam vyskytuje, avšak je přehlížen pro svou mimořádnou nenápadnost a pro výskyt na neatraktivních stanovištích – strništích – v méně atraktivní části vegetační sezóny. V každém případě tímto ponoukám terénní botaniky k pátrání po této zajímavé rostlině.

J. Prančl

46d. Jetřichovické skalní město, 5152a, Vysoká Lípa (distr. Děčín): ladem ležící pole (po několika málo letech od opuštění) zarůstající *Cirsium arvense* na mírném svahu ca 300 m SV od hotelu Lípa v obci, neznámý počet rostlin na volné vlhké půdě v koleji po traktoru spolu s *Anagallis arvensis*, *Aphanes arvensis*, *Gnaphalium uliginosum*, *Hypericum humifusum*, *Peplis portula*, *Plantago uliginosa* (11. 9. 1995 leg. J. Hadinec & P. Bauer, PRC).

Nález drobyšku se tehdy udál zcela náhodně při chůzi přes zaplevelené opuštěné pole, když jsme si zkracovali cestu do hospody v obci. Takovýchto úhorů, které na Děčínsku zůstaly po rozpadu komunistických zemědělských družstev, bylo v té době v krajině všude kol kolem, kam oko dohlédlo. Můžeme se tedy zpětně ptát, kolik asi dalších lokalit drobyšku jsme zde během floristického mapování mohli minout, anebo zda to byla tak velká náhoda; pravda však je, že při pozdějším, již cíleném pátrání se nám v následujících letech žádný další nález již nepodařil. Stojí za to uvést, že sousední Šluknovsko je zřejmě jediným koutem v Čechách a na Moravě, kde v regionální květeně najdeme u druhu *Centunculus minimus* údaj: „na polích hojně“ (Karl 1852: 242), což souvisí s bohatým výskytem druhu v sousední Lužici. Pozoruhodně shodné jsou doprovodné plevelné druhy na obou zde uvedených lokalitách u Vysoké Lípy a u Chanovic – viz předešlý komentář J. Prančla.

J. Hadinec & P. Bauer

Karl W. (1852): Nord-Böhmen und seine Flora. – Oesterr. Bot. Wochenbl. 2: 233–236, 241–243, 249–251, 257–259, 265–267, 273–275.

Vaněček J. (1969): Květena Horažďovicka. – Kraj. stf. stát. pam. péče a ochr. přír., Plzeň.

Cerastium brachypetalum* Pers.*C3**

- 14a. Bydžovská pánev, 5660c, Jeřice (distr. Jičín): rozvolněný trávník na kraji silnice vedoucí k železniční stanici Jeřice, 50°20'35,3"N, 15°40'36,6"E, 279 m n. m., několik fertilních rostlin (5. 6. 2016 leg. J. Doležal & M. Ducháček no. 16/293, herb. Doležal; no. MD 11919, HR, PR 840591, vše rev. J. Danihelka).
- 14a. Bydžovská pánev, 5660d, Hoříněves (distr. Hradec Králové): ZSZ okraj obce, okolí železničního přejezdu, 50°18'48,6"N, 15°45'34,6"E ± 50 m, 280 m n. m. (27. 5. 2016 leg. M. Ducháček MD 11908, PR 840575, 2016 rev. J. Danihelka).
- 15b. Hradecké Polabí, 5762c, Očelice (distr. Rychnov nad Kněžnou): železniční stanice Očelice, 50°14'36,6"N, 16°03'47,5"E, 270 m n. m., několik fertilních rostlin (11. 5. 2016 leg. J. Doležal 16/150, herb. Doležal; 23. 5. 2016 leg. J. Doležal & M. Ducháček 16/199, herb. Doležal; MD 11919, PR 840523, vše rev. J. Danihelka).
- 15b. Hradecké Polabí, 5761c, Hradec Králové: železniční stanice Hradec Králové-Slezské předměstí, okraje prvního odstavného kolejiště, 50°13'18,3"N, 15°51'38,9"E, 235 m n. m., tisíce fertilních rostlin (16. 6. 2016 leg. J. Doležal 16/349, herb. Doležal, rev. J. Danihelka).
- 15b. Hradecké Polabí, 5760b, Předměřice nad Labem (distr. Hradec Králové): železniční nádraží, 50°15'09,5"N, 15°49'04,2"E ± 200 m, 240 m n. m. (1. 6. 2015 leg. M. Ducháček MD 11489, PR 840041, HR, vše rev. J. Danihelka).

Z Bydžovské pánve není rožec krátkoplátečný v botanické literatuře uváděn a neexistuje ani žádný herbářový doklad z tohoto území (Dudek 2014). Z Hradeckého Polabí dokládá tento druh (v nominátní varietě) Josef Rohlena z Opočna (s. d., J. Rohlena, PRC). I v tomto případě se pravděpodobně jednalo pouze o náhodné zavlečení (Dudek 2014).

J. Doležal & M. Ducháček

- 35c. Příbramské Podbrdsko, 6249b, Jince (distr. Příbram): bývalé pastviny na východním úbočí vrchu Vysrtek (541,2 m), mechem zarůstající holiny na ploškách narušených kutáním břídlíce s trilobitami, ca 0,5 km SV od vrcholu Vysrteckova, ca 1 km JZ–JJZ od kostela sv. Mikuláše, 49°46'47,3"N, 13°58'05,8"E, 465 m n. m., pouze žláznaté rostliny – var. *brachypetalum* (7. 5. 2016 leg. R. Hlaváček & P. Karlík, HOMP).

Rožec krátkoplátečný je v rámci celého fytogeografického okresu 35. Podbrdsko v Květeně ČR (Smejkal in Hejny & Slavík 1990) uveden pouze z podokresu Příbramské Podbrdsko (Nová Hospoda V od Příbrami). Originální text lokality z herbářové schedy cituje Dudek (2014) „Příbram: za Novou Hospodou (K. Domin 1915, PRC)“. Druh by zde měl dosahovat svého výškového maxima v ČR (ca 530 m n. m.). Nové naleziště na Jincecku navazuje na četnější výskyty v Českém termofytiku, resp. v sousedícím Českém krasu. Podbrdskem prochází jižní okraj souvislejšího rozšíření rožce krátkoplátečného v severní polovině Čech.

R. Hlaváček

- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Žichovice (distr. Klatovy): na železniční trati 200 m západně od budovy železniční stanice Žichovice, 49°16'02,5"N, 13°36'52,3"E, 450 m n. m., hojně, společně s *Cerastium semidecandrum*, *Draba muralis*, *Lithospermum arvense*, *Saxifraga tridactylites*, *Valerianella locusta* aj. (8. 5. 2016 leg. R. Paulič, herb. Paulič).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Čimice (distr. Klatovy): výslunná louka při jihovýchodním okraji lesa na vrchu Křešňovec (596,1 m) SSZ od obce, 49°15'35,1"N, 13°36'10,9"E, 535 m n. m.

- (8. 5. 2016 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič). – Čimice: louka na západním svahu vrchu Křešňovec (596,1 m) SZ od obce, 49°15'33,8"N, 13°35'48,3"E, 555 m n. m. (8. 5. 2016 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6647d, Velké Hydčice (distr. Klatovy): suchá louka nad pravým břehem Otavy u mostu přes řeku na severním okraji obce, 49°18'02,4"N, 13°39'50,4"E, 430 m n. m., hojně (15. 5. 2016 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6648c, Velké Hydčice (distr. Klatovy): na železniční trati 1 km SSV od obce, velmi hojně, 49°18'30,6"N, 13°40'25,7"E, 425 m n. m. (4. 5. 2012 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič, rev. J. Danihelka). – Velké Hydčice: louka na návrší mezi železniční tratí a silnicí 0,3 km SV od obce, 49°18'10,2"N, 13°40'11,9"E, 450 m n. m. (2. 7. 2016 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Rabí (distr. Klatovy): kulturní sušší louka (zatravňené pole) na jižním úpatí návrší se zříceninou hradu Rabí, 49°16'34,5"N, 13°37'07,2"E, 455 m n. m., dosti hojně (22. 5. 2016 leg. *R. Paulič et al.*, herb. Paulič).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6748a, Hejná (distr. Klatovy): ruderalizovaná plocha ve světlině v lesíku na vrcholu Radvanky (kóta 576) SSV od obce, 49°17'34,9"N, 13°40'38,5"E, 570 m n. m., porost na ploše 1 × 1 m (9. 6. 2016 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6648c, Boubín u Horažďovic (distr. Klatovy): suchá louka (zatravňené pole) při jihozápadním okraji lesa na návrší (kóta 544,5) 1,2 km SZ od osady, 49°18'25"N, 13°40'53"E, 500 m n. m., velmi hojně (9. 6. 2016 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).

V jižní části Čech velmi vzácný druh, v oblasti Sušicko-horažďovických vápenců byl poprvé zaznamenán M. Lepším (2006 leg. *M. Lepší*, CB; cf. Douda in Lepší et al. 2013), do té doby nebyl v území znám.

R. Paulič

- 63k. Moravskotřebovské vrchy (při hranici s 63j. Lanškrounská kotlina), 6266c, Petrůvka (distr. Svitavy): výslunná mez na kraji lesa, 660 m SV od středu obce, 49°43'00,3"N, 16°45'48,3"E, 336 m n. m., několik desítek fertilních rostlin (10. 6. 2016 leg. *J. Doležal & J. Zámečník* 16/317, herb. Doležal, rev. J. Danihelka).

Z Moravskotřebovských vrchů (63k) ani z Lanškrounské kotliny (63j) nebyl dosud rožec krátkoplátečný uváděn (cf. Dudek 2014).

J. Doležal

- 74b. Opavská pahorkatina, 5972c, Úvalno (distr. Bruntál): degradovaná vegetace výslunné strážky 1 km ZJZ od obecního úřadu Úvalno, 50°02'36,6"N, 17°43'40,2"E, 375 m n. m. (22. 6. 2016 leg. *M. Dančák & V. Dvořák*, OL).
- 80a. Vsetínská kotlina, 6673b, Jablůnka (distr. Vsetín): kolejiště a nástupiště v prostoru železniční stanice Jablůnka nad Bečvou, 49°22'41,7"N, 17°56'50,1"E, 320 m n. m., asi 10 kvetoucích rostlin spolu s *C. glutinosum* a *C. semidecandrum* (9. 5. 2012 leg. *J. Tkáčiková*, VM).

Historické a současné rozšíření rožce krátkoplátečného v Moravskoslezských Beskydech a sousedních území komentoval v nedávné době Dančák (in Popelářová et al. 2011: 293–294). Uvádí pouze jedinou recentní lokalitu – železniční stanici Valašská Polanka, odkud byl druh opakovaně potvrzen (naposledy pravděpodobně 2012 leg. *J. Tkáčiková*, VM). Nový nález ze železniční stanice Jablůnka potvrzuje předpoklad, že druh je v území vzácný.

V roce 2012 proběhl floristický průzkum všech železničních stanic v okrese Vsetín (Tkáčiková in prep.), ale druh byl zaznamenán pouze na těchto dvou zde uvedených místech.

J. Tkáčiková

Řada výše uvedených nových výskytů v železničních stanicích či jejich blízkém okolí (Doležal, Ducháček, Paulič, Tkáčiková), ale také údaje starší (např. Dudek 2014, Hlisenkovský in Dančák et al. 2014: 266) svědčí o tom, že rožec krátkoplátečný je druhem, který se může šířit v souvislosti s železniční dopravou. Další nálezy podobného charakteru lze tedy očekávat. Zdá se také, že v menší míře se může nově objevovat i v narušených suchých loukách.

[eds]

Dančák M., Kocián P. & Hlisenkovský D. [eds] (2014): Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska VIII. – Acta Mus. Siles., sci. natur., 63: 263–282.

Dudek D. (2014): Rozšíření rožců *Cerastium brachypetalum*, *C. glomeratum* a *C. tenoreum* v České republice. – Ms., 75 p. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool. Přír. Fak. Masaryk. Univ., Brno]

Popelářová M., Hlisenkovský D., Koutecký P., Dančák M., Tkáčiková J., Vašut R. J., Vymazalová M., Dvorský M., Lustyk P. & Ohryzková L. (2011): Rozšíření vybraných taxonů cévnatých rostlin v CHKO Beskydy a blízkém okolí (Výsledky mapování flóry z let 2006–2009). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 46: 277–358.

Tkáčiková J. (in prep.): Floristický průzkum železničních stanic v okrese Vsetín.

***Cerastium brachypetalum* var. *eglandulosum* Fenzl**

C3

83. Ostravská pánev, 6076d, Dětmorovice (distr. Karviná): na mnohých místech železničního nádraží, 49°54'08,2"N, 18°27'47,6"E, 209 m n. m., ve spoustách (16. 4. 2016 leg. D. Hlisenkovský, FMM).

***Cerastium tenoreum* Ser.**

C1

14a. Bydžovská pánev, 5658d, Vysoké Veselí (distr. Jičín): Kákovice J od městečka, louka na mírném severním svahu SV od vysílače, ca 830 m J–JJV od zámku ve Vysokém Veselí, 50°19'27,3"N, 15°26'28"E, 274 m n. m., několik desítek rostlin mezi hojným *C. glutinosum* (6. 5. 2016 leg. M. Ducháček MD 12592, PR 870725).

14a. Bydžovská pánev, 5658d, Chotělice (distr. Hradec Králové): louka u jižního okraje Veselského háje ca 2 km ZSZ od zámečku v Chotělicích, 50°19'02,5"N, 15°26'59,9"E, 253 m n. m., tisíce rostlin, místy dokonce v porostech (6. 5. 2016 leg. M. Ducháček MD 12597, PR 870731).

[3 × 3 m, 50°19'03"N, 15°27'02,2"E, 6. 5. 2016 M. Ducháček. – E₁ (80 %): *Festuca rubra* agg. 2b, *Cerastium tenoreum* 2b, *Lolium perenne* 2a, *Alopecurus pratensis* 2a, *Poa pratensis* 1, *Festuca arundinacea* 1, *Taraxacum* sect. *Ruderalia* 1, *Elytrigia repens* +, *Convolvulus arvensis* +, *Achillea millefolium* agg. +, *Veronica arvensis* r, *Capsella bursa-pastoris* r, *Erophila verna* r, *Lamium purpureum* r, *Cerastium holosteoides* r, *Geranium pusillum* r, *Cerastium glomeratum* r. – E₀ (0 %).]

14a. Bydžovská pánev, 5659c, Loučná Hora (distr. Hradec Králové): intravilán, náves, 50°18'10"N, 15°30'00,4"E ± 10 m, 258 m n. m. (18. 5. 2016 leg. M. Ducháček 12170, PR 870110). Přes veškeré úsilí bylo na návsi nalezeno pouze jediné květenství, které bylo vytrženo čistou náhodou spolu s ostatními druhy rožců. Ze zajímavějších druhů byly nalezeny také *Cerastium glomeratum*, *C. glutinosum*, *C. semidecandrum*, *Myosotis stricta*, *Erophila spathulata*, *E. verna*, *Thlaspi perfoliatum*, *Ranunculus bulbosus* a *Sedum acre*.

15b. Hradecké Polabí, 5762c, Očelice (distr. Rychnov nad Kněžnou): výslunná jihozápadní orientovaná mezeratá loučka na opukovém podkladu, 755 m JJV od obecního úřadu, 50°14'00,7"N, 16°04'21,1"E,

298 m n. m., tisíce fertilních rostlin roztroušené až místy hojně po celé loučce (2. 5. 2016 leg. J. Doležal & M. Ducháček 16/109, herb. Doležal, CHEB, PR; 7. 5. 2016 leg. J. Doležal 16/128, herb. Doležal; 25. 5. 2015 leg. J. Doležal 16/215, herb. Doležal, vše rev. J. Danihelka).

[1,5 × 1,5 m, JZ orientace, 2. 5. 2016 J. Doležal & M. Ducháček. – $E_{\text{celk.}}$ (75 %), E_1 (75 %): *Arrhenatherum elatius* 3, *Poa pratensis* agg. 2b, *Achillea millefolium* agg 1, *Cerastium glutinosum* 1, *C. semidecandrum* 1, *C. tenoreanum* 1, *Erophila verna* 1, *Carduus acanthoides* +, *Elytrigia repens* +, *Festuca rubra* agg. +, *Galium album* +, *Lamium purpureum* +, *Myosotis ramosissima* +, *Plantago lanceolata* +, *Arabidopsis thaliana* r, *Cerastium holosteoides* subsp. *triviale* r, *Convolvulus arvensis* r, *Lamium amplexicaule* r. – E_0 (5 %): neanalyzováno.]

15b. Hradecké Polabí, 5762c, Očelice (distr. Rychnov nad Kněžnou): kulturní dosévaná louka mezi železniční tratí a polem, 70 m SSZ od železniční stanice Očelice, 50°14'37,8"N, 16°03'46,9"E, 270 m n. m., několik desítek fertilních rostlin (11. 5. 2016 leg. J. Doležal 16/149, herb. Doležal; 23. 5. 2016 leg. J. Doležal & M. Ducháček MD 11872, HR, PR 840524, vše rev. J. Danihelka).

[1,5 × 1,5 m, 11. 5. 2016 J. Doležal. – $E_{\text{celk.}}$ (85 %), E_1 (80 %): *Arrhenatherum elatius* 2a, *Dactylis glomerata* 2a, *Elytrigia repens* 2a, *Festuca arundinacea* 2a, *Arctium lappa* 1, *Cerastium holosteoides* subsp. *triviale* 1, *Cirsium arvense* 1, *C. canum* 1, *Poa pratensis* agg. 1, *Potentilla argentea* 1, *Cerastium glutinosum* +, *C. tenoreanum* +, *Daucus carota* +, *Veronica arvensis* +, *Myosotis ramosissima* r, *Taraxacum* sect. *Ruderalia* r. – E_0 (15 %): neanalyzováno.]

Rožec Tenoreův (*Cerastium tenoreanum*) je novým druhem pro východní Čechy. V současnosti se za jeho přirozený výskyt v ČR považuje pouze nejjižnější část Moravy, kde roste v širším okolí Břeclavi a Mikulova. Izolované výskyty jsou známé i z Bílých Karpat. Českou republikou probíhá severní hranice rozšíření tohoto evropského endemitu (Jalas & Suominen 1983).

Nedávné revize herbářových položek však potvrdily další izolované (vesměs pouze přechodné) výskyty ve fytochorionech 9. Dolní Povltaví (Praha-Podbaba), 11a. Poděbradské Polabí (Záboří nad Labem), 21b. Hornomoravský úval (Olomouc-Černovír), 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní (Plzeň-Litice) a 41. Střední Povltaví (Praha-Zbraslav, Závist), které jsou s velkou pravděpodobností druhotného charakteru (Dudek 2014). O pražských lokalitách se v Květeně ČR zmiňuje již Smejkal (in Hejný & Slavík 1990: 147). Rostliny na položkách byly původně určeny jako rožec krátkoplátečný (*Cerastium brachypetalum*). Vzhledem k tehdejší znalosti rozšíření a absenci sekundárních výskytů se Smejkal domníval, že šlo pouze o záměnu herbářových sched. Stejně tak je to i v případě nově nalezených východočeských lokalit, neboť druh nebyl z tohoto území doložen žádným herbářovým sběrem a také schází jakékoliv údaje v historické botanické literatuře. Jak sem byl ale druh zavlečen, a proč byl nalezen až teď, je však záhadou.

První z výše uvedených lokalit u Očelice byla nalezena zcela náhodně při putování za rozrazilem trojlaločným (*Veronica triloba*). Při průzkumu rozvolněné polokulturní louky a nálezů prvních rostlin jsme se nejdříve domnívali, že se jedná o nežláznatou varietu rožce *C. brachypetalum*, ale při dalším studování rostlin bylo jasné, že patří k rožci Tenoreovu. Nález několika málo rostlin byl překvapivý, to jsme však nečekali, že nedaleko odtud se nachází souvislý porost čítající tisíce rostlin na ploše přibližně 50 metrů čtverečních!

Při pozdějších průzkumech podobných stanovišť se podařilo nalézt další lokality, a to nejen v okolí Očelice, ale také u Vysokého Veselí, Chotělic a v Loučné Hoře v Bydžovské pánvi

(14a). Ve všech případech to byly poměrně nezajímavé suché a nejspíše i dosévané polokulturní louky s rozvolněnými porostem jak vytrvalých, tak jednoletých jarních druhů rostlin.

Budoucnost těchto vitálních populací rožce Tenoreova není vůbec jasná. Je dokonce možné, vzhledem k extrémním suchům, která vedou ke snížení konkurence vytrvalých druhů, že se bude ve východních Čechách šířit. Uvedené nálezy také vyvolávají podezření, že může být i v současnosti přehlížen.

J. Doležal & M. Ducháček

18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Uherský Ostroh (distr. Uherské Hradiště): kraj vlnitý nížní louky u Ostrožského lesa 1,6 km S od kostela, 48°59'58"N, 17°23'07"E, nevelká populace na ploše necelých 2 m² (10. 5. 2015 leg. H. Galušková, BRNU, rev. J. Danihelka; Dřevojan & Galušková 2015).

Nález představuje vůbec první údaj o výskytu druhu v Dolnomoravském úvalu (18b) a je pravděpodobně jedním z nejseverněji položených autochtonních výskytů v ČR.

[eds]

Dudek D. (2014): Rozšíření rožců *Cerastium brachypetalum*, *C. glomeratum* a *C. tenoreum* v České republice. – Ms., 75 p. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool. Přír. Fak. Masaryk. Univ., Brno] Jalas J. & Suominen J. (1983): Atlas florae europaeae. Distribution of vascular plants in Europe. Vol. 6. Caryophyllaceae (Alsinoideae and Paronychioideae). – The Committee for Mapping the Flora of Europe and Societas Biologica Fennica Vanamo, Helsinki.

***Chenopodium urticum* L.**

C1

18b. Dolnomoravský úval, 7069d, Bzenec (distr. Hodonín): Bzenec-Prívov, štěrkový náplav přeplavený bahnem na levém břehu Moravy 1 km VJV od železničního nádraží, 48°56'04"N, 17°18'08"E (29. 9. 2013 leg. P. Dřevojan, BRNU; Dřevojan & Galušková 2015).

18b. Dolnomoravský úval, 7070d, Lipov (distr. Hodonín): 2,2 km S od železniční stanice v obci, vyschlé dno nově vybudovaného rybníka, 48°55'40"N, 17°27'11"E, 195 m n. m., roztroušeně 10 kvetoucích rostlin vysokých do 1,8 m (7. 8. 2016 leg. J. W. Jongepier & I. Jongepierová, herb. Jongepier).

***Chenopodium vulvaria* L.**

C2

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6864c, Ivančice (distr. Brno): mezernatý trávník kolem okopávaných keřů na jižním okraji Komenského náměstí, 49°06'07,9"N, 16°22'43,3"E, 210 m n. m., několik desítek malých rostlin (16. 8. 2015 photo P. Novák).

20b. Hustopečská pahorkatina, 6866d, Křenovice (distr. Vyškov): předzahrádka domu na křižovatce ulic Kopceňá a Říční, 49°08'41,2"N, 16°49'38"E, 210 m n. m., pět statných rostlin (7. 8. 2016 photo P. Novák).

20b. Hustopečská pahorkatina, 6866d, Zbýšov (distr. Vyškov): mezernatý trávník pod lípou uprostřed křižovatky hlavních silnic na jižním okraji obce, 49°07'46,9"N, 16°48'32,8"E, 200 m n. m., desítky drobných rostlin na 1 m² (7. 8. 2016 photo P. Novák).

20b. Hustopečská pahorkatina, 7066c, Hustopeče (distr. Břeclav): mezernatý trávník v parku pod kostelem na Dukelském náměstí, 48°56'22,9"N, 16°44'13,5"E, 190 m n. m., asi deset rostlin zejména při patách stromů (9. 8. 2016 photo P. Novák).

41. Střední Povltaví, 6251a, Dobříš (distr. Příbram): na suchém kamenitém dně při jihozápadním břehu vypuštěného rybníka Papež, ca 0,8 km SZ–SSZ od kostela Nejsvětější Trojice, 49°47'17"N, 14°10'19"E, 360–365 m n. m. (28. 7. 2015 leg. et det. R. Hlaváček, J. Maliček & L. Trunečková, HOMP).

Výskyt merlíku smrdutého ve Středním Povltaví zaznamenal již J. Kaisler, který jej uvádí z Tábora (Kaisler 1964). Přesto není v Květeně ČR (Dostálek jun. et al. in Hejný & Slavík 1990) tento druh pro Střední Povltaví uveden. Další nález z jihočeské části fytochorionu (Písek, leg. *R. Paulič* et al., CB) publikoval Boublík (in Lepší et al. 2013). Ve středočeské části byl merlík smrdutý sbírán v Dobříši již dříve na Mírovém náměstí (27. 8. 1985 leg. *R. Hlaváček*, HOMP).

R. Hlaváček

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6566a, Boskovice (distr. Blansko): Podhradí, pata zdi budovy poblíž domu č. p. 16 asi 560 m VJV od zámku Boskovice, 49°29'02,9"N, 16°40'02,1"E, 360 m n. m. (20. 7. 2010 not. *D. Simonová*, ČNFD); asi deset vzrostlých rostlin (21. 6. 2016 leg. *J. Komárek*, herb. Komárek).

Druh je v širším regionu velmi vzácný, i když možná také částečně přehlížený.

J. Komárek

90. Jihlavské vrchy, 6757b, Jihlava (distr. Jihlava): malý záhonek s květinami a kolejiště ve vlakové stanici Jihlava asi 1,6 km JZ od kostela v obci Horní Dubenky, 49°15'10,2"N, 15°17'41,3"E, 660 m n. m., 2 rostliny v záhonku společně s *Urtica urens* a několik dalších jedinců v kolejišti (13. 9. 2016 leg. *J. Komárek*, herb. Komárek).

Tento poněkud překvapivý výskyt v nejvyšších polohách Českomoravské vrchoviny v Jihlavských vrších je zřejmě novým výškovým maximem zaznamenaným v ČR a prvním doloženým výskytem v oreofytiku (Dostálek et al. in Hejný & Slavík 1990: 250).

J. Komárek

Kaisler J. (1964): Příspěvek ke květeně Táborska. – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 4: 121–124.

Cimicifuga europaea Schipcz.

C1

63i. Hřebečovská vrchovina, 6265c, Boršov (distr. Svitavy): prudký svah SZ expozice ca 0,8 km SSZ(–S) od kóty Roh (660,4) a 0,37 km JV od rozcestí U vysokého mostu, těsně za hranicí PR Rohová, 49°43'52,7"N, 16°34'55,3"E, 590 m n. m., 8 rostlin, 2 fertilní (11. 7. 2013 not. *V. Sedláček*); asi 20 rostlin, 1 fertilní (26. 6. 2016 photo *K. Sopoušek*, 15. 7. 2016 photo *P. Lustyk*).

Jedná se o dosud neznámou menší populaci ploštičníku na Hřebečovském hřbetu, odkud je druh znám z dalších tří blízkých lokalit (cf. Lustyk in Additamenta 9: 72–79, 2011).

[eds]

Cirsium ×hemipterum Borbás

[syn. *Cirsium ×suspiciosum* Beck; *C. palustre* × *pannonicum*]

82. Javorníky, 6874b, Študlov (distr. Vsetín): PP Hrádek, 0,24 km JZ–JJZ od kóty Hrádek (628) a 0,59 km JV od kostela v obci, v mírné terénní depresi na V okraji extenzivního sadu, 49°09'31,6"N, 18°05'26,5"E, 575 m n. m., několik rostlin v populaci *Cirsium pannonicum* (7. 7. 2011 leg. *I. Jindra*,

det. P. Bureš, BRNU); 4 rostliny v populaci *Cirsium pannonicum* (1. 7. 2013 leg. I. Jindra, det. P. Bureš, herb. Jindra; Jindra 2014).

Jindra I. (2014): Přírodní památka Hrádek v k. ú. Študlov. Botanický průzkum a vegetační poměry. – Ms. [Depon. in: Krajský úřad Zlínského kraje, Zlín]

***Conringia orientalis* (L.) C. Presl**

C1

1. Doupovská pahorkatina, 5646a, Nechanice (distr. Chomutov): vodní nádrž Nechanice, na severním břehu na sesuvném území pod osadou Oáza, 270 m n. m. (1990 leg. Č. Ondráček, CHOM; 2011 not. Č. Ondráček; Ondráček 2015).
1. Doupovská pahorkatina, 5745b, Radonice (distr. Chomutov): vrch Chlumecký (kóta 449,3), jižní stráž ve střední části, rozrytá místa, 10 rostlin (2001 leg. Č. Ondráček CHOM); 6 rostlin (2009 not. Č. Ondráček).

Hořinka východní byla u Nechanické nádrže poprvé zaznamenána již v roce 1990, kdy se zde vyskytovala podél úzkého chodníčku ve strmém svahu od chat k vodnímu břehu. V roce 2011 zde byla nalezena již jen jediná rostlina. Hořinka východní patří na Chomutovsku k velice vzácným druhům.

Č. Ondráček

Ondráček Č. (2015): Floristický průzkum břehů vodního díla Nechanice se zaměřením na populaci blešníku obecného (*Pulicaria vulgaris* Gaertn.). – Severočes. Přír. 47: 7–23.

***Corispermum leptopterum* (Asch.) Iljin**

- 18b. Dolnomoravský úval, 7069b, Bzenec (distr. Hodonín): silnice Vracov – Moravský Písek, před domem č. p. 921, 48°58'22"N, 17°15'06"E, 184 m n. m., 22 drobných až bohatě rozvětvených rostlin na hromadě žlutého písku, (26. 7. 2012 not. J. W. Jongepier & I. Jongepierová).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7069d, Bzenec (distr. Hodonín): u příjezdové silnice do západní pískovny, 0,6 km JZ od železničního nádraží Bzenec přívoz, 48°56'00"N, 17°17'04,5"E, 188 m n. m., jedna rostlina na opakovaně rozjžděné písčité cestě (11. 8. 1990 leg. J. W. Jongepier, OLM); 3 rostliny (22. 8. 2002 not. J. W. Jongepier et soc., herb. Jongepier, exkurze v rámci IX. sjezdu České botanické společnosti). – Bzenec: v blízkosti násypníku písku u budovy kanceláře pískoven, 0,35 km JZ od železniční stanice Bzenec přívoz, 48°56'03"N, 17°17'12"E, 190 m n. m., 3 rostliny (6. 7. 1992 not. K. Buš). – Bzenec: pískovna u nádraží Bzenec přívoz (15. 6. 1996 leg. V. Grulich, BRNU 604102, rev. P. Eliáš jun. 2013). – Bzenec: západní pískovna, 0,5–0,7 km JZ od železničního nádraží Bzenec přívoz, 48°55'56,5"N, 17°17'01"E, 180–190 m n. m., několik rostlin spolu s *Chenopodium botrys* na písčitém okraji silnice (11. 7. 1996 not. J. W. Jongepier). – Bzenec: železnice ve směru na Rohatec, 0,1–0,5 km JZ od železniční stanice Bzenec přívoz, levá strana trati, 48°56'08,5"N, 17°17'19"E – 48°56'00"N, 17°17'04,5"E, 190 m n. m., hojně (11. 6. 2000 not. K. Buš). – Bzenec: 0,7–2,1 km JZ od železničního nádraží Bzenec přívoz, 48°56'00"N, 17°17'04,5"E – 48°55'23,5"N, 17°16'09"E, 170–180 m n. m., více než 2000 rostlin (27. 7. 2003 leg. J. W. Jongepier, herb. Jongepier). – Bzenec: pískovna 1,5 km JZ od nádraží Bzenec přívoz (13. 6. 2007 leg. A. Vydrová, BRNU-595037, rev. P. Eliáš jun. 2013). – Bzenec: okraje cest v pískovně, 920 m JJZ od železniční stanice Bzenec přívoz, 48°55'50,4"N, 17°16'53,5"E, 171 m n. m. (14. 6. 2012 leg. J. Doležal 12/152, herb. Doležal, HR). – Bzenec: 2,2 km JZ od železničního nádraží Bzenec přívoz, 48°55'12"N, 17°15'55"E, 170 m n. m., odhadem 30 tisíc malých rostlin v roztroušených skupinách i jednotlivě v čerstvě zarovnaném pásu o ploše 1800 m², i jinde v areálu pískovny – kolem cest a na spodních okrajích hromad vytříděných písků (31. 8. 2013 leg. J.

- W. Jongepier*, herb. Jongepier). – Bzenec: u silnice Bzenec – Strážnice, 0,6 km SV od železničního nádraží Bzenec přívoz, 48°56'23"N, 17°17'42"E, 185 m n. m., na hromadách písku a odpadů spolu s *Datura stramonium* a *Salsola kali* subsp. *rosacea* (20. 9. 1992 leg. *J. W. Jongepier*, OLM). – Bzenec: 0,6 km SV – 0,7 km SSV od železničního nádraží Bzenec přívoz, svah na východním okraji silnice, 48°56'28"N, 17°17'41"E, 185 m n. m., několik desítek rostlin na písčité půdě částečně pokryté dřevními štěpkami (30. 7. 2003 not. *J. W. Jongepier*). – Bzenec: východní pískovna, 1,1 km SV od železničního nádraží Bzenec přívoz, 48°56'40"N, 17°17'59"E, 175 m n. m., více než 10000 rostlin (30. 7. 2003 leg. *J. W. Jongepier*, herb. Jongepier); na dně, na svazích, na hromádkách písků aj., celkem několik tisíc fertilních a sterilních rostlin v hustotě 10–15 jedinců/m² (19. 7. 2012 leg. *J. W. Jongepier*, herb. Jongepier). – Bzenec: pískovna, 0,9–1,1 km SV od železniční stanice Bzenec přívoz; vysazena poblíž železniční trati, 48°56'33"N, 17°17'57"E, 175 m (29. 5. 2008 leg. *J. Danihelka*, BRNU-602297). – Bzenec: rovná plocha ve vyvýšené západní části pískovny 0,95 km SSV od hlavní nádražní budovy železniční stanice Bzenec přívoz, 48°56'37,5"N, 17°17'51"E, 175 m n. m., stovky až tisíce rostlin na holém písku (21. 8. 2007 leg. *K. Fajmon*, BRNU-594420). – Bzenec: východní pískovna, v mladém porostu vysazených dřevin, 48°56'35"N, 17°18'01,5"E, 170 m n. m., roztroušeně (24. 8. 2009 leg. *J. W. Jongepier*, herb. Jongepier).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7169b, Petrov (distr. Hodonín): okraj nového parkoviště 0,3 km J od kostela, 48°52'46,5"N, 17°16'40"E, 170 m n. m., 10 rostlin ve dvou skupinách na zbytcích písku (16. 9. 2000 leg. *J. W. Jongepier*, OLM). – Petrov: v uličce za kostelem, 48°52'52"N, 17°16'39,5"E, 170 m n. m., 9 rostlin na hromadě písku (11. 7. 2003 leg. *J. W. Jongepier*, BRNM). – Petrov: severozápadní okraj obce, u novostavby č. p. 507, 48°53'00,5"N, 17°16'18"E, 165 m n. m., 7 silně rozvětvených, červených, vyschlých rostlin na zbytku hromady žlutého písku (4. 9. 2012 leg. *J. W. Jongepier*, herb. Jongepier).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7169b, Strážnice (distr. Hodonín): jižní část města, 0,9 km J od kostela, 48°53'36,5"N, 17°18'30,5"E, 180 m n. m., jedna rostlina na hromadě písku (28. 7. 2003 leg. *J. W. Jongepier*, BRNM). – Strážnice: ul. Masarykova, 48°53'54"N, 17°18'36,5"E, 180 m n. m., jedna rostlina na hromadě písku u silnice (12. 8. 2004 not. *J. W. Jongepier*). – Strážnice: jihozápadní okraj města s novostavbami, 48°53'38"N, 17°18'25"E, 180 m n. m., 4 rostliny na hromadě žlutého písku (31. 7. 2012 not. *J. W. Jongepier*).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7069d, Strážnice (distr. Hodonín): čtvrť Ořechovka, ul. Smetanova, před novostavbou č. p. 4, 48°54'09,5"N, 17°19'21,5"E, 178 m n. m., 28 malých rostlin na vrchu hromady žlutého písku (13. 8. 2012 not. *J. W. Jongepier*).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7169b, Sudoměřice (distr. Hodonín): ulička JV od silnice Skalica – Petrov, 0 až 0,7 km SV od mostu přes Sudoměřický potok, 48°51'53"N, 17°15'22,5"E – 48°52'08,5"N, 17°15'38"E, 185 m n. m., celkem 72 rostlin na 8 hromadách písku (9. 7. 2003 leg. *J. W. Jongepier*, herb. Jongepier). – Sudoměřice: 0,4 km JV od kostela v obci, 48°52'38"N, 17°15'03"E, 185 m n. m., celkem 9 rostlin na písčitém staveništi a úhoru s malou vrstvou písku (9. 7. 2003 leg. *J. W. Jongepier*, herb. Jongepier). – Sudoměřice: 0,35–0,6 km SV od mostu, 185 m n. m., celkem 22 rostlin na 4 hromadách písku (10. 9. 2004 leg. *J. W. Jongepier*, herb. Jongepier).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Uherský Ostroh (distr. Uherské Hradiště): severozápadní okraj města, ulice Rybáře, skladiště stavebních materiálů, 48°59'24,5"N, 17°23'46,5"E, 173 m n. m., 3 dobře vyvinuté rostliny na vrchu hromady žlutého písku (17. 8. 2012 not. *J. W. Jongepier*). – Uherský Ostroh: centrum města, ulice Školní, před domem č. p. 649, 48°59'14"N, 17°23'57"E, 175 m n. m., 2 široce rozvětvené, polehlé, štíhlé rostliny na starší hromadě žlutého písku (17. 8. 2012 leg. *J. W. Jongepier*, herb. Jongepier).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Veselí nad Moravou (distr. Hodonín): hromada písku u silnice do Uherského Hradiště, 1,2 km SV od kostela sv. Bartoloměje, 48°57'42"N, 17°23'31"E, 175 m n. m., desítky rostlin (6. 9. 2003 leg. *J. W. Jongepier*, herb. Jongepier). – Veselí nad Moravou: na severní straně splavu, areál Povodí Moravy se stavebními materiály, 48°57'19,5"N, 17°22'44,5"E, 170 m n. m., 3 velké, dole rozvětvené rostliny na vrchu nižší hromady žlutého písku (16. 8. 2012 not. *J. W. Jongepier*).

- 18b. Dolnomoravský úval, 7070c, Vnorovy (distr. Hodonín): ul. Liděřovská, před domem č. p. 40, 48°55'30,5"N, 17°20'36"E, 190 m n. m., 5 rostlin na nízké hromadě žlutého písku (30. 7. 2012 not. *J. W. Jongepier*).
19. Bílé Karpaty stepní, 7071c, Boršice u Blatnice (distr. Uherské Hradiště): hromada písku v obci, 0,2 km JV kostela, 48°55'51"N, 17°34'36,5"E, 305 m n. m., jedna kvetoucí a jedna juvenilní rostlina (4. 8. 2003 not. *J. W. Jongepier*).
19. Bílé Karpaty stepní, 7070d, Hroznová Lhota (distr. Hodonín): před domem č. p. 146, 48°54'27"N, 17°25'28"E, 203 m n. m., jedna rostlina na hromadě žlutého písku, (27. 7. 2012 not. *J. W. Jongepier*).
19. Bílé Karpaty stepní, 7170b, Hrubá Vrbka (distr. Hodonín): za zemědělským družstvem, 48°52'01,5"N, 17°28'32,5"E, 272 m n. m., 11 rostlin na hromadě šterku (29. 7. 1998 leg. *J. W. Jongepier*, OLM).
19. Bílé Karpaty stepní, 7070d, Lipov (distr. Hodonín): u areálu Technických služeb, 0,2 km JJV od kostela, 48°54'13,5"N, 17°27'45,5"E, 240 m n. m., 3 rostliny na hromadě písku (28. 8. 2004 leg. *J. W. Jongepier*, BRNM). – Lipov: okraj parkoviště u koupaliště, 48°54'24,5"N, 17°28'17"E, 230 m n. m., 12 rostlin, několik z nich silně rozvětvených na hromadě žlutého písku (27. 7. 2012 leg. *J. W. Jongepier*, herb. *Jongepier*).
19. Bílé Karpaty stepní, 7170a, Radějov (distr. Hodonín): 0,35 m SZ od kostela v obci 48°51'47,5"N, 17°20'12,5"E, 230 m n. m., 12 rostlin na hromadě písku (22. 7. 2004 not. *J. W. Jongepier*). – Radějov: 0,8 km JJV od kostela v obci, 48°51'20,5"N, 17°20'34,5"E, 240 m n. m., 8 rostlin na hromadě písku, (22. 7. 2004 not. *J. W. Jongepier*).
19. Bílé Karpaty stepní, 7170a, Tvarožná Lhota (distr. Hodonín): rekreační oblast Lučina, 0,45 km JJV od vodní nádrže, 48°51'30"N, 17°23'38,5"E, 310 m n. m., dvě rostliny na hromadě žlutého písku u chaty (26. 7. 2005 not. *J. W. Jongepier*).
19. Bílé Karpaty stepní, 7171a, Velká nad Veličkou (distr. Hodonín): areál železničního nádraží, 140 m SSZ od hlavní nádražní budovy, 48°52'48,6"N, 17°30'36,7"E, 325 m n. m., 2 rostliny na starší hromadě písku (1. 9. 2003 leg. *K. Fajmon*, BRNU-579269). – Velká nad Veličkou: horní konec zahrady naproti severnímu vjezdu do areálu železničního nádraží, 160 m S od hlavní nádražní budovy, 48°52'49,2"N, 17°30'37,8"E, 320 m n. m., 4 rostliny na zbytku písku u jižní paty složené hromady cihel (1. 9. 2003 leg. *K. Fajmon*, BRNU-579270). – Velká nad Veličkou: zarůstající hromada jemného šterku, 320 m n. m., 26 plodných rostlin (19. 8. 2005 leg. *K. Fajmon*, BRNU).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6968d, Kyjov (distr. Hodonín): hlavní železniční nádraží, nástupiště, 49°00'58"N, 17°07'22"E, hromada písku, 200 m n. m., dvě rostliny (18. 9. 2003 leg. *K. Fajmon*, BRNU-579405). – Kyjov: ul. Urbanova, zahrada domu č. p. 35, 49°00'47"N, 17°07'56,5"E, okraj pískoviště, 210 m n. m., jedna rostlina (26. 7. 2012 not. *L. Ambrozek*, rev. *J. W. Jongepier*).

Velbloudník tenkokřídlý (*Corispermum leptopterum*) jsem v pískovně u Bzence objevil na začátku 90. let minulého století. Sběry K. Šumberové (1995, BRNU) a J. Danihelky (1996, MMI) ze stejné lokality byly později určeny jako *Corispermum canescens* (Vymyslický & Grulich 2004: 169), avšak po revizi byly také přiřazeny k druhu *Corispermum pallasii* Steven (= syn. *C. leptopterum*) (Danihelka et al. 2012: 803).

V bzenecké pískovně probíhá tzv. suchá těžba žlutého písku a velbloudník se dočasně objevuje na písku dovezeném ke stavbám v širokém okolí. Některé z výše uvedených nálezů pocházejí z inventarizačních průzkumů a navíc, v roce 2012, proběhl v širším okolí Veselí nad Moravou cílený průzkum. Druh nebyl nalezen u Ostrožské Nové Vsi, kde se těží bílý šterkopisek (tzv. mokrou těžbou), a ani na hromadách bílého písku z této lokality. Pravděpodobně se v tomto těžebním prostoru nevyskytuje; ovšem vzhledem k přísnému zákazu vstupu zde nebyl průzkum proveden.

Jedná se o pionýrský druh písčitých půd. Kromě obnažených a narušených písčitých ploch v pískovnách a jejich okolí kolem Bzence-Přívozu, lze rostliny velbloudníku tenkokřídlého pozorovat především v letních měsících na čerstvých hromadách žlutého písku. Ekologicky podobné nároky mají zejména druhy *Chenopodium botrys*, *Plantago arenaria* a *Salsola kali* subsp. *rosea*, které velbloudník v pískovnách doprovázejí. Na hromadách písku mimo pískovny jsou jeho častými průvodci druhy *Digitaria sanguinalis* a *Convolvulus arvensis*, dále *Elytrigia repens* a *Setaria viridis*.

Velbloudník tenkokřídlý je tvarově i barevně dosti proměnlivý druh. Větve a květenství mohou být tenké až tlusté, barvy světle až tmavě zelené, později červenají. Mohou dosáhnout délky až 1,3 m, zejména u poléhavých jedinců.

J. W. Jongepier

78. Bílé Karpaty lesní (při hranici s 19. Bílé Karpaty stepní), 6971a, Hradčovice (distr. Uherské Hradiště): štěrkopísková navážka pod chatkou v místní části Maršovce, 900 m JZ od vrcholu Rovné hory (351 m), 49°04'04,7"N, 17°34'50,7"E, 241 m n. m., shluk bohatě větvených rostlin (4. 8. 2012 leg. D. Hlissnikovský, FMM).

Vymyslický T. & Grulich V. (2004): *Chorispora tenella* a *Corispermum canescens* na jižní Moravě. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 39: 167–170.

***Coronopus didymus* (L.) Sm.**

29. Doupovské vrchy, 5644c, Stráž nad Ohří (distr. Karlovy Vary): na levém břehu Ohře, ca 190 m JJZ od mostu přes řeku v obci, 50°20'15,8"N, 13°03'09,4"E, 319 m n. m., 1 rostlina na narušeném místě v trávníku sešlapávaném vodáky (a zřejmě občas i drůbeží) (24. 7. 2015 leg. J. Prančl, PRC, det. M. Ducháček).
60. Orlické opuky, 5862b, Olešnice (distr. Rychnov nad Kněžnou): sešlapávané kraje silnice u skládky bioodpadu vyprodukovaného místním zemědělským družstvem, 2,16 km SSZ (–S) od železniční stanice Čestice, 50°08'58,9"N, 16°08'41,9"E, 285 m n. m. (13. 6. 2015 leg. J. Doležal 15/77, herb. Doležal).
66. Hornosázavská pahorkatina, 6359c, Havlíčkův Brod: Wolkerova ulice, chodník a okraj silnice před Základní školou Wolkerova asi 820 m SZ od kostela Nanebevzetí P. Marie, 49°36'48,2"N, 15°34'22,7"E, 460 m n. m., nižší desítky rostlin (18. 7. 2016 leg. J. Komárek, herb. Komárek, rev. M. Ducháček).

Z Doupovských vrchů (29), Orlických opuk (60) a Hornosázavské pahorkatiny (66) není vranožka podvojná v Květeně ČR uváděna (Smejkal in Hejný & Slavík 1992).

[eds]

***Crepis conyzifolia* (Gouan) A. Kern.**

C2

97. Hrubý Jeseník, 5869d, Vrbno pod Pradědem (distr. Bruntál): osada Vidly, louka pod dřevěným kostelíkem, 50°06'18,2"N, 17°16'02,6"E, asi 790 m n. m., asi 50 kvetoucích rostlin (11. 7. 2013 not. R. Štencl).
97. Hrubý Jeseník, 6069b, Janušov (distr. Bruntál): občas (nepravidelně) kosená/pasená louka nad oploceným vodárenským pásmem vedle PR Růžová, ca 1,8 km SV od kostela ve Staré Vsi u Rýmařova, 49°58'21,7"N, 17°15'33,6"E, ca 770 m n. m., desítky plodných rostlin (14. 9. 2016 not. R. Štencl; Štencl 2017).

Rozšíření *Crepis conyzifolia* v Hrubém Jeseníku shrnuje Bureš (2013). Nově uvedené lokality doplňují znalosti o současném rozšíření tohoto horského druhu v nižších polohách území. Zároveň byl v roce 2016 v rámci aktualizací mapování biotopů ČR ověřen výskyt druhu u Nové Vsi (Bureš l. c.), což ukazuje, že se druh i v nižších polohách může udržovat dlouhodobě.

R. Štencel

Bureš L. (2013): Chráněné a ohrožené rostliny Chráněné krajinné oblasti Jeseníky. – Rubico, Olomouc, 314 p.
Štencel R. (2017): Aktualizace mapovacího okrsku cz2408, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR. – Názevová databáze [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]

Crepis setosa Haller f.

C1

- 18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Uherský Ostroh (distr. Uherské Hradiště): mezernatý trávník mezi cyklostezkou a tenisovými kurty 0,6 km JV od kostela, 48°58'57"N, 17°23'47"E (9. 6. 2015 leg. P. Dřevojan, BRNU, rev. J. Danihelka).
18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Veselí nad Moravou (distr. Hodonín): okraj cyklostezky nedaleko mostu přes Svodnici 2,9 km SV od železničního nádraží, 48°58'22"N, 17°23'36"E (14. 8. 2015 leg. P. Dřevojan, BRNU). – Veselí nad Moravou: krajnice cyklostezky vedoucí souběžně se silnicí do Moravského Písku 2 km SZ od železničního nádraží, 48°57'45"N, 17°21'52"E (6. 9. 2014 leg. P. Dřevojan, BRNU, rev. J. Danihelka). – Veselí nad Moravou: krajnice nově postavené silničky 1,2 km SZ od železničního nádraží, 48°57'30"N, 17°22'25"E (22. 8. 2015 leg. P. Dřevojan, BRNU). – Veselí nad Moravou: obnažené místo v pravidelně sečeném trávníku před domem s pečovatelskou službou na ulici Za Poštou 280 m SSZ od železničního nádraží, 48°57'05"N, 17°22'50"E (15. 6. 2014 leg. P. Dřevojan, BRNU, rev. J. Danihelka).
(vše Dřevojan & Galušková 2015)

- 18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Veselí nad Moravou (distr. Hodonín): řídký ruderalizovaný městský trávník při JV zdi budovy finančního úřadu a mezi chodníkem a silnicí na ulici Stolářská, 180 m SSV od železničního nádraží, 48°57'02,7"N, 17°23'00,4"E, 180 m n. m., desítky kvetoucích rostlin (11. 6. 2016 leg. et photo K. Fajmon, herb. Fajmon).
19. Bílé Karpaty stepní, 7070d, Lipov (distr. Hodonín): okolí autobusové zastávky na jižní straně hlavní ulice asi 440 m SZ od kostela, 48°54'27,1"N, 17°27'23,9"E, 223 m n. m., několik desítek rostlin v často sekaném trávníku (4. 7. 2016 leg. K. Fajmon, herb. Fajmon).
19. Bílé Karpaty stepní, 7171a, Velká nad Veličkou (distr. Hodonín): návesní trávník před lékárnou, asi 200 m SSZ od kostela, 48°52'57"N, 17°31'14,7"E, 288 m n. m., jedna bohatě kvetoucí rostlina na okraji řídkého trávníku (6. 7. 2015 photo K. Fajmon). – Velká nad Veličkou: náves před pivovarem, asi 200 m JJZ od kostela, 48°52'45,9"N, 17°31'13,2"E, 290 m n. m., jedna kvetoucí rostlina ve spáře mezi obrubníkem a silnicí (červen 2016 not. K. Fajmon). Nález byl stručně zmíněn v komentáři k druhu v práci Dřevojan & Galušková (2015).
78. Bílé Karpaty lesní, 7171c, Kuželov (distr. Hodonín): okraj lesní cesty, při rozhraní lesa (dubohabřina) a starého větrolamu, 1,7 km JJV od větrného mlýna v Kuželově, 48°50'18,3"N, 17°30'14,8"E, 390 m n. m., jediná rostlina (31. 7. 2013 leg. M. Večeřa, det. J. Danihelka, BRNU, rev. V. Grulich; Večeřa 2014). Jedná se o první nález druhu v CHKO Bílé Karpaty.

Večeřa M. (2014): Analýza vývoje a funkce vybraných biokoridorů na Moravě z hlediska rostlin. – Ms., 102 p. [Dipl. práce; depon. in: Přír. Fak. Masaryk. Univ., Brno]

***Cyperus eragrostis* Lam.**

- 46b. Kaňon Labe, 5151c, Dolní Žleb (distr. Děčín): na písčitém náplavu na pravém břehu Labe naproti železniční zastávce Dolní Žleb na levém břehu, 116 m n. m., jediný plodný trs (11. 9. 2012 leg. J. Hadinec, P. Bauer & V. Hadincová, PRC, rev. F. Verloove 2017). V dalším roce již nebyl druh na lokalitě nalezen, korytem Labe se v červnu 2013 prohnala mohutná povodeň a šterkopískové pobřežní lavice byly převrstveny.
83. Ostravská pánev, 6177a, Petrovice u Karviné (distr. Karviná): Dolní Marklovice, podmáčený příkop polní cesty asi 40 m od říčky Petřůvky, 0,5 km JZ od dřevěného kostela, 49°53'38,9"N, 18°33'52,4"E, 223 m n. m. (12. 10. 2015 leg. J. Drlíková, BRNU, PR, rev. F. Verloove 2017).

Šáchor miličkový byl v České republice poprvé nalezen v roce 1999 v Jablonci nad Nisou (Petřík 2003). Druh pochází z Jižní Ameriky, v Evropě se objevil v první polovině 19. století – Petřík (l. c.) podrobně komentuje průběh jeho zplanění na kontinentě až do konce 20. století. V poslední době se zřejmě šíří ve Francii, kde bylo podchyceno značné množství lokalit (www.tela-botanica.org). Rovněž v Itálii byl zaznamenán téměř ve všech provinciích (www.luirig.aletrivista.org) a dále jej z Belgie uvádí Verloove (2006).

Na nově zjištěných lokalitách v Dolních Marklovicích i u Dolního Žlebu byla v obou případech nalezena jen jediná rostlina. V Dolních Marklovicích v bezprostřední blízkosti statného jedince s 5 lodyhami, na 3 z nich bylo květenství, rostly sitina rozkladitá (*Juncus effusus*), mochna husí (*Potentilla anserina*) a pryskyřník prudký (*Ranunculus acris*). O způsobu, jak se šáchor na lokalitě objevil, lze jen spekulovat.

J. Drlíková & V. Grulich

Petřík P. (2003): *Cyperus eragrostis* – a new alien species for the Czech flora and the history of its invasion of Europe. – *Preslia* 75: 17–28.

Verloove F. (2006): *Cyperus eragrostis* (Cyperaceae): historiek en huidige status in België. – *Dumortiera* 89: 7–11.

Dactylorhiza fuchsii* subsp. *sooana* (Borsos) Borsos*C1**

78. Bílé Karpaty lesní, 6974a, Brumov-Bylnice (distr. Zlín): nejvýše položená část mezofilní ovsíkové louky (sv. *Arrhenatherion elatioris*) JZ od PP Hluboče u pramenného výchozu s výskytem *Eriophorum latifolium* a *Glyceria nemoralis*, 1,9 km SV od obce, 49°03'31"N, 18°02'34"E, 425–460 m n. m., 3 rostliny (7. 6. 2013 photo L. Plevová; Plevová 2015).

Dactylorhiza incarnata* (L.) Soó subsp. *incarnata**C1**

3. Podkrušnohorská pánev, 5348d, Jeníkov (distr. Teplice): v mokřadní rákosině na jihovýchodní straně opuštěného jámového křemencového kamenolomu na terase předposledního výškového patra ca 600 m V od kostela sv. Petra a Pavla v obci 79 rostlin (2006 not. Č. Ondráček); 39 rostlin (2014 not. Č. Ondráček); 139 rostlin (2015 not. Č. Ondráček; Ondráček 2015).

Autor v práci poznamenává, že jámový lom je postupně zaplavován přitékající vodou a stanovišti tak hrozí v nejbližším čase zatopení, tedy i zánik celé populace.

[eds]

Ondráček Č. (2015): K výskytu *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soó subsp. *incarnata* u Jeníkova (okr. Teplice). – Severočes. Přír. 47: 47–50.

Dianthus superbus* L. subsp. *superbus

C2

1. Doupovská pahorkatina, 5645a, Kadaň (distr. Chomutov): jihozápadní úpatí vrchu Úhošť, lem křovin při okraji značené turistické cesty směrem k osadě Brodce u informační tabule, 50°21'19,6"N, 13°14'12,7"E, 438 m n. m., asi 15 kvetoucích prýtlů na ploše ca 2 m² (30. 7. 2016 photo T. Burian).

15c. Pardubické Polabí, 5961b, Vysoké Chvojno (distr. Pardubice): asi 1,3 km JJZ od kostela v obci, 50°05'52"N, 15°57'41"E, 250 m n. m., menší trs ve fragmentu slatinné louky (5. 8. 2007 leg. & det. J. Zámečník, herb. Zámečník). – Vysoké Chvojno: fragmenty bezkolencových luk na břehu melioračního kanálu 1,11 km JJZ od kostela v obci, 50°05'57,9"N, 15°57'51,5"E, 247 m n. m., přibližně 12 fertilních rostlin společně se *Serratula tinctoria* (4. 8. 2016 leg. J. Doležal 16/454, herb. Doležal).

Hvozdík pyšný pravý se v minulosti vyskytoval v nedaleké přírodní rezervaci Žernov, naposledy jej odtud udává Rudolf Mikyška (1956).

J. Doležal

37l. Českokrumlovské Předšumaví, 7151d, Kájov (distr. Český Krumlov): okraj lesa u cesty 0,5 km ZJZ od kostela v obci, 48°48'24,1"N, 14°15'12,1"E, 590 m n. m., asi 350 rostlin (21. 8. 2014 leg. V. Grulich, BRNU).

Mikyška R. (1956): Fytosociologická studie lesů terasového území dolních částí povodí Orlice a Loučné. – Lesnictví 29: 313–370.

***Dryopteris cambrensis* (Fraser-Jenk.) Beitel & W. R. Buck**

C1

97. Hrubý Jeseník, 5868d, Loučná nad Desnou (distr. Šumperk): jihovýchodní svah Červené hory v údolí Hlubokého potoka v zákrutu silnice ca 1,1 km SV od Červenohorského sedla, 825 m n. m., jeden mohutný polykormon při okraji lesa a lesní silničky (9. 8. 2016 leg. L. Ekrt, CB, herb. Ekrt). Nový druh pro fytochorion Hrubý Jeseník (97) i pro území CHKO Jeseníky.

88g. Hornovltavská kotlina, 7048c, Strážný (distr. Prachovice): bývalá obec Horní Světlé Hory, při okraji lesní silničky ca 670 m JV od vrcholu kopce Lískový vrch (kóta 1026) ca 1,9 km ZJZ od pošty v obci, 885 m n. m., jediný trs (16. 8. 2016 leg. L. Ekrt, herb. Ekrt).

***Echium maculatum* L.**

C1

20. Hustopečská pahorkatina, 7068a, Šardice (distr. Hodonín): stepní stráňka v polích, lokalita Čtvrté na stráních, 2,6 km SSV kostela v obci, 48°59'12,7"N, 17°02'05,5"E, 217 m n. m., 4 kvetoucí rostliny (9. 7. 2016 photo L. Ambrozek; 20. 7. 2016 photo J. Juřica; AOPK ČR 2017).

***Eleocharis quinqueflora* (Hartmann) O. Schwarz**

C1

86. Slavkovský les, 5941b, Žitná (distr. Sokolov): luční prameniště 0,82 km Z od kóty Žitný (793,2) a 1,6 km JV od křižovatky cest Smrkovec – Žitná – Studánka, 50°03'54,8"N, 12°36'57,9"E, 716 m n. m. (19. 7. 2016 leg. et det. P. Tájek, herb. Městské muzeum Mariánské Lázně).

***Elodea nuttallii* (Planch.) St. John**

74b. Opavská pahorkatina, 6174b, Děhylov (distr. Opava): při pravém břehu řeky Opavy asi 5 m před jezem před obcí, ca 0,7 km SZ od ústí potoka Vařešinka, 49°53'11"N, 18°9'59,7"E, porost na ploše asi 6–8 m² spolu s hojnější *E. canadensis* (24. 8. 2016 leg. L. Adamec, rev. Z. Kaplan, herb. Kaplan).

Jedná se o další nový nález *Elodea nuttallii* v ČR a první ve Slezsku. Rostliny *Elodea nuttallii* vytvářely směsný porost s *E. canadensis*, která ale byla hojnější, v hloubce vody asi 20–25 cm na jemném bahnitém sedimentu těsně u břehu v mírném proudu. Řeka Opava je v těchto místech, oproti minulosti, také nebývale hustě zarostlá lakušníkem *Batrachium penicillatum*.

L. Adamec

***Epipactis albensis* Nováková & Rydlo**

C2

77c. Chříby, 6869d, Buchlovce (distr. Uherské Hradiště): v příkopě směrem k lesu u lesní cesty za Tomeškovým dubem, 0,95 km JV od kaple ve Starých Hutích, 49°07'27,4"N, 17°17'16,9"E, 480 m n. m., 1 rostlina (25. 8. 2016 photo L. Ambrozek; rev. P. Batoušek).

77c. Chříby, 6869d, Salaš (distr. Uherské Hradiště): v příkopě u lesní silničky 1,95 km ZSZ od obce, 49°08'30,4"N, 17°19'06,4"E, 330 m n. m., 1 rostlina (25. 8. 2016 photo L. Ambrozek, rev. P. Batoušek).

83. Ostravská pánev, 6175d, Moravská Ostrava: sady Dr. Milady Horákové, „divoká“ severovýchodní část parku, 49°49'59,9"N, 18°16'20,1"E, 221 m n. m., roztroušeně min. 50 fertilních rostlin zvláště pod lipami (17. 8. 2016 leg. D. Hlišnikovský, rev. P. Batoušek, FMM).

Ještě téhož roku se Městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz jal po léta neudržovanou část sadů Dr. Milady Horákové (registrovaný významný krajinný prvek) „zkulturnit“ vybudováním komplexu hřišť, přičemž mnoho stromů (včetně až 350 let starých lip) nechal vykácet. Budoucnost zdejší populace (v již rozvolněném stromovém zápoji) je tudíž ohrožena.

D. Hlišnikovský

***Epipactis greuteri* H. Baumann & Künkele**

C2

63i. Hřebečovská vrchovina, 6165c, Nová Ves (distr. Svitavy): jihozápadní úbočí Červené hory (606,5 m): a) pramenné úžlabí bezejmenného potoka v prudkém svahu nad úzkokolejnou tratí, ca 0,41 km VJV od Dětrichovské hájenky, 49°48'11,5"N, 16°34'29,2"E, 490–520 m n. m., asi 30 rostlin (3. 9. 2015 photo K. Sopoušek; 24. 7. 2016 photo P. Batoušek, K. Sopoušek & P. Lustyk),

b) násep úzkokolejně trati ca 0,44 km VJV od Dětrichovské hájenky, 49°48'10,5"N, 16°34'29,4"E, 482 m n. m., 2 rostliny (3. 9. 2015 photo K. Sopoušek; 24. 7. 2016 photo P. Batoušek, K. Sopoušek & P. Lustyk),

c) zářez potoka mezi silnicí a úzkokolejnou tratí 0,45 km VJV od Dětrichovské hájenky, 49°48'09,7"N, 16°34'29,5"E, 480 m n. m., 4 rostliny (21. 7. 2016 photo K. Sopoušek).

63i. Hřebečovská vrchovina, 6265a, Nová Ves (distr. Svitavy): pravý břeh zaříznutého toku potoka ca 0,58 km SZ od kóty Strážný vrch (610,5), u vyústění mateční stoly bývalého dolu Hugo Karel (výtok rezavě zbarvené vody), 49°47'22,2"N, 16°34'26"E, ca 490 m n. m., asi 12 rostlin (14. 11. 2015 photo K. Sopoušek; 24. 7. 2016 photo P. Batoušek, K. Sopoušek & P. Lustyk).

63i. Hřebečovská vrchovina, 6265c, Boršov (distr. Svitavy): PR Rohová: zaříznuté údolí Stříbrného potoka přímo pod rozcestím U vysokého mostu, ca 49°44'02"N, 16°34'44"E a dále asi 100 m níže po

proudu potoka, 500 m n. m., asi 30 rostlin převážně na pravém břehu (23. 7. 2015 photo K. Sopoušek; 28. 7. 2015 photo P. Lustyk & K. Sopoušek; 2. 8. 2015 not. P. Batoušek & P. Lustyk),

Jedná se o první nálezy *E. greuteri* v oblasti Hřebečovského hřbetu. Vypĺňují mezeru mezi nálezy u Horního Štěpánova na Dražanské vrchovině (Holub 1986) a Strakova u Lito-myšle (Additamenta 1: 73, 2002), od kterých jsou vzdáleny zhruba 20–25 km. Narozdíl např. od výskytů v údolí Úsobrnky u Horního Štěpánova, v údolí potoka mezi obcemi Jednov a Hrochov (Komárek in Additamenta 4: 112, 2003; 2013 leg. J. Komárek, herb. Komárek), v údolí Repešského potoka u osady Hamry nebo v údolí Tepličky u Paseky, nejsou zdejší lokality v žádném větším údolí, ale nacházejí se v blízkosti relativně velmi krátkých vodotečí, v podstatě jen pod prudkými svahy, a jsou přibližně ve stejné nadmořské výšce (480–520 m). Všechny populace jsou na stinných místech na zvlněném východním svahu a úpatí srázné kuesty Hřebečovského hřbetu, který je v této své části tvarován sesuvy a svahovým ploužením (tzv. bulging). Geologický podklad tvoří mořské cenomanské glaukonitické a železité pískovce, jílovce a prachovce, které jsou překryty pláštěm hlinitých až hlinitokamenitých sedimentů z nadložních hornin turonu.

Rostliny *Epipactis greuteri* v Hřebečovské vrchovině jsou významné (a zatím ojedinělé) i po stránce morfologické. U všech dosud známých populací tohoto druhu v České republice mají rostliny bliznu kolmou k podélné ose sloupku, brylky umístěné na blizně a rostelum bez žlásky (Batoušek in Štěpánková et al. 2010: 451–452). Rostliny z Hřebče však mají bliznu postavenou šikmo k podélné ose sloupku a na začátku kvetení je přítomna funkční žlázka. Tlakem na žlázku jsou brylky snadno vyjmutelné. Později žlázka zasychá a brylky se drobí. Květy jsou na začátku kvetení zelenavé, později se zbarvují do bledě růžova. Ostatní diagnostické znaky shodující se s *E. greuteri* jsou tyto: rostliny zpravidla statné s tlustou lodyhou; dolní a střední listy eliptické až úzce podlouhlé nebo podlouhle vejčité, 1–3,5× delší než internodia (poněkud podobné *E. purpurata*); nejspodnější listy 35–70 mm dlouhé, zpravidla dolů směřující; květy na dlouhých stopkách obloukem dolů skloněné; vnější okvětní listy kopinaté, vrcholem nazpět ohnuté; semeník úzce vřetenovitý 3–5× delší než široký, na 6–10 mm dlouhé stopce. V plodném stavu jsou nápadné velkými, 24–28 mm dlouhými tobočkami (stejně velké tobočky má jen *E. palustris*). Druh je snadno rozpoznatelný a nezaměnitelný i na herbářových položkách.

P. Batoušek & P. Lustyk

71c. Dražanské podhůří, 6567b, Hamry (distr. Prostějov): v příkopu západně podél cesty v údolí Hloučely, ca 0,6 km od ústí Repešského potoka. Výskyt začíná u první skály a končí za pravotočivou zatáčkou ještě před závorou (24. 7. 2016 photo I. Zwach, rev. P. Batoušek).

75. Jesenické podhůří, 6169d, Paseka (distr. Olomouc): část Karlov, na pravém břehu říčky Tepličky ve fragmentu jedlobučiny 1,7 km V od kaple v Karlově, 49°49'00,8"N, 17°16'05"E, 425 m n. m. (2006 not. J. Weinberg jun., photo et det. P. Batoušek); 26 rostlin (2. 8. 2015 leg. P. Batoušek, BRNM). – Paseka: část Karlov, pod smrky na levém břehu říčky Tepličky u dětského stanového tábora ca 350 m po proudu od předešlé lokality, 1,8 km V od kaple v Karlově, 49°48'51"N, 17°16'12,5"E, 400 m n. m., 2 rostliny (2. 8. 2015 not. P. Batoušek).

Lokalitu u obce Karlov u říčky Tepličky našel J. Weinberg jun. (in Additamenta 7: 274, 2008). Již při letném pohledu do mapy je zřejmé, že jeho lokalizace nález je poněkud zmatečná. Protože se jedná, vzhledem ke své poloze, o významný nález, navštívil jsem v roce 2015 údolí Tepličky. Výše uvádím zpřesnění lokality a nález nové mikrolokality. Nejbližší výskyty *E. greuteri* byly zaznamenány směrem Z, ZJZ a VJV ve vzdálenosti 40–50 km.

P. Batoušek

84b. Jablunkovské mezihoří, 6478b, Písek (distr. Frýdek-Místek): u potoka na jižním svahu pod osadou Bahenec 2,6 km SV od kostela, 49°34'45,2"N, 18°49'07,3"E, 640 m n. m., 8 kvetoucích rostlin (2015 photo J. Michalík, det. P. Batoušek).

První nález v Jablunkovském mezihoří při hranici se Slezskými Beskydy. Nejbližší lokalita se nachází asi 11 km ZJZ u Dolní Lomné v údolí potoka Mionší.

P. Batoušek

***Epipactis microphylla* (Ehrh.) Sw.**

C2

77a. Ždánický les, 6967a, Velké Hostěrádky (distr. Břeclav): dubohabřina u lesní cesty 0,8 km JJV od kóty Písečná (374), 3,2 km SV od kostela v obci, 49°03'22,9"N, 16°53'51"E, 1 rostlina (11. 6. 2015 photo L. Ambrozek, rev. Z. Kežlínek).

77a. Ždánický les, 6967a, Dambořice (distr. Hodonín): v příkopě na jižní straně lesní silničky 0,97 km V od kóty Písečná (374), 2,7 km SSZ kostela v obci, 49°03'49,3"N, 16°54'18,7"E, 1 rostlina (11. 6. 2015 photo L. Ambrozek, rev. Z. Kežlínek).

***Epipactis pontica* Taubenheim**

C1

78. Bílé Karpaty lesní, 6974c, Sidonie (distr. Zlín): bučina as. *Luzulo luzuloidis-Fagetum sylvaticae*, 1,4 km JZ od obce, 49°02'08"N, 18°03'42"E, 325–375 m n. m., 3 rostliny (25. 7. 2013 photo L. Plevová, det. P. Batoušek; Plevová 2015).

***Euphorbia palustris* L.**

C3

77b. Litenčické vrchy, 6768d, Nitkovice (distr. Kroměříž): Valachy, řídká olšina na mírném svahu v okolí drobných pěnovcových pramenišť asi 4,3 km SZ od kostela v obci Litenčice, 49°13'14,6"N, 17°09'12,6"E, 320 m n. m., asi 15 statných rozvětvených rostlin (18. 6. 2016 leg. J. Podhorný & J. Komárek, herb. Komárek).

Pryšec bahenní je na této lokalitě znám minimálně od konce 50. let 20. stol., kdy ho uvádí ve svých příspěvcích Zavřel (1958, 1960). Výskyt druhu v tomto fytochorionu, ani v jiných oblastech mezofytika není v Květeně ČR uveden (Chrtek & Křisa in Hejný & Slavík 1992: 326) a tento údaj se doposud neobjevil ani v žádných dostupných nálezových databázích. Výskyt pryšce bahenního je na Moravě vázán téměř výhradně na nivy Moravy a Dyje a izolovaný výskyt v Litenčických vrších je proto velmi zajímavý a významný. Vyhlášení lokality jako zvláště chráněné území se doposud nepodařilo realizovat.

J. Komárek

Zavřel H. (1958): SPR na okrese kroměřížském. – Věstn. Muz. Kroměříž 1: 7–11.

Zavřel H. (1960): Přírodní rezervace „Valachy“ na Kroměřížsku. – Ochr. Přír. 15: 177–178.

***Filago lutescens* Jord.**

C2

37b. Sušicko-horažďovické vápence (při hranici s 36b. Horažďovicko), 6747b, Bojanovice (distr. Klatovy): výslunné jižní okraje borového lesa na návrší (kóta 491) ca 0,9 km SZ od osady, 49°18'03,9"N, 13°37'46,8"E, 475 m n. m., stovky rostlin podél okraje lesa v délce asi 50 m (4. 8. 2016 leg. R. Paulič, CB).

Ze Sušicko-horažďovických vápenců dosud neuváděný druh.

R. Paulič

37p. Novohradské podhůří, 7052d, Kamenný Újezd (distr. České Budějovice): krátkostébelný okraj kosené louky přecházející v borový les, asi 1,2 km VSV kostela v obci, 48°54'09,7"N, 14°27'50,2"E, 450 m n. m., stovky rostlin (20. 2. a 28. 9. 2016 leg. M. Kotlínek, O. Kotlínek & J. Farská, CB, rev. M. Štech).

39. Třeboňská pánev, 6955a, Plavsko (distr. Jindřichův Hradec): na nezpevněné písčité cestě ca 1,6 km JZ od kaple v obci, 49°04'24,6"N, 14°53'29,9"E, 440 m n. m., několik rostlin společně s *Filago minima* a *F. arvensis* (18. 6. 2016 leg. M. Lepší et al., CB 84453).

Bělolist žlutavý se v okolí Českých Budějovic vyskytuje jen vzácně a ve fytochorionu Novohradské podhůří byl v minulosti zaznamenán pouze jednou, a to u Dobré Vody v roce 1910 (Paulič & Štech in Lepší et al. 2013). Na nově nalezené lokalitě se v roce 2016 vyskytoval velmi hojně.

V rámci Třebońska je známo přibližně 10 historických lokalit, recentně je však udáván pouze od Majdaleny (Lepší et al. 2013). V Plavsku a okolí byl druh nalezen několika autory, naposledy J. Houfem v roce 1951 (Houfek 1952).

M. Kotlínek, M. Lepší & J. Farská

Houfek J. (1952): Studie o květeně Jindřichohradecka se zvláštním zřetelem k Třeboňské pánvi a přilehlým územím (příspěvek k fytogeografii jižních Čech). – Ms. [Disert. práce; depon. in: Knih. Kat. Bot. Přír. Fak. UK, Praha]

***Filago vulgaris* Lam.**

C1

18a. Dyjsko-svratecký úval, 6865b, Brno: ulice Poříčí, okraj městského trávníku u chodníku asi 0,5 km JZ od Mendelova náměstí, 49°11'10,5" N, 16°35'25,6" E, 200 m n. m., ca 20 drobných rostlin (22. 7. 2015 not. P. Novák, 4. 8. 2016 leg. et det. P. Novák, rev. P. Dřevojan, BRNU).

61a. Křivina, 5862b, Olešnice (distr. Rychnov nad Kněžnou): výslunná písčitá louka vlevo u silnice z Rašovic do Olešnice, 1,11 km ZSZ od obecního úřadu, 50°09'24,9"N, 16°08'22,2"E, 313 m n. m., stovky fertilních rostlin společně s *Filago arvensis*, *F. minima*, *F. ×mixta* a *Helichrysum arenarium* (8. 5. 2016 not. J. Doležal; 22. 6. 2016 leg. J. Doležal 16/361; 1. 7. 2016 leg. J. Doležal 16/385; 12. 8. 2016 leg. J. Doležal & R. Prausová 16/473; 13. 8. 2016 leg. J. Doležal 16/475 & 16/479, vše herb. Doležal).

Nečekaný nález velmi bohaté populace bělolistu obecného (*Filago vulgaris*) u Olešnice je již třetím recentním údajem o výskytu tohoto druhu ve východních Čechách. Z velkého množství fertilních rostlin na této lokalitě je však patrné, že populace se zde již nějakou dobu udržuje a mohla být i zdrojem diaspor pro nedávno publikované přechodné výskyty u Žďáru nad Orlicí (Doležal et al. in *Additamenta* 10: 91–92, 2012) a Týniště nad Orlicí (Doležal in *Additamenta* 14: 93–94, 2016).

Lokalita patří minimálně v rámci východních Čech mezi naprosto unikáty. Od zahájení svých botanicko-cyklistických průzkumů v roce 2004 jsem tuto lokalitu jen míjel, neboť na první pohled působila jako intenzivně využívaná dosévaná louka. To se změnilo až v květnu roku 2016, kdy mne k průzkumu zlákaly bohatě kvetoucí porosty pumpavy rozpučkové (*Erodium cicutarium*), jasně poukazující na rozvolněné plochy. Při letmém průzkumu jsem byl druhovým složením naprosto fascinován. Z dalších zajímavějších a vzácnějších rostlin jsem na lokalitě v průběhu sezony pozoroval *Anthemis arvensis*, *Aphanes arvensis*, *Crepis capillaris*, *Filago arvensis*, *F. minima*, *F. ×mixta* (viz níže), *Helichrysum arenarium* (viz níže), *Pilosella glomerata* nebo *Peucedanum oreoselinum*. Podobných „neatraktivních“ a přehlížených lokalit je v regionu jistě spousta, což dává naději k nálezům dalších vzácných druhů rostlin.

J. Doležal

64b. Jevanská plošina, 6053b, Říčany (distr. Praha): šterkovitá plocha podél koleje za druhým nástupištěm 150 m SZ od hlavní budovy železniční stanice, 49°59'54"N, 14°39'45,6"E, 347 m n. m. (11. 9. 2016 leg. Z. Kaplan 16/162, herb. Kaplan, rev. M. Štech).

Jedná se o první nález nejen pro příslušný fytogeografický podokres, ale i pro celý fytogeografický okres Říčanská plošina (64), odkud není výskyt uváděn v Květeně ČR (Štech in Slavík & Štěpánková 2004: 92) a žádný záznam z širokého území JV od Prahy není ani ve floristické databázi Pladias. Na třech místech v úseku přibližně 20 m jsem našel dohromady pár desítek rostlin ve společnosti terofytů nebo v otevřených ploškách v krátkostébelném trávníku. Všechny rostliny byly odumřelé po zásahu herbicidem. V sousedních trávnících, bližších okraji nádraží, se již aplikace herbicidů buď neprovádí, nebo jen zřídka, takže tam dominují vyšší trávy a jiné vytrvalé rostliny. Zde bělolist nalezen nebyl. Úzký pruh podél krajní koleje tak patrně poskytuje příznivou úroveň (co se týče frekvence nebo dávky) aplikace herbicidů, která potlačuje konkurenčně zdatnější druhy a umožňuje přežívání vzácnějších terofytů. Předpokladem ale je, že krátkověké rostliny dostanou alespoň občas šanci vytvořit zralá semena.

Z. Kaplan

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6962d, Šemíkovice (distr. Třebíč): lesní cesta na světlině 200 m Z od silnice Tavíkovice – Šemíkovice, ca 1,5 km J od kaple v obci, 49°02'30,2"N, 16°06'47,9"E, 369 m n. m. (18. 6. 2016 leg. L. Čech, herb. Čech).

***Filago ×mixta* Holuby**[*F. arvensis* × *F. vulgaris*]

61a. Krivina, 5862b, Olešnice (distr. Rychnov nad Kněžnou): výslunná písčitá louka vlevo u silnice z Rašovic do Olešnice, 1,11 km ZSZ od obecního úřadu, 50°09'25,2"N, 16°08'15,7"E, 318 m n. m., 6 rostlin ve smíšeném porostu rodičovských druhů *Filago arvensis* a *F. vulgaris* (12. 8. 2016 leg. et photo J. Doležal & R. Prausová 16/474 herb. Doležal, podle fotografie rev. M. Štech).

Extrémně vzácný kříženec mezi bělolistem obecným (*Filago vulgaris*) a bělolistem rolním (*Filago arvensis*). Z České republiky existují pouze dva údaje o jeho výskytu v okolí Vsetína, kde jej sbíral J. Bubela v roce 1884 a 1886 (Štech in Slavík & Štěpánková 2004: 94). Jedná se tedy o potvrzení výskytu v České republice po 130 letech.

Velká vzácnost tohoto křížence je spjata také se vzácností bělolistu obecného, kvůli níž dochází ke kontaktu s druhým rodičovským druhem zcela výjimečně, ale také do značné míry souvisí s převažující autogamií. O to překvapivější je nález ve východních Čechách, kde byl bělolist obecný vždy velmi vzácným druhem (cf. Doležal et al. in Additamenta 10: 91–92, 2012).

J. Doležal

Gagea villosa* (M. Bieb.) Sweet*C2**

35c. Příbramské Podbrdsko, 6250c, Hluboš (distr. Příbram): trávník s místy obnaženým půdním povrchem na strážce mezi polem a příkopem silnice na Bratkovice, ca 0,3 km J od kostela Nejsvětější Trojice, 49°44'29,3"N, 14°00'50,7"E, 455 m n. m., asi 150 m dlouhý pruh s roztroušeným výskytem křivateců – náhodně sebraný exemplář ve smíšeném sběru s převažující *Gagea pratensis* (30. 3. 2016 leg. R. Hlaváček, HOMP).

V Květeně ČR (Hrouda in Štěpánková 2010) je křivatec rolní uveden z okresu 35. Podbrdsko bez konkrétních lokalit a bez upřesnění četnosti výskytu. Lze tak nabýt dojmu, že byl pravděpodobně zaznamenán ve všech jeho podokresech. V regionální botanické literatuře se mi ale podařilo najít údaje jenom pro východní Podbrdsko. V Příbramském Podbrdsku (35c.) patrně býval dosti vzácný, tak je tomu i v současnosti. Kromě výše popsané nové lokality jsou zde známy už jenom sběrem nedoložené nálezy jednotlivých rostlin v PP Vinice (Podlenová 2000, det. L. Hrouda) a v PP Na horách (Hlaváček & Karlík 2010). Z plošně většího podokresu Březnické Podbrdsko (35d) je uváděn z více lokalit (cf. Lepší et al. 2013).

Křivatec rolní jmenuje Karel Domin v obsáhlé studii o brdské květeně z přelomu 19. a 20. století (Domin 1903: 69) ve výčtu ruderálních druhů s poznámkou „dosti pořádku“. Vzhledem k Dominově širokému pojetí Brd, do nichž kromě vlastního brdského oreofytika (87. Brdy) zahrnoval i velkou část přilehlých území, nelze tento údaj s jistotou vztahovat na žádný konkrétní fytogeografický okres.

R. Hlaváček

37h. Prachatické Předšumaví, 6850c, Blanice (distr. Strakonice): v řídkém trávníku u hřbitovní zdi vedle gotického kostela v obci, pořádku spolu s *Gagea pratensis* a *G. lutea* (10. 4. 2016 not. J. Hadinec, Z. Skála et al.).

64b. Jevanská plošina, 6153b, Mokřany (distr. Praha): malý pahorek v obci asi 100 m SSV od zvoničky, na pravém břehu Mokřanského potoka, 3 kvetoucí rostliny (15. 4. 2000 photo *J. Pokorný*).

Z Prachatického Předšumaví (37h) a Jevanské plošiny (64b) není druh v Květeně ČR (Hrouda in Štěpánková 2010: 406–409) uváděn.

[eds]

67. Českomoravská vrchovina, 6958b, Dačice (distr. Jindřichův Hradec): sečený trávník pod lípami na svahu mezi hřbitovem a hlavní silnicí na třídě 9. května, 0,5 km SSV od kostela sv. Vavřince, 49°05'02,6"N, 15°26'12,9"E, 470 m n. m., 8 kvetoucích rostlin (11. 4. 2015 photo *P. Dřevojan, H. Galušková, P. Novák, H. Prokešová & P. Veselý*).

67. Českomoravská vrchovina / 68. Moravské podhůří Vysočiny, 6958b, Dačice-Toužín (distr. Jindřichův Hradec): suché pasené trávníky v západní polovině PP Toužinské stráně nad obcí, 49°04'39"N, 15°24'54"E, 470 m n. m., asi deset kvetoucích rostlin na několika místech spolu s *Gagea pratensis* (11. 4. 2015 photo *P. Dřevojan, H. Galušková, P. Novák, H. Prokešová & P. Veselý*).

Křivatec rolní je v celém fytochorionu Českomoravská vrchovina dosti vzácným teplomilným druhem, v Květeně České republiky je uváděn pouze od Jindřichova Hradce, Moravských Budějovic a Telče (Hrouda in Štěpánková et al. 2010: 403–418). V roce 2001 byl křivatec zaznamenán také na zalesněném svahu na SSV okraji Dačic (Doležal in Chán et al. 2005: 34), uvedené nové lokality tak rozšiřují informace o jeho rozšíření i vegetačních vazbách na Dačicku. V PP Toužinské stráně, která představuje pro mnohé teplomilné prvky jihozápadní Moravy významnou výspu v rozšíření směrem do chladnější části Českomoravské vrchoviny, nebyl druh nalezen ani při nedávném inventarizačním průzkumu (Ekrt & Ekrtová 2008). To snad souvisí se značnou meziroční fluktuací výskytu kvetoucích jedinců na mnohých lokalitách tohoto křivatece. Na nových lokalitách na Dačicku byl druh v trávnících zaznamenán zejména na ploškách s nízkou nezapojenou vegetací s převahou na jaře kvetoucích jednoletků (např. *Erophila verna*, *Stellaria media*, *Veronica* spp.).

P. Novák & H. Prokešová

Domin K. (1903): Brdy. Studie fytogeografická. – Knihovna Čes. Společ. Zeměvěd. 2: 1–84, 1 map.

Ekrt L. & Ekrtová E. (2008): Květena a vegetace Přírodní památky Toužinské stráně u Dačic. – Acta Rer. Natur., Jihlava & Třebíč, 5: 207–228.

Hlaváček R. & Karlík P. (2010): Příspěvek k poznání flóry a vegetace PP Na horách a poznámky k teplomilné květeně Podbrdská. – Bohem. Centr. 30: 193–250.

Chán V., Růžicka I., Lepší P., Boublík K., † Doležal P., Ekrt L., Hofhanzlová E., Lepší M., Lippl L., Štech M., Švarc J. & Žila V. (2005): Floristický materiál ke květeně Dačicka. – Acta Rer. Natur., Jihlava & Třebíč, 1: 17–44.

Podlenová L. (2000): Floristická a vegetační charakteristika údolí řeky Litavky. – Ms., 25 p. + příl. [Bakal. práce; depon. in: Přir. Fak. Jihočes. Univ., České Budějovice]

***Galium parisiense* var. *leiocarpum* Tausch**

76a. Moravská brána vlastní, 6473c, Hustopeče nad Bečvou (distr. Přerov): šterkopiskovna 0,5 km J od nádraží v Hustopečích nad Bečvou, severní břehy západního jezera, 49°31'12,7"N, 17°51'51"E,

262 m n. m., 3 dosud nekvetoucí bohatě trsnaté rostliny (8. 5. 2015 leg. *D. Hlisenkovský*, FMM); 5 fertilních rostlin (4. 7. 2015 leg. *D. Hlisenkovský*, FMM, rev. Z. Kaplan; Hlisenkovský in Dančák et al. 2015: 226–227).

Teprve druhý nález v ČR po více než osmi desetiletích (cf. Kaplan in Slavík 2000).

Dančák M., Kocián P. & Hlisenkovský D. [eds] (2015): Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska IX. – Acta Mus. Siles., sci. natur., 64: 219–240.

***Hackelia deflexa* (Wahlenb.) Opiz**

C2

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865c, Želešice (distr. Brno): na skalách ve stávajícím lomu S od Bobravy, 49°07'36,3"N, 16°33'32,3"E (25. 4. 2007 not. *V. Faltys*).

***Helichrysum arenarium* (L.) Moench.**

C2

61a. Křivina, 5862b, Olešnice (distr. Rychnov nad Kněžnou): písčité dosévaná louka (patrně starý úhor) vlevo u silnice z Rašovic do Olešnice, 1,11 km ZSZ od obecního úřadu, 50°09'22,3"N, 16°08'20,7"E, 313 m n. m., porost na ploše 6 × 7 m, na lokalitě společně s *Filago arvensis*, *F. minima*, *F. ×mixta* a *F. vulgaris* (8. 5. 2016 not. *J. Doležal*; 18. 6. 2016 leg. *J. Doležal* 16/352, herb. Doležal; 26. 7. 2016 leg. *J. Doležal* 16/416, herb. Doležal).

Nález bohaté populace smilu písečného Dolním Poorličí (61) po více než 40 letech. Naposledy druh udává právě z okolí Olešnice Hrobař (1974). Jedná se tak o jedinou v současnosti známou lokalitu v celém mezofytiku východních Čech. Z termofytika pochází nedávný údaj z Hradeckého Polabí (15b) kde druh v roce 2014 nalezla Věra Samková na písčinech u Hradce Králové (Samková in Additamenta 13: 67, 2015).

V minulosti byl smil v tomto území poměrně hojným druhem, který se vyskytoval na písčinech, úhorech, pastvinách, písčitých loukách a v rozvolněných písčitých borech. Historický výskyt je znám například z okolí Olešnice (Souček s. a., Rohlena 1929, Souček in Hrobař 1931, Hrobař 1974), Týniště nad Orlicí (Čelakovský 1883), Světlé (Hansgirk 1881), Žďáru nad Orlicí či Albrechtic nad Orlicí (Souček in Hrobař 1931, Souček in Hadač & Hadač 1948). Se změnou hospodaření a vlivem sukcese však poměrně rychle ustoupil a vymizel na většině svých lokalit.

Druh jsem nalezl při letném průzkumu neatraktivní dosévané louky v jejích rozvolněných partiích. Při podrobnějším procházení louky jsem pak objevil jednotlivé rostliny smilu vzácně rostoucí na celé její ploše.

Na lokalitě probíhá pravidelná seč vždy těsně před rozkvětem smilu. Část lodyh (v létě roku 2016 více než 200) však dokáže zregenerovat a smil zde odkvete a vytvoří semena. Díky pravidelné seči je jeho porost velmi hustý a dokáže tak konkurovat jiným druhům, které by jej při absenci kosení velmi rychle zahubily.

Jistě by stálo za úvahu provedení repatriace druhu na vhodné lokality, jako jsou např. písčité okraje cest v rekultivovaných částech pískovny u Lípy nad Orlicí či obnovené písčiny v bývalém vojenském cvičišti u nedalekých Křivíc.

J. Doležal

- Hansgird A. (1881): Květena okolí Hradce Králové. – Hradec Králové, 112 p.
- Hrobař F. (1931): Květena Kostelecka a Rychnovska. – Hradec Králové, 128 p.
- Hrobař F. (1974): Úvahy o květeně Kostelecka, Rychnovska a Žamberska. – Orlické hory a Podorlicko, Sborn. Vlastiv. prací, Kruh, Hradec Králové, 6: 21–51.
- Rohlena J. (1929): Příspěvky k floristickému výzkumu Čech. IX. – Čas. Nár. Mus., sect. natur., 103: 1–17, 65–76.

Helminthotheca echioides (L.) Holub

- 61b. Týništský úval, 5862c, Týniště nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): vojtěškové pole v místě zvaném Panský dvůr, 860 m JV od obecního úřadu, 50°08'30,2"N, 16°04'47,9"E, 249 m n. m., dvě fertilní rostliny společně *Anthemis cotula*, *Galium spurium*, *Silene noctiflora* a *Trifolium alexandrinum* (2. 8. 2016 leg. J. Doležal 16/448, herb. Doležal).

Draslavec hadincovitý je vzácně a přechodně zavlekaným druhem. Nejbližší známá historická lokalita se nacházela u obce Olešnice (60. Orlické opuky). Druh zde sbíral Alois Souček (zavlečen ve vojtěšce u Olešnice nedaleko Častolovic, 7. 7. 1935 leg. A. Souček, HR). Na nově zjištěnou lokalitu byl draslavec také zavlečen s osivem.

J. Doležal

Herniaria hirsuta L.

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865a, Brno-Stránice: ulice Rezkova, 430 m JJZ od kostela na náměstí Míru, 49°11'56,8"N, 16°34'40,4"E, 308 m n. m., hojně ve spárách chodníku (2. 9. 2012 leg. V. Kalníková & H. Sekerková, BRNU; 17. 10. 2016 not. P. Novák).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865a, Brno-Pisárky: ulice Preslova, dlažba před garážemi, 700 m JJZ od kostela na náměstí Míru, 49°11'48,4", 16°34'36,5", 266 m n. m., hojně ve spárách mezi žulovými kostkami (1. 9. 2016 leg. V. Kalníková & M. Večeřa, BRNU).

[4 m², as. *Herniarietum glabrae*, starší žulová dlažba, ve spárách ještě viditelně vysypaných pískem, 1. 9. 2016 V. Kalníková & M. Večeřa. – E_{celk.} (8 %), E₁ (6 %): *Herniaria hirsuta* 1, *Coryza canadensis* +, *Dactylis glomerata* +, *Digitaria sanguinalis* +, *Eragrostis minor* +, *Festuca pratensis* +, *Herniaria glabra* +, *Lolium perenne* +, *Polygonum aviculare* agg. +, *Sagina procumbens* +, *Setaria viridis* +, *Plantago major* r. – E₀ (2 %).]

Průtržník chlupatý roste přirozeně po celé Evropě kromě Skandinávie, východního Pobaltí a Nizozemska, dále v severní Africe a na Blízkém východě. V České republice se vyskytuje značně roztroušeně, a to hlavně v Polábí, Pojizeří, na Dokesku a na JV Moravě, v jiných částech země je pouze ojedinělý (Sutory 1980, Sutory in Hejný & Slavík 1990: 90). Ověřené a nové nálezy poslední doby pocházejí z jižních Čech (Paulič et al. 2007, Paulič in Additamenta 7: 285–286, 2008; 12: 138, 2014).

Obě udávané lokality jsou pro Brno nové. Naposledy zde byl zaznamenán v padesátých letech 20. století. Sutory (1980) v práci k rozšíření druhu v Československu uvádí dva revidované nálezy – Černá Pole (1947 leg. S. Hejný) a park „Na Kolišti“ (1953 leg. J. Bič). V herbáři BRNU se nachází ještě jedna revidovaná položka sbíraná v botanické zahradě Přírodovědecké fakulty MU (1953 leg. F. Kühn). Jednalo se však o rostlinu pěstovanou v kultuře. Dále je z jižní Moravy uváděný z oblasti Dolnomoravského úvalu (Sutory 1980).

Průtržník chlupatý je druhem rostoucím na nevápnitých písčitých, dobře propustných substrátech, které u nás obvykle nacházíme na sekundárních stanovištích, jakými jsou písčité okraje cest, železniční násypy nebo okraje polí. První jedince se podařilo nalézt na ulici Rezkova už v roce 2012, poté o čtyři roky později v ulici Preslova, která je ne-daleko. Na obou nových lokalitách roste ve spárách v dlažbě, přičemž v druhém případě se jedná o velmi bohatou populaci, která tvoří spolu s příbuzným druhem průtržníkem lysým (*Herniaria glabra*) typické společenstvo sešlapávané vegetace, která by se dala řadit do as. *Herniarietum glabrae* (Láníková in Chytrý 2009: 63–65). Je pravděpodobné, že se průtržník chlupatý dostal do těchto míst s pískem, během oprav dlažby nebo jiných stavebních prací. Populace v letošním roce nalezené i ověřené se zdají být vitální, a je tak možné, že se druh bude šířit dále do okolí.

V. Kalníková & M. Večeřa

K popsanému výskytu *Herniaria hirsuta* na chodnících v centru Brna je vhodné také doplnit informaci o analogickém existujícím výskytu v Praze. Ve spárách dlažby v Apolinářské ulici v centru města jej v roce 1998, jako novinku v tehdejší pražské květeně, našel F. Procházka (Procházka in Anonymus 1998: 196). Na tomto místě, a také na řadě dalších míst v přilehlé ulici Na Slupi, se objevuje průtržník chlupatý pravidelně každým rokem dosud. V některých letech jsou populace rostlin velmi početné v úseku dlouhém zhruba 100 metrů. Jejich vitalita a úspěšné lokální šíření viditelně souvisí s délkou trvání teplého a suchého léta v daném roce.

J. Hadinec

18b. Dolnomoravský úval, 6970b, Uherské Hradiště: Mariánské náměstí, spáry v dlažbě na parkovišti na severovýchodním okraji náměstí, 49°04'13,6" N, 17°27'34" E, 180 m n. m., desítky plodných rostlin (2. 12. 2016 leg. et det. P. Novák & K. Pišťková, rev. J. Danihelka, BRNU).

Z Dolnomoravského úvalu pochází pouze několik historických údajů o výskytu průtržníku chlupatého (Sutorý 1980). Nález populace v Uherském Hradišti dobře zapadá mezi současné občasné nálezy druhu na antropogenních stanovištích ve městech v teplejších oblastech státu.

P. Novák & K. Pišťková

Anonymus (1998): Krátká floristická sdělení. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 33: 196.

Pauliř R., Leischner P. & Soukup M. (2007): *Herniaria hirsuta* L. – průtržník chlupatý. – In: Chán V., Lepší M., & Lepší P. [eds], Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech XIII., Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 47: 96–97.

Sutorý K. (1980): Rozšíření druhů rodu *Herniaria* L. v Československu. – Čas. Mor. Muz., vědy přír., 65: 57–70.

***Hibiscus trionum* L.**

C1

18b. Dolnomoravský úval, 7070d, Lipov (distr. Hodonín): 2,2 km S od železniční stanice v obci, vyschlé dno nově vybudovaného rybníka, 48°55'40"N, 17°27'11"E, 195 m n. m., 2 kvetoucí rostliny a asi

40 semenáčků, spolu s *Lythrum hyssopifolia* (7. 8. 2016 leg. J. W. Jongepier & I. Jongepierová, herb. Jongepier).

***Hieracium brachiatum* DC.**

77. Zlínské vrchy, 6773d, Pozdřechov (distr. Vsetín): údolí potoka Bratřejovka, lokalita „Baťova trať“, výslunný svah jižní expozice, 0,78 km JJZ od evangelického kostela v obci, 49°13'45,9"N, 17°56'45"E, 480 m n. m., menší populace v nezapojeném porostu na sypké flyšové zvětralině s větším obsahem vápníku (8. 7. 2010 et 20. 8. 2010 leg. I. Jindra, det. O. Rotreklová, BRNU).

***Hieracium leptophyton* Nägeli & Peter**

C4a

79. Zlínské vrchy, 6773d, Pozdřechov (distr. Vsetín): údolí potoka Bratřejovka, lokalita „Baťova trať“, výslunný svah jižní expozice, 0,78 km JJZ od evangelického kostela v obci, 49°13'45,9"N, 17°56'45"E, 480 m n. m., asi 5 rostlin v nezapojeném porostu na sypké flyšové zvětralině s větším obsahem vápníku (7. 5. 2010 leg. I. Jindra, det. O. Rotreklová, herb. Jindra).

***Himantoglossum adriaticum* H. Baumann**

C1

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6962d, Šemikovice (distr. Třebíč): teplomilná doubrava s fragmenty stepí zv. Knížecí seč nad tokem Rokytne naproti Novému mlýnu S od Tavíkovíc, ca 1,5 km JJZ od kaple v obci Šemikovice, 49°02'28,2"N, 16°06'25"E, 355 m n. m., jediná kvetoucí rostlina (7. 6. 2016 not. T. Krejčí; 8. 6. 2016 photo L. Ekrt, 12. 6. 2016 photo J. Roleček, 14. 6. 2016 photo L. Ekrt & L. Čech; Ekrtová & Ekrt 2016).

Jazýček jadranský je bezesporu jedna z nejvzácnějších a v současné době také nejohroženějších orchidejí v ČR. Z minulosti bylo známo pouze šest lokalit z celé Moravy (Procházka in Štěpánková 2010: 541–542), avšak v současné době je na Moravě uváděna pouze jediná, a to vápencový lom pod Ketkovicemi nacházející se v EVL Údolí Oslavy a Chvojnice. Historii nálezů jazýčku na ketkovické lokalitě shrnuje souborně Jatiová (2005). Druh je zde znám od roku 1916 (leg. F. B. Teuber, BRNM). O deset let později, v roce 1926, pořizují z této lokality R. Dvořák a F. Nováček dokonce sběry do exsikkátové sbírky Flora exsiccata Reipublicae Bohemicae et Slovenicae, v rámci které byly vydány pod č. 197 jako *H. hircinum* (Procházka in Štěpánková 2010). Z toho je zřejmé, že se v minulosti jednalo o velmi bohatou populaci. Dnes je celá enkláva šípákové doubravy v okolí bývalého lomu silně zastíněna, což se negativně odráží i v populaci jazýčku jadranského. V letech 2005 až 2015 byl každoročně zaznamenán 1–4 sterlní jedinci, ale vykvést se rostlině podaří jen vzácně (J. Šmiták in litt., 2014). V červnu v roce 2016 zde byly zaznamenány tři kvetoucí exempláře (J. Jelínková in litt.).

Nález odkvetlé rostliny JV od Čučic původně určené J. Šmitákem jako *Himantoglossum adriaticum* uvedený v inventarizačním průzkumu PR Údolí Oslavy a Chvojnice (Ekrt et al. 2014) je pravděpodobně extrémně vzrostlý exemplář *Platanthera* sp. (zpětně redeterm. J. Šmiták). Tento údaj je proto třeba označit jako nejistý či zřejmě mylný.

Nově nalezená lokalita v údolí Rokytne se vyskytuje vzdušnou čarou ca 15 km od dosud jediné recentní lokality u Ketkovic. Jediná kvetoucí rostlina zde byla zaznamenána v kontextu rozvolněné a světlé teplomilné doubravy na větši světlině v porostu kavylové

Obr. 1. – Květenství jediné rostliny jazýčku jadranského (*Himantoglossum adriaticum*) nalezené na lokalitě Knížecí seč na svahu nad Rokytnou JJZ od Šemíkovice (foto L. Ekrt).

Fig. 1. – Inflorescence of the only one flowering plant of *Himantoglossum adriaticum* from the locality of Knížecí seč near Šemíkovice (photo L. Ekrt).

stepi s dominující *Stipa capillata*, v příměsi s *Bothriochloa ischaemum*, *Elytrigia intermedia*, *Inula hirta*, *Origanum vulgare*, *Salvia pratensis*, *Trifolium alpestre* aj. Při aktuálním botanickém průzkumu této výjimečné lokality zde bylo zaznamenáno 220 taxonů cévnatých rostlin včetně 51 druhů červeného seznamu (Ekrťová & Ekrť 2016). Téměř polovina z těchto vzácných a ohrožených druhů zde dosud nebyla nikým uváděna (např. *Achillea pannonica*, *Aster amellus*, *Orchis purpurea* – viz níže, *Polycnemum majus* aj.), i přesto, že se zde některé vyskytují hojněji až roztroušeně. Z tohoto pohledu považujeme tuto lokalitu za dosud nedoceněnou a i přes občasné floristické a vegetační exkurze (např. L. Čech 2003–2012 in litt., Roleček 2011, Grulich 2014) za dosud nedostatečně prozkoumanou. Všechny zdejší druhy včetně jazyčku zde považujeme za původní a dosud téměř s jistotou přehlížené. Lokalita je v současné době v přípravě na vyhlášení jakoo zvláště chráněné území Krajským úřadem Kraje Vysočina v Jihlavě.

T. Krejčí & L. Ekrť

Nález jazyčku jadranského u Šemíkovice je bezpochyby jednou z floristických událostí roku 2016. Výslunné svahy údolí střední Rokytné patří k významným lokalitám xerothermní flóry a vegetace na jihozápadní Moravě, s řadou mezních výskytů význačných lesostepních druhů, např. *Asperula tinctoria*, *Iris variegata*, *Quercus pubescens* nebo *Stipa capillata* (Roleček 2011, Grulich 2014). I J. Suza ve své klasické studii o Praebohemi (Suza 1935) zmiňuje blízké Tavíkovice a sousední Biskupice jako významné hraniční body rozšíření xerothermní květeny na Moravě. Nález jazyčku na lokalitě Knížecí seč byl přesto překvapivý. Jazyček je nápadný druh a lokalitu rozhodně nelze považovat za neprozkoumanou – jen v posledních několika letech ji kromě mě navštívili např. F. Lysák, H. Houzarová nebo tudy v roce 2011 prošla exkurze floristického kurzu v Třebíči vedená V. Grulichem (Grulich 2014). V minulosti zde bádali např. R. Řepka. Vzhledem k atraktivitě druhu a známým vysazovacím aktivitám spojeným s nápadnými druhy orchidejí se proto nabízí neradostná představa, že výskyt jazyčku na lokalitě není přirozený. Taková představa není nijak paranoidní – manipulace s různými druhy jazyčků jsou mi známy z Hádů u Brna a NP Podyjí. Na druhou stranu si lze snadno představit i to, že druh byl na lokalitě přehlížen, zvláště vezmeme-li v úvahu, že zde byl loni prvně nalezen i *Orchis purpurea* – podobně nápadný druh, který zde má navíc větší populaci (viz níže). V případě orchidejí je také třeba zvážit možnost nedávné dálkové kolonizace pomocí lehkých semen; jako možný zdroj připadají kromě populace u Ketkovic v úvahu např. populace v Dolním Rakousku; nejbližší leží méně než 50 km odtud (Novák & Dřevojan 2015). Otázku původu jazyčku na lokalitě u Šemíkovice je proto podle mého názoru nutno ponechat otevřenou.

J. Roleček

Ekrť L., Čepelová B., Roleček J. & Čech. L. (2014): Botanický inventarizační průzkum Přírodní rezervace a Evropsky významné lokality Údolí Oslavy a Chvojnice. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, region. pracoviště Jižní Morava, Brno]

Ekrťová E. & Ekrť L. (2016): Botanický inventarizační průzkum lokalit Výrova skála-Klobouček a Knížecí seč. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí a zemědělství, Krajský úřad Kraje Vysočina, Jihlava]

- Grulich V. [ed.] (2014): Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Třebíči (3.–8. července 2011). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 49, Příl. 2014/1: 1–94.
- Jatiová M. (2005): Kriticky ohrožený druh české květeny jazýček jadranský (*Himantoglossum adriaticum* Baumann) s jediným výskytem na západní Moravě. – Sborn. Přírod. Klubu Brno 2005: 26–32.
- Novák P. & Dřevojan P. (2015): Ein neuer Fundort der Adria-Riemenzunge (*Himantoglossum adriaticum*, Orchidaceae) im Weinviertel (Niederösterreich). – *Neilreichia* 7: 99–102.
- Roleček J. (2011): Šipákové doubravy na Vysočině. – *Acta Rer. Natur., Jihlava & Třebíč*, 10: 11–18.
- Suza J. (1935): Das xerotherme Florengbiet Südwestmährens (ČSR). – *Beih. Bot. Cbl., sect. B*, 53: 440–484.

***Illecebrum verticillatum* L.**

C1

61c. Chvojenská plošina, 5962a, Horní Jelení (distr. Pardubice): písčité záhony v areálu lesních školek, 1,89 km SSZ od obecního úřadu, 50°03'57,3"N, 16°04'51,6"E, 299 m n. m. (3. 8. 2016 leg. J. Doležal 16/450, herb. Doležal).

Další ze sekundárních východočeských lokalit nehtovce přeslenitého, který byl v minulosti do lesních školek zavlčen s dováženou rašelinou ze Soběslavi (Doležal in *Additamenta* 14: 98–99, 2016).

J. Doležal

***Juncus subnodulosus* Schrank**

C1

18a. Dyjsko-svratecký úval, 6865b, Brno-Komárov: v létě vysychající zasolená loučka u severozápadního cípu lesíku [nyní v ochranném pásmu PR Černovický hájek] 500 m V od samoty Ráječek, 1,67 km JV od kostela sv. Jiljí v Komárově, 49°10'05,3"N, 16°38'35,9"E, 199 m n. m. (19. 7. 1977 leg. R. Řepka, BRNM, BRNU).

Sítina uzlíkatá je opakovaně vedena v celorepublikových červených seznamech ve skupině kriticky ohrožených druhů. Jistě právem, neboť mimo několik recentně ověřených populací v Polabí a na Mladoboleslavsku je na ostatních lokalitách nezvěstná nebo vymizelá. Na Moravě ji můžeme považovat za vyhynulý druh; historicky zde byla spolehlivě známa dosud jen ze dvou lokalit.

Poprvé byla publikována Schlossem (1843) od rybníka mezi Moravskými Budějovicemi a Telčí, což je nepravděpodobný, nedoložený a nekriticky přejímaný údaj z nekritického díla. Později byla doložena S. Staňkem ze slatinného příkopu podél železniční trati Kyjov – Mutěnice, z místa zv. Nad Palánkem nedaleko Mistřína (1945 S. Staňek, BRNM, BRNU; Řepka 1996), kde ji o rok později sbírali J. Šmarda, F. Weber a J. Novotný (BRNM, PR). V 80. letech minulého století jsem ji zde již marně hledal, příkopy byly natolik vyschlé a vegetace změněná, že tento náročný druh slatin a černav zde již neměl podmínky k životu. Posléze byla doložena J. Dvořákem od severozápadního břehu Milotického (Pročeného, Písečného) rybníku u obce Milotice (1955 J. Dvořák, BRNM), kde mohla poměrně dlouho nepozorována přežívat ve fragmentech slatinných luk a řídkých rákosin u JV–V břehu rybníka. Zde jsem ji taktéž marně hledal ve stejné době jako na předešlé lokalitě. Je pravdou, že tato sítina je poměrně fenologicky pozdním druhem a proto jarní a pozdně jarní návštěvy nemusí být pro její nalezení úspěšné. Dalšími, ale

jen vytipovanými lokalitami byly slatiny okolo břehů Jarohněvického rybníka u Dubňan a loučky podél západních břehů rybníku U vrby mezi Mutěnicemi a Zbrodem, které však byly v době mé návštěvy již tak silně zarostlé rákosem, že nalezení tohoto druhu se zdálo být marné. Ani další floristé, pokud vím, nebyli v této oblasti úspěšní.

Můj nález u lesíku Ráječek byl zcela náhodný: v době kdy jsem se s touto lokalitou, později vyhlášenou jako PR Černovický hájek, seznamoval, chtěl jsem ověřit některé významné druhy odsud udávané (*Hottonia palustris*), jsem se dostal na polokulturní sečenou louku u severozápadního okraje lesíku s hojnou *Carex otrubae*; na lemu lesa zůstal asi 1 m pruh neporušené (nekultivované) části louky, kde některé nalezené druhy indikovaly zasolení nebo přítomnost těžké minerálně bohaté půdy (*Carex otrubae*, *Juncus gerardii*, *J. inflexus*). Dalším významným druhem zde byl *Scirpoides holoschoenus*, který na některých jihomoravských lokalitách rostl na těžkých až zasolených půdách, stejně jako tady. Sítina uzlíkatá zde rostla v několika menších polykormonech a v době návštěvy již kvetla a byla nápadná. Z tohoto dne existují dva herbářové doklady, u jednoho z nich (v BRNU) jsem později upřesnil místo nálezů. Tehdy jsem si lopatkou vyryl malou část této rostliny do zahrádky (do květináče), kde rostla až do svého skonu v roce 1983. Netušil jsem, že to byla pravděpodobně poslední rostlina z poslední přežívající populace tohoto druhu na Moravě. Zmíněná louka byla totiž během roku 1980 zorána až k okraji lesa a rostliny definitivně zmizely. Již tehdy mi však bylo divné, že tolik brněnských botaniků, kteří tuto lokalitu – Paradieswald, Ráječek, Rajský lesík (směřovanou k obci Černovice, nyní Brno-Černovice) – navštěvovali, na tento nápadný a pro okolí Brna velmi významný druh objevený na okraji lesíku, nenarazili. V mezičase od prvotního nálezů se však údaj dostal do připravované mapy rozšíření tohoto druhu (databáze Pladias) jako ústní sdělení M. Smejkal a J. Kirschnerovi. Informace o tomto nálezu, zmíněném již dříve v drobném sdělení v ekologickém časopise (Řepka 1992), se teď konečně dostává botanické obci k obecné známosti.

R. Řepka

Řepka R. (1992): Sítina uzlíkatá u Brna. – *Veronica*, Brno, 6: 42.

Řepka R. (1996): Floristický materiál rodu *Carex* z herbáře Stanislava Staňka k území Dolnomoravského úvalu. – *Sborn. Přírodověd. Klubu Uherské Hradiště* 1: 34–39.

Schlosser J. C. (1843): Anleitung, die im Mährischen Gouvernement wildwachsenden und am häufigsten cultivierten phanerogamen Pflanzen nach der analytischen Methode durch eigene Untersuchungen zu bestimmen. – Brünn.

Juniperus communis subsp. *alpina* Čelak.

C2

97. Hrubý Jeseník, 5869c, Domašov (distr. Jeseník): NPR Praděd, severní část vrcholu Malého Dědu (1368 m), 50°06'15,3"N, 17°13'12,8"E, 1355 m n. m., 2 menší keře (jeden polykormon?) v ploše, kde byla v roce 2016 vykácena kleč, částečně poškozené (přejeté) vyvážecíčkou při svážení kleče (23. 9. 2016 not. R. Štencel).

Historickým i současným rozšířením *Juniperus* **alpina* v Hrubém Jeseníku se ve své diplomové práci zabývá Ženatá (2005), současný stav a perspektivy druhu v tomto pohorí shrnují Zeidler & Banaš (2010).

Výskyt jalovce v oblasti Pradědu zmiňuje během 20. století více autorů, většinou jej lokalizují do okolí Tabulových skal. Tam také ještě v roce 1988 zaznamenal v kleči L. Bureš jeden velký polykormon, později se ho už ale nepodařilo znovu nalézt. Konkrétně z Malého Dědu se mi doposud nepodařilo dohledat žádný historický údaj o výskytu tohoto druhu.

Zajímavým zjištěním je, že se v posledních letech začínají na některých místech (zejména na Břidličné hoře) objevovat plodní jedinci. Přitom nejméně v posledních desetiletích nebyly v Jeseníkách žádné plodící keře jalovce zaznamenány (Zeidler & Banaš l. c., Bureš 2013).

R. Štencel

Bureš L. (2013): Chráněné a ohrožené rostliny Chráněné krajinné oblasti Jeseníky. – Rubico, Olomouc, 314 p.

Zeidler M. & Banaš M. (2010): Jalovec obecný nízký – současný stav a perspektivy v Hrubém Jeseníku. – Ochr. Přír. 65(4): 14–17.

Ženatá M. (2005): Biologie a rozšíření jalovce nízkého (*Juniperus communis* subsp. *alpina*) v Hrubém Jeseníku. – Ms., 48 p. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Kat. Ekol. Živ. Prostř. Přír. Fak. UP, Olomouc]

***Kickxia spuria* (L.) Dumort.**

C2

10b. Pražská kotlina, 5952b, Praha-Žižkov: Nákladové nádraží Praha-Žižkov, 50°05'03,5"N, 14°28'18,8"E, 258 m n. m., dvě fertilní rostliny společně s *Bupleurum rotundifolium*, *Kickxia elatine* a *Lythrum hyssopifolia* (11. 8. 2016 leg. M. Ducháček & J. Doležal MD 12266, PR 870259).

20b. Hustopečská pahorkatina, 6967b, Archlebov (distr. Hodonín): na severním okraji pole pod třetí terasou od lesa SV od lokality Loktušky, 0,25 km JZ – 0,4 km JV od kóty 388, 2,9 km SSZ od kostela v obci, 49°04'01,9"N, 16°59'33,9"E, 355 m n. m., desítky rostlin roztroušené po celé délce terasy, na západním konci četnější (15. 7. 2016 photo L. Ambrozek). – Archlebov: okraj pole a remízku Z od polní cesty, naproti bráně do vinohradu, 2,15 km SSZ od kostela v obci, 49°03'40,9"N, 16°59'56,6"E, 315 m n. m., do 10 rostlin (15. 7. 2016 photo L. Ambrozek).

20b. Hustopečská pahorkatina, 6968a, Archlebov (distr. Hodonín): okraj pole u lesa 90 m JV od vrcholu Dubového vrchu (357,9 m), 2,2 km S od kostela v obci, 49°03'45,9"N, 17°00'24,1"E, 352 m n. m., 2 rostliny (15. 7. 2016 photo L. Ambrozek).

20b. Hustopečská pahorkatina, 6968a, Ždánice (distr. Hodonín): okraj pole u rákosiny na břehu Trk-manky na jihozápadním okraji města, 1,15 km JZ od kostela v obci, 49°03'32,4"N, 17°01'15,8"E, 210 m n. m., 5 rostlin (15. 7. 2016 photo L. Ambrozek).

***Lathyrus nissolia* L.**

C4b

26. Český les, 6041d, Drmoul (distr. Cheb): sušší narušované trávníky v areálu bývalého vojenského cvičiště řidičů pásových vozidel, 1,74 km JV od kostela ve Třech Sekerách a 550 m JZ od rozhledny na Panském vrchu (658 m), 49°55'55,7"N, 12°37'55,9"E, 629 m n. m. (16. 6. 2011 photo P. Tájek, herb. Městské muzeum Mariánské Lázně).

Je možné, že výskyt souvisí s dřívějšími přesuny vojenské techniky mezi drmoulským cvičištem a Doupovskými horami, kde je druh poměrně častý.

P. Tájek

41. Střední Povltaví, 6553d, Tábor: Zahrádka, na nepoužívané cestě na bývalém vojenském cvičišti JZ od rybníka Pochytil, 1 km J–JJV od kaple v Zahrádce, 49°25'9,5"N, 14°37'21"E, 466 m n. m., několik rostlin (2. 6. 2016 leg. J. Pránčí, PRC).

V souvislosti s předchozím údajem z Chebska se vnucuje opatrná úvaha, zda i v tomto konkrétním případě v Táboře nesouvisí synantropní výskyt druhu s aktivitami české armády v minulosti.

[eds]

***Lemna turionifera* Landolt**

21a. Hornomoravský úval (při hranici se 79. Zlínské vrchy), 6871a, Otrokovice (distr. Zlín): PP Na letišti, mrtvé rameno řeky Moravy při jejím levém břehu, 1,5 km JZ od železniční stanice Otrokovice, 49°11'35,5"N, 17°31'02,1"E, 181 m n. m., roztroušeně na vodní hladině při břehu v severovýchodní části ramene, v populaci okřehků, kde dominuje *Lemna minor* s dosti hojným výskytem *L. gibba* a *Spirodela polyrrhiza* (23. 7. 2015 not. I. Jindra; Jindra 2015).

Jedná se pravděpodobně o první údaj z Hornomoravského úvalu. Nejbližší známou lokalitou je PP Skalky u Hulína, kde druh rovněž v roce 2015 sbíral J. Prančl (PRC; databáze Pladias).

I. Jindra

35d. Březnické Podbrdsko, 6749b, Přeštovice (distr. Strakonice): vybetonová vodní nádrž u silnice při západním okraji obce, 49°16'37,8"N, 13°58'25,5"E, 390 m n. m. (6. 8. 2016 not. R. Paulič).

37e. Volyňské Předšumaví, 6649c, Mnichov (distr. Strakonice): východní cíp Mnichovského rybníka, 49°18'29,8"N, 13°50'21,7"E, 440 m n. m., společně s *Alisma gramineum*, *Cyperus fuscus*, *Lythrum hyssopifolia*, *Potamogeton gramineus* atd. (24. 9. 2015 leg. R. Paulič, herb. Paulič, rev. Z. Kaplan).

42a. Sedlčansko-milevská pahorkatina, 6352d, Vysoký Chlumec (distr. Příbram): Vápenice, PP Vápenické jezero, 405 m n. m. (1. 8. 2014 not. J. Maliček).

42a. Sedlčansko-milevská pahorkatina, 6352d, Nedrahovice (distr. Příbram): Trkov, PP Jezera, dva rybníky SZ od osady, 400 m n. m. (3. 8. 2015 not. R. Hlaváček & J. Maliček).

42a. Sedlčansko-milevská pahorkatina, 6352a, Dublovce (distr. Příbram): rybník Kumšik, 360 m n. m. (27. 8. 2014 not. A. Kulíková & J. Maliček).

Jindra I. (2015): Přírodní památka Na letišti v katastrálním území Otrokovice. Botanická inventarizace. – Ms. [Depon. in: Krajský úřad Zlínského kraje, Zlín]

***Limodorum abortivum* (L.) Sw.**

C1

20b. Hustopečská pahorkatina, 7066b, Kurdějov (distr. Břeclav): jihozápadní svahy kóty Přední kout (410), pod modře značenou turistickou cestou, 2 kvetoucí rostliny (6. 6. 2015 not. Z. Mikulica; Juroch & Šmiták 2016).

Juroch J. & Šmiták J. (2016): Nové lokality orchidejí v roce 2015 (vč. nezveřejněných údajů z dřívějších let). – Roeszlana 46: 50–59.

***Melampyrum nemorosum* var. *praecox* Štech**

C1

78. Bílé Karpaty lesní, 6974a, Brumov-Bylnice (distr. Zlín): u okraje mezofilní ovsíkové louky JZ od PP Hluboče, 1,9 km SV od obce, 49°03'31"N, 18°02'34"E, 425–460 m n. m. (26. 5. 2013 photo L. Plevová, det. K. Fajmon; Plevová 2015).

Melilotus dentatus* (Waldst. & Kit.) Pers.*C2**

20b. Hustopečská pahorkatina, 6968a, Ždánice (distr. Hodonín): zasolený úhor mezi polní cestou a Trk-mankou na jihozápadním okraji města, 1,25 km JZ od kostela, 49°03'30"N, 17°01'13,4"E, 210 m n. m., rozsáhlé porosty na několika místech hektarové plochy (15. 7. 2016 photo L. Ambrozek).

V severní části Hustopečské pahorkatiny se jedná o ojedinělý výskyt vzhledem k absenci vhodných biotopů. Opuštěné plochy na minerálně bohatším podloží v nivách potoků mohou být pro fakultativní halofty potenciálními stanovišti.

L. Ambrozek

Myosotis stenophylla* Knaf*C1**

6. Džbán, 5749c, [Milý] (distr. Rakovník): [PR Milská stráň] jižně orientovaný křovinatý svah východně od obce Milý [50°14'07,3"N, 13°52'35,3"E] 430 m n. m. (5. 6. 1971 leg. A. Roubal, herb. Roubal 670 in PR, det. J. Štěpánková 2017).

Druh nebyl dosud z fytogeografického okresu Džbán (6) uváděn (cf. Štěpánková in Slavík 2000: 225). Jedná se o jediný revidovaný herbářový doklad pro toto území.

J. Štěpánková

Najas minor* All.*C1**

38. Budějovická pánev, 6952a, Hluboká nad Vltavou (distr. České Budějovice): rybník Pěnský pod silnicí Hluboká nad Vltavou – Týn nad Vltavou, jeho severozápadní cíp, ca 4,1 km S od železniční stanice Hluboká nad Vltavou, 49°04'08,6"N, 14°24'47,7"E, 405 m n. m., v mělké vodě v zátočině poblíž hráze, zbytky několika rostlin naplavené z jiné části rybníka (10. 9. 2015 leg. K. Šumberová & M. Fránková, BRNU).

38. Budějovická pánev, 7051b, Čakovec (distr. České Budějovice): rybník Podvesný v soustavě malých plůdkových a násadových rybníků S–SV od obce, jeho východní část, u výpusti, 48°58'19,6"N, 14°19'29,1"E, 420 m n. m., u hráze v hlubší vodě (ca 40–60 cm), naplaveno z jiné části rybníka (9. 9. 2015 leg. K. Šumberová & M. Fránková, BRNU).

První nález řečanky menší v jižních Čechách pochází z roku 2002 (Kaplan in Štěpánková et al. 2010), kdy jsem druh sebrala v jedné z rybích sádek v Hluboké nad Vltavou (11. 7. 2002 leg. K. Šumberová, BRNU). Během pravidelného bádání na této lokalitě v dalších letech jsem pozorovala, že se *Najas minor* šíří i do dalších sádek. Osídluje buď mělké louže ve vypuštěných sádkách, anebo nádrže ponechané přes léto napuštěné, ovšem pouze v případě malého tlaku rybí obsádky. Největší porosty *Najas minor* v areálu sádek v Hluboké nad Vltavou se opakovaně vyskytly v rybníčku, v němž se přechovává generační hejno vyzy velké a veslonosa amerického. Rozvoj porostů řečanky menší souvisí s počasím během léta: zatímco během chladných let k němu dochází jen omezeně a druh se jeví jako kompetičně slabý v porovnání např. s *Ceratophyllum demersum*, za vyšších teplot vody v horkých a srážkově chudých letech (např. 2007 a 2015) se *N. minor* expanzivně rozrůstá. Za těchto podmínek dovede dokonce potlačit rozvoj běžných ponořených vodních makrofyt, např. již zmíněného

Ceratophyllum demersum. V teplotně nadprůměrných letních měsících je navíc šance na nález druhu na nových lokalitách. Vedle sádek přichází v úvahu zejména plůdkové rybníky. V jednom z nich, rybníce Nechvil u Čakovce na Českobudějovicku, byla před lety zjištěna další jihočeská lokalita druhu (Kaplan I. c.; 25. 8. 2006 leg. K. Šumberová, BRNU). Dvě nové lokality nalezené v roce 2015 se rovněž vztahují k plůdkovým rybníkům a navazují na již dříve zjištěné výskyty. Rybník Pěnský leží poblíž Hluboké nad Vltavou, necelé 3 km od areálu místních sádek, rybník Podvesný pak dokonce ve stejné soustavě rybníků jako rybník Nechvil, přičemž vzdálenost mezi těmito rybníky činí pouhých 400 m.

V obou případech šlo o nálezy ke konci vegetační sezony, kdy se u ponořených vodních makrofyt již projevovat výrazný pokles teploty vody. Ten vedl k postupnému odumírání a rozkladu rostlin, zpočátku zejména druhů náročnějších na teplotu (vedle *Najas minor* také např. *Potamogeton trichoides*, zjištěný ve zbytcích na rybníce Pěnský). Dosud přetrvávající zbytky řečanky menší (krátké olistěné prýty) se podařilo odhalit jen díky velmi detailnímu průzkumu mělčin v obou rybnících a sběru vzorků makrofyt na studium rozsivek v epifytonu (= společenstva mikroskopických řas přisedlých na ponořených částech rostlin). Vzhledem k této skutečnosti je obtížné odhadnout velikost populací či porostů v době maximálního rozvoje druhu. Na Pěnském rybníce však i v době naší návštěvy dosud přetrvávaly husté porosty *Myriophyllum spicatum*, zarůstající většinu vodní plochy, a tak je větší pokryvnost *Najas minor* během léta málo pravděpodobná. Naproti tomu na Podvesném rybníce se dle informací od rybářů během vegetační sezony 2015 vyskytovaly větší porosty ponořených vodních makrofyt, z nichž se však do září mnoho nedochovalo. Vzhledem k převaze plůdku lína v tomto rybníce, tj. rybí obsádky s malým vlivem na vegetaci, se lze domnívat, že šlo o druhy, které po prudkém poklesu teploty vody mizí, přičemž není vyloučeno ani větší zastoupení *Najas minor*.

K. Šumberová

Nigella arvensis L.

C1

8. Český kras, 6050d, Měňany (distr. Beroun): ca 1 km V od vsi, lesní lem při dolním okraji dubového remízku na kontaktu s ornou půdou, 49°54'46,1"N, 14°07'57,2"E, 340 m n. m., roztroušeně (8. 7. 2008 not. R. Višňák).

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6863c, Mohelno (distr. Třebíč): NPR Mohelenská hadcová step, mírně ruderalizovaný okraj stepního trávníku při okraji pole v enklávě ve východní části rezervace, ca 850 m J od kostela v obci, 49°06'24"N, 16°11'25,8"E, 355 m n. m. (12. 7. 2016 leg. L. Čech, herb. Čech).

Mírně ruderalizované a narušované okraje stepních trávníků na hadcovém podloží u Mohelna představují zajímavý biotop pro některé vzácnější druhy. Výskyt černuchy rolní z hadců v okolí Mohelna uvádí např. Suza (1928) a naposledy zřejmě Unar (1996).

L. Čech

20b. Hustopečská pahorkatina, 6968b, Kyjov (distr. Hodonín): Bohuslavice, okraj pole u remízku, 1,05 km SV od kostela, 49°03'28,7"N, 17°07'42,7"E, 318 m n. m., stovky rostlin (10. 7. 2016

photo *L. Ambrozek*). – Kyjov: Bohuslavice, okraj pole u stepní stráňky nad bývalým lůmkem (zv. Demešvár), 1,1 km SV od kostela, 49°03'32,3"N, 17°07'37"E, 320 m n. m., 20 rostlin (10. 7. 2016 photo *L. Ambrozek*).

V Bohuslavicích nalezl černuchu rolní v 80. letech minulého století také B. Trávníček (zarostlá stráňka v polích ca 0,6 km SV od nádraží; Trávníček 1987).

[eds]

Suza J. (1928): Geobotanický průvodce serpentinovou oblastí u Mohelna na jihozápadní Moravě (ČSR). – Rozpr. Čes. Akad. Věd, tř. 2, 37/31: 1–116.

Trávníček B. (1987): Fytoecenologická studie xerothermních a semixerothermních travinných a bylinných společenstev střední Moravy (Středomoravské Karpaty). – Ms., 166 p. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Kat. Bot. Přír. Fak. UP, Olomouc]

Unar J. (1996): Přehled druhové skladby dřevinné a bylinné vegetace NPR Mohelenská hadcová step. – Přírod. Sborn. Západo-morav. Muz. Třebíč 23: 1–44.

***Nuphar pumila* (Timm) DC.**

C1

88g. Hornovltavská kotlina, 7149d, Nová Pec (distr. Prachatic): někdejší koryto Vltavy nad koncem vzduť vodní nádrže Lipno, 1,1 km S od křižovatky silnic JZ od mostu, asi 110 m nad soutokem s dnešním tokem Vltavy, 48°48'05,7"N, 13°56'52,5"E, 724 m n. m., porost na ploše asi 150 m² (27. 8. 2016 leg. A. Vydrová, BRNU).

Stulík malý (*Nuphar pumila*) je v ČR velmi vzácným druhem. Historické lokality zahrnovaly více míst v jižních Čechách i v jižní části Českomoravské vrchoviny (Tomšovic in Hejný & Slavík 1988: 362–363); historii výskytu včetně současného stavu podrobněji rozebírá Vydrová (in Lepší et al. 2013: 279). Největší koncentrace lokalit tohoto druhu se dnes nachází v tůních – odříznutých meandrech Vltavy v úseku mezi soutokem Studené a Teplé Vltavy a začátkem vzduť Lipenské přehradní nádrže. V tomto prostoru stulík malý sledovali Bufková & Rydlo (2008), kteří zde identifikovali celkem 8 míst, soustředěných do 4 skupin. Na všech makrolokality, které popisují, jsme druh ověřili i při průzkumu v roce 2016. Nově se však podařilo najít dosti velkou kolonii na místě, které výše zmínění autoři neuvádějí. Porost se nachází v místě, které je již ovlivněno vzduť přehradou, tedy jižněji od dosavadních známých kolonií. Tato nově objevená kolonie, je natolik velká, že ji lze snadno identifikovat i v ortofotomapách na Google Earth, resp. mapy.cz, a to zejména na snímcích z let 2003, 2006, 2009 a 2012, kdy zabírala téměř kruhovou plochu o průměru asi 15 m. Na nejnovějším snímku (2014–2015, cf. mapy.cz) je však tato kolonie velmi málo zřetelná. V její blízkosti se nachází ještě několik jednotlivých trsů.

A. Vydrová & V. Grulich

Bufková I. & Rydlo J. (2008): Vodní makrofyty a mokřadní vegetace odstavených říčních ramen horní Vltavy (Hornovltavský luh, NP Šumava). – Silva Gabreta 14: 93–134.

Ophrys apifera* Huds.*C1**

- 4c. Úštěcká kotlina, 5451d, Drahobuz (distr. Litoměřice): západní část PP Stráně u Drahobuzi, 0,5 km V od obce, širokolistý suchý trávník, 50°31'34,9"N, 14°19'41,1"E, 210 m n. m., 5 kvetoucích rostlin (15. 6. 2015 photo *J. Lhoták & E. Mištová*; Lhoták et al. 2015).
- 24b. Sokolovská pánev, 5743a, Podlesí u Sadova (distr. Karlovy Vary): areál opuštěného a rekultivovaného kaolinového dolu 400 m JV od obce, 50°16'14,6"N, 12°53'00,5"E, 435 m n. m. (26. 6. 2016 photo *O. Bušek*).

Jedná se o další dva známé výskyty tořiče včelonosného na území Čech, kde byl poprvé nalezen v roce 2009 na vrchu Houžetín v Milešovském středohoří (Rottenborn & Nepraš 2010).

[eds]

- 76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): NPP Šipka, prosvětlená bučina na západním svahu Kotouče, 0,103 km V od kóty 511 (Kotouč), 49°35'02,6"N, 18°06'40,2"E, 468 m n. m., 3 rostliny (20. 6. 2015 photo *P. Kocián*; Kocián in Dančák et al. 2015: 228).

Dančák M., Kocián P. & Hlisenkovský D. [eds] (2015): Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska IX. – Acta Mus. Siles., sci. natur., 64: 219–240.

Lhoták J., Mištová E. & Nepraš K. (2015): *Ophrys apifera* u Drahobuzi. – Severočes. Přír. 47: 24.

Rottenborn J. & Nepraš K. (2010): První nález tořiče včelonosného (*Ophrys apifera*) v Čechách. – Severočes. Přír. 41: 61–68.

Orchis morio* L.*C1**

34. Plánický hřeben, 6547c, Nehodiv (distr. Klatovy): zarůstající loučky nad horní hranou vápencového lomu, na jižních svazích vrchu Stírka Z od obce, 635 m n. m., ojediněle (22. 4. 2014 not. *R. Paulič*). Druh odtud uvádí Vaněček (1969).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Žichovice (distr. Klatovy): louka na pravém břehu řeky Otavy pod železniční stanicí Žichovice, 49°16'05,9"N, 13°36'54,5"E, 445 m n. m., několik rostlin (8. 5. 2016 not. *R. Paulič*).

Vaněček J. (1969): Květena Horažďovicka. – Kraj. stř. stát. pam. péče a ochr. přír., Plzeň, 272 p.

Orchis purpurea* Huds.*C2**

- 15c. Pardubické Polabí, 5960c, Lány na Důlku (distr. Pardubice): Cihelna, staré hliniště pod vedením vysokého napětí, 0,55 km SZ od kostela sv. Jana Nepomuckého v obci, 50°02'28,8"N, 15°40'04,6"E, jediná kvetoucí rostlina (2015 not. *V. Voženílek*; 15. 5. 2015 photo *V. Voženílek*, not. & det. *I. Hoza*; 10. 5. 2016 photo *H. Faltysová*).

Vstavač nachový nebyl podle dostupných údajů v blízkém okolí Pardubic patrně nikdy nalezen. Dnes již historickou lokalitu uvádějí bratři Hadačové (Hadač & Hadač 1948) „U silnice od Ostřetína k Vysoké u H. [= u Holic]“. Současné a početně bohaté populace se nacházejí mezi Domanicemi a Střemošicemi u Luže (např. Fiedler 1986) a u Chrasťi (Duchoslav 2009). Tyto lokality leží sice také v Pardubickém Polabí (15c), ale těsně u jeho východní hranice. Pro střední a západní část tohoto fytochorionu je tedy nález

druhu ve starém hliníku na levobřežní terase Labe unikátní. Z významnějších druhů se na lokalitě vyskytuje v hojném množství např. *Listera ovata*. Lokalita je pravidelně kosena a bující keřové nálety, zejména ptačí zob a ostružiník jsou intenzivně odstraňovány. Pro mírné zastínění je naopak zachováno několik mladých bříz. O lokalitu pečuje vlastník pozemku p. Voženílek za finanční podpory krajského úřadu.

H. Faltysová

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6962d, Šemíkovice (distr. Třebíč): teplomilná doubrava zv. Knížecí seč nad tokem Rokytné naproti Novému mlýnu S od Tavíkovice, ca 1,5 km JJZ od kaple v obci Šemíkovice, dvě mikrostanoviště: a) 49°02'31,7"N, 16°06'20"E, 4 rostliny ve světlíně v porostu *Brachypodium pinnatum*, b) 49°02'31,7"N, 16°06'17,5"E, 3 rostliny v rozvolněném porostu *Ligustrum vulgare*, 375 m n. m. (7. 5. 2016 not. L. Ekrt & photo E. Ekrtová).

Duchoslav M. (2009): Flóra a vegetace přírodní památky Chrašická stráň na Chrudimsku. – Pr. a Stud., Pardubice, 16: 111–132.

Fiedler J. (1986): Rostlinná společenstva SPR Střemošická stráň na Chrudimsku. – Acta Mus. Reginaehradec., ser. A sci. natur., 19 (1985): 55–74.

***Orobanche picridis* F. W. Schultz**

C2

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6967b, Archlebov (distr. Hodonín): ladem ležící poličko nad Spáleným potokem, 2,75 km SZ–SSZ od kostela v obci, 49°03'52,5"N, 16°59'22,4"E, 10 rostlin (21. 6. 2016 photo L. Ambrozek). – Archlebov: horní okraj ladem ležícího pole na terase nad mokřadem 150 m JV od stepní stráně Loktušky, 2,78 km SSZ od kostela v obci, 49°03'55,5"N, 16°59'29"E, 5 rostlin (21. 6. 2015 photo L. Ambrozek). – Archlebov: horní okraj polička na terase přiléhající ke stepní stráni Loktušky, do 50 m od jejího okraje, 2,9 km SSZ od kostela v obci, 49°03'59,5"N, 16°59'28,1"E, 1 rostlina (21. 6. 2016 photo L. Ambrozek).

***Orobanche reticulata* Wallr.**

C1

- 2a. Žatecké Poohří, 5747a, Liběšovice (distr. Louny): při horní hraně lomové stěny na jihovýchodně exponovaných svazích nad silnicí mezi Liběšovicemi a Libořicemi, 50°15'09,7"N, 13°30'20"E, 286 m n. m., 2 suché rostliny patrně na *Cirsium vulgare* (12. 9. 2011 not. D. Koutecký; Broum et al. 2015).
- 21a. Hanácká pahorkatina, 6668c, Drysice (distr. Vyškov): lokalita Bílá skála 1,8 km SV od kostela v obci, 49°20'32,3"N, 17°04'40,7"E, 7 rostlin na *Carduus acanthoides* (20. 6. 2015 photo J. Podhorný, rev. R. Piwowarczyk).
29. Doupovské vrchy, 5744d, Tišina (distr. Karlovy Vary), okraje cesty zvané Mezi rybníky na dvou lokalitách vzdálených od sebe 750 m: a) 2 km Z od kóty Hradiště (934) a 500 m SZ od výpusti rybníka Ověčárna, 50°13'01,8"N, 13°05'53"E, 832 m n. m.; b) 1,5 km ZJZ od kóty Hradiště (934) a 260 m V od výpusti rybníka Ověčárna, 50°12'51"N, 13°06'27,3"E, 813 m n. m. (16. 7. 2016 photo P. Tájek).

Broum M., Koutecký D. & Motejzík J. (2015): Poznámky k rozšíření zástupců rodů *Orobanche* a *Phelipanche* na Podbořansku. – Severočas. Přír. 47: 37–42.

***Phyllitis scolopendrium* (L.) Newman**

C1

- 10a. Jenštejská tabule, 5853d, Praha-Horní Počernice: ve studni v západním úseku Náchodské ulice na prostranství mezi domy čp. 24 a 28 (restaurace La Trattoria Turbanti), 50°06'44,9"N, 14°35'44,4"E, větší počet růžic nad a pod vnitřní ochrannou mříží (12. 12. 2016 photo M. Marek & I. Bakešová).

- 93a. Krkonoše lesní, 5258c, Paseky nad Jizerou (distr. Semily): Jizerský důl, náletovými dřevinami zastíněný okraj turistické cesty Planýrka asi 500 m S od místní části Havírna, 50°44'16,5"N, 15°24'47,2"E, 594 m n. m., 1 trs se 6 listy (25. 11. 2013 not. *L. Harčariková*, 3. 6. 2015 not. *J. Harčarik, L. Harčariková & A. Čejková*; Harčarik & Horáková 2015). První ověřený nález jeleního jazyku celolistého v Krkonoších.

***Plantago coronopus* L.**

- 2b. Podbořanská kotlina, 5846a, Vroutek (distr. Louny): při východním okraji silnice č. 226 směrem na Podbořany u odbočky na polní cestu, ca 380 m SSV od vstupní brány obecního hřbitova, 50°11'21"N, 13°23'05,5"E, ca 360 m n. m., asi 150 rostlin (10. 9. 2013 leg. et det. *D. Koutecký*, CHOM).
- 10b. Pražská kotlina, 5953a, Praha 10: Štěrboholy, dělicí pás dvouproudé komunikace v místě křížení ulice Průmyslová s Jižní spojkou (silniční nadjezd), u semaforu na sjezdu z Průmyslové na Jižní spojku směr Brno, 50°04'23,4"N, 14°32'15,1"E, v řídké vegetaci na zasolené půdě společně s *Puccinellia distans* a *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, asi deset kvetoucích a desítky nekvetoucích rostlin (22. 5. 2017 leg. et photo *Z. Skála*, herb. Skála).
23. Smrčiny, 5839b, Vojtanov (distr. Cheb): okraje silnice č. 21 v obci v úseku ca 100–600 m JJV od křižovatky silnic Hazlov – Starý Rybník (č. 213) a Františkovy Lázně – hraniční přechod Vojtanov/Schönberg (č. 21), 50°09'54"N, 12°19'03"E, 521 m n. m., desítky rostlin (13. 4. 2015, 30. 5. 2015, 18. 6. 2016, 26. 7. 2016 leg. *J. Brabec*, CHEB; 15. 6. 2015, leg. *J. Velebil*, herb. Velebil 150614; Velebil & Brabec 2016: 169).
- 24a. Chebská pánev, 5840c, Františkovy Lázně (distr. Cheb): Horní Lomany, jižní okraj silnice č. 21 ca 470–600 m V od kostela sv. Jakuba v Horních Lomanech, 50°07'47"N, 12°21'06,5"E, 455 m n. m., tisíce rostlin (13. 8. 2016 leg. *J. Brabec*, CHEB).

U Vojtanova se jitrocel vraní nožka vyskytoval v příkopu na západním okraji silnice ve třech intenzitách: v úseku 100–280 m od křižovatky v pásu širokém 2–3 m v souvislém porostu v hustotě 250–1200 rostlin/m², v úseku 300–450 m od křižovatky v pásu širokém 1–1,5 m v souvislém porostu v hustotě 200–1000 rostlin/m² a v úseku 470–600 m od křižovatky již jen ojediněle. V příkopu východně od silnice 150–400 m od křižovatky v různých hustotách od roztroušených rostlin po porosty s hustotou 200–800 rostlin/m². Na jiných místech u křižovatky či silnice směrem k hraničnímu přechodu nebyl druh v roce 2016 přes intenzivní hledání zaznamenán. V místě výskytu však byla mezi lety 2015 a 2016 patrná silná tendence k šíření a zahušťování populace a zdá se, že tento druh může mít výrazný invazní potenciál. U Františkových Lázní se druh vyskytuje zatím pouze na jižním okraji silnice v úseku ca 130 m mezi příkopem vodoteče a odbočkou místní komunikace. Porost byl v úzkém pásu (0,5–0,75 m) jen na okraji silnice a převažovaly malé a mladé rostliny.

J. Brabec & J. Velebil

- 61b. Týnišťský úval, 5861b, Třeběchovice pod Orebem (distr. Hradec Králové): okraj silnice I/11 vlevo při cestě z Třeběchovic pod Orebem do Týniště nad Orlicí v místě křížení s ulicí Na Stavě, 1,18 km JV od železniční stanice Třeběchovice pod Orebem, 50°11'33,4"N, 15°59'39"E, 240 m n. m., desítky fertilních rostlin (29. 9. 2016 leg. *J. Doležal* 16/558, herb. Doležal; 1. 10. 2016 leg. *J. Doležal* 16/562, herb. Doležal).

[5 × 1 m, 1. 10. 2016 J. Doležal. – E_{cell} (80 %), E₁ (80 %): *Festuca ovina* agg. 3, *Plantago coronopus* 2b, *Polygonum aviculare* agg. 2b, *Lolium perenne* 2m, *Achillea millefolium* agg. 1, *Convolvulus arvensis* 1, *Festuca arundinacea* 1, *Plantago lanceolata* 1, *Rumex acetosa* 1, *Cerastium arvense* +, *Cichorium intybus* +, *Dactylis glomerata* +, *Plantago major* +, *Puccinellia distans* +, *Carex hirta* r, *Tragopogon* sp. r, *Trifolium arvense* r. – E₀ (20 %): neanalyzováno.]

Pro všechny výše uvedené fytochoriony se jedná o první a zatím jediné nálezy tohoto zavlečeného jitrocele. Ten se v současnosti v České republice poměrně intenzivně šíří především podél dálnic (M. Ducháček in litt.) a lze tedy očekávat nárůst počtu zaznamenaných výskytů. Rychlé šíření druhu je dokumentováno např. i v sousedním Německu (cf. Bettinger 2013).

[eds]

Bettinger A. [ed.] (2013): Verbreitungsatlas der Farn- und Blütenpflanzen Deutschlands. – Landwirtschaftsverlag, Münster, 912 p.

Velebil J. & Brabec J. (2016): Poznámky ke květeně Ašska a Chebska II. – Skalná a okolí. – Sborn. Muz. Karlovarského Kraje 24: 147–199.

***Polycnemum majus* A. Braun**

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6863c, Mohelno (distr. Třebíč): NPR Mohelenská hadcová step, okraj pole v enklávě ve východní části rezervace, ca 850 m J od kostela v obci, 49°06'23,9"N, 16°11'26"E, 352 m n. m. (12. 7. 2016 leg. L. Čech, herb. Čech).

Okraje polí, těsně navazující na stepní trávníky Mohelenské hadcové stepi, jsou významnou lokalitou vzácných a ohrožených segetálních druhů. Vyskytují se zde např. *Anagalis foemina*, *Adonis aestivalis*, *Caucalis platycarpus*, *Stachys annua* a řada dalších. Populace chruplavníku většího rostla na okraji pole pouze v místech s malou vrstvou ornice a vysokým podílem hadcového skeletu; na plochách se silnějším překryvem sprašových hlín dle očekávání nalezen nebyl. Suza (1928) uvádí ze serpentinitů v okolí Mohelna bez bližších podrobností druh *Polycnemum arvense*. J. Unar ve svém prvním inventarizačním průzkumu Mohelenské hadcové stepi (Unar 1988) chruplavník nenalezl. Na počátku 90. let 20. století uvádí též autor výskyt chruplavníku většího z náhorního platá nad zákrutem Jihlavy (Unar 1996). Nynější nález tedy potvrzuje výskyt druhu v území po více než 20 letech.

L. Čech

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6962d, Šemíkovice (distr. Třebíč): skalní stepi na lokalitě zv. Knižecí seč nad tokem Rokytné naproti Novému mlýnu S od Tavíkovice, ca 1,6 km JZ–JJZ od kaple v obci Šemíkovice, dvě mikrostanoviště: a) 49°02'30,6"N, 16°06'10,3"E, 360 m n. m., skeletovitý svah s *Gypsophila muralis*; b) 49°02'27,9"N, 16°06'23,8"E, 350 m n. m., na skalkách v rozvolněném porostu *Filago minima* (14. 8. 2016 leg. L. Ekrt, MJ, det. J. Danihelka).

Suza J. (1928): Geobotanický průvodce serpentinovou oblastí u Mohelna na jihozápadní Moravě (ČSR). – Rozpr. 2. Tř. Čes. Akad. 37/31: 1–116.

Unar J. (1988): Studie o vegetačních a floristických poměrech Mohelenské hadcové stepi. – Ms. [Depon. in: Správa CHKO Žďárské vrchy, prac. Havlíčkův Brod]

Unar J. (1996): Přehled druhové skladby dřevinné a bylinné vegetace NPR Mohelenská hadcová step. – Přírod. Sborn. Západomorav. Muz. Třebíč 23: 1–44.

***Potentilla sterilis* (L.) Garcke**

C1

21a. Hanácká pahorkatina (při hranici s 71c. Dražanské podhůří), 6468d, Slatinky (distr. Prostějov): okraj lesní pěšiny nad údolím drobného pravostranného přítoku Deštného potoka na bázi východního svahu Velkého Kosíře asi 1,7 km JZ od kostela v obci Slatinice, 49°32'48,9"N, 17°05'09,4"E, 295 m n. m., desítky dokvétajících rostlin po obou stranách pěšiny (7. 5. 2016 leg. J. Komárek, herb. Komárek).

Aktuálním rozšířením mochny jahodovité v okolí Velkého Kosíře se v roce 2009 zabývala ZO ČSOP Hořepník v rámci projektu Ochrana biodiverzity. Byly zrevidovány všechny známé lokality a výskyt druhu byl potvrzen na dvou z nich (údolí Deštného potoka a nad údolím Slatinky u Slatinic). Tato nová lokalita nebyla v tu dobu známa a je dnes tedy třetí v prostoru Velkého Kosíře.

J. Komárek

***Prunus padus* subsp. *borealis* (Schübeler) Nyman**

C1

93b. Krkonoše subalpínské, 5259a, Špindlerův Mlýn (distr. Trutnov): Labský důl, dolní část osypu na západním okraji rozsáhlého klečového porostu na dně Harrachovy jámy, 50°45'20,6"N, 15°33'10,2"E, ca 1220 m n. m. (11. 8. 2011 not. P. Štátník; Harčarik & Horáková 2015).

Pro Harrachovu jámu Labského dolu se jedná o první nález, známé populace se nacházejí v Schustlerově zahrádce v Pančavské jámě a v ostatních krkonošských karech.

[eds]

***Pseudognaphalium luteoalbum* (L.) Hilliardt & B. L. Burt**

C1

†84a. Beskydské podhůří, 6375b, Staříč [= Staříč] (distr. Frýdek-Místek): vymýtný les [sic!] (srpen 1895 leg. V. Navrátil, VM; Tkáčiková 2015).

Rozšíření protěže žlutobílé v ČR zpracoval nedávno Hrčka (2004), ale z Beskydského podhůří ji neuvádí. Při revizi herbáře Viktora Navrátila, který je uložen v muzeu ve Valašském Meziříčí (VM), byla v roce 2014 překvapivě nalezena položka se dvěma kvetoucími rostlinami tohoto druhu. Stručná charakteristika lokality „vymýtný les“ [paseka] odpovídá historickým údajům, kdy kromě obnažených den a břehů rostl tento druh také na pasekách a mytínách (Hrčka 2004).

J. Tkáčiková

Hrčka D. (2004): *Pseudognaphalium luteoalbum* – kriticky ohrožený druh české květeny. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 39: 171–183.

Tkáčiková J. (2015): Herbář Viktora Navrátila v Muzeu regionu Valašsko. – Zprávy Moravskoslez. Poboč. Čes. Bot. Společ., Valašské Meziříčí, 4: 43–49.

Pyrola rotundifolia* L.*C2**

14a. Bydžovská pánev, 5760a, Máslojedy (distr. Hradec Králové): les Svíb, 1,96 km ZSZ(–Z) od Vojen-
ského hřbitova v Máslojedech a 274 m SSZ od pomníku (sochy) polního myslivce, 50°17'47,7"N,
15°43'53,3"E, ca 290 m n. m., desítky rostlin (7. 6. 2015 photo J. Košnar & J. Laburdová).

[sklon 5°, orientace J (azimut 184°), plocha 25 m × 25 m, 7. 6. 2015 J. Košnar & J. Laburdová.
– E₃ (65 %): *Quercus petraea* 4, *Betula pendula* 1. – E₂ (30 %): *Acer pseudoplatanus* 2a, *Carpinus
betulus* 2a, *Sorbus aucuparia* 1, *Quercus petraea* +, *Crataegus* sp. r, *Frangula alnus* r. – E₁ (60 %):
Convallaria majalis 3, *Quercus petraea* juv. 3, *Rubus fruticosus* agg. 3, *Calamagrostis arundinacea*
2a, *Anemone nemorosa* 2m, *Brachypodium sylvaticum* 1, *Carpinus betulus* juv. 1, *Fragaria moschata*
1, *Ajuga reptans* +, *Carex montana* +, *Galium sylvaticum* +, *Poa nemoralis* +, *Pyrola rotundifolia* +,
Sorbus aucuparia juv. +, *Stellaria holostea* +, *Aegopodium podagraria* r, *Carex pallescens* r, *Dactylis
polygama* r, *Digitalis grandiflora* r, *Dryopteris carthusiana* r, *Festuca* sp. r, *Frangula alnus* juv. r,
Fraxinus excelsior juv. r, *Hedera helix* r, *Hieracium murorum* r, *Holcus mollis* r, *Impatiens parviflora*
r, *Luzula pilosa* r, *Maianthemum bifolium* r, *Melampyrum pratense* r, *Melica nutans* r, *Milium effusum*
r, *Orthilia secunda* r, *Polygonatum multiflorum* r, *Populus* cf. *tremula* juv. r, *Prunus avium* juv. r, *Pul-
monaria obscura* r, *Rosa* sp. juv. r, *Rubus idaeus* r, *Sorbus torminalis* juv. r, *Viola* cf. *reichenbachiana*
r. – E₀ (1 %): *Polytrichum* sp. 1.]

Hruštička okrouhlostá byla v Bydžovské pánvi (a celé Cidlinské pánvi) zjištěna dosud
pouze na dvou lokalitách u Jičina (Křisa in Hejný & Slavík 1990) a v lese pod vrchem
Loučná hora u obce Skřivany (1959 A. Rejmond, viz databáze Pladias).

Lesní vegetace návrší Svíb má poměrně dlouhou kontinuitu. Z historických pramenů
je např. známo, že součástí prusko-rakouské bitvy u Hradce Králové 3. července 1866 byl
intenzivní boj o les Svíb, který si na obou stranách vyžádal mnoho obětí. Po této události
pak zřejmě vzrostla míra antropogenních vlivů na lesní porosty Svíbu při následných
pietních akcích a budování pomníků padlých vojáků. Je možné, že tyto zásahy do lesních
porostů Svíbu mohly i přispět ke vzniku stanoviště osídleného dnes populací hruštičky
okrouhlosté. Druh zde roste nedaleko křižovatky lesních cest (průseků) ve světlejším
porostu odpovídajícím teplomilné doubravě (snad as. *Melico pictae-Quercetum roboris*).
V rámci celého Svíbu jde o spíše výjimečný porost – mnohem více jsou zastoupeny stin-
nější, místy až ruderalizované, dubohabřiny. Doubrava s hruštičkou okrouhlostou je nej-
spíše produktem dřívějšího lokálního prosvětlení, resp. sukcese na mýtině. Nejde však
o mladý lesní porost, dominantní duby jsou již vzrostlé a celé místo není z dálky nijak
výrazně odlišné od okolí.

J. Košnar

Pulicaria vulgaris* Gaertn.*C1**

2a. Zatecké Poohří (při hranici s 1. Doupovská pahorkatina), 5646a, 5646c, Nechranice (distr. Chomu-
tov): vodní nádrž Nechranice, na obnažených písčitých až štěrkopísčitých sedimentech na plochých
až velmi mírně ukloněných březích nesouvisle na celém severním i jižním obvodu vodní nádrže,
270 m n. m., 8116 rostlin (2014 not. Č. Ondráček; Ondráček 2015).

Ondráček Č. (2015): Floristický průzkum břehů vodního díla Nechranice se zaměřením na populaci
blešníku obecného (*Pulicaria vulgaris* Gaertn.). – Severočes. Přír. 47: 7–23.

Ranunculus arvensis L.**C2**

35c. Příbramské Podbrdsko, 6249b, Ohrazenice (distr. Příbram): žitné pole J od silnice Jince – bývalá obec Hrachoviště, ca 0,8 km Z od kaple, 49°47'19"N, 13°56'49"E, 435 m n. m. (5. 6. 2003 not. R. Hlaváček & J. Nesvadbová).

Z Příbramského Podbrdka je pryskyřník rolní uveden pouze od obce Obecnice (Křisa in Hejný & Slavík 1988). Během exkurze vedené V. Skalickým v roce 1976 byl zapsán také při hranici fytochorionu u Kytína (cf. databáze Pladias), je ale možné, že se údaj vztahuje spíše k sousednímu Střednímu Povltaví (41).

R. Hlaváček

37e. Volyňské Předšumaví, 6749a, Pracejovice (distr. Strakonice): okraj obilného pole při silnici 0,3 km JJZ od samoty Bažantnice, 49°15'22,6"N, 13°51'50,4"E, 410 m n. m., několik rostlin, společně s *Aphanes arvensis*, *Geranium dissectum*, *Lithospermum arvense*, *Myosurus minimus*, *Papaver dubium* aj. (21. 5. 2016 leg. R. Paulič, herb. Paulič).

Ve Volyňském Předšumaví v současné době velice vzácný druh, který je recentně znám jen z několika málo lokalit.

R. Paulič

45a. Lovečkovické středohoří, 5352c, Kravaře (distr. Česká Lípa): asi 1 km J od středu obce, okraj kulturní louky blízko silniční křižovatky, ca 50°37'25,9"N, 14°23'36"E, 340 m n. m., pouze jednotlivé rostliny (27. 5. 2015 not. R. Višňák).

15b. Hradecké Polabí, 5762c, Bolehošť (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole S od zemědělského družstva, 1,23 km SV od železniční stanice Bolehošť, 50°13'10,1"N, 16°04'51,1"E, 276 m n. m., stovky rostlin společně s *Adonis aestivalis* (25. 5. 2016 leg. J. Doležal 16/219, herb. Doležal).

60. Orlické opuky, 5862d, Olešnice (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole pod vrchem Strýc, 1,04 km SV od železniční stanice Čestice, 50°08'09,9"N, 16°09'33,2"E, 286 m n. m., desítky fertilních rostlin společně s *Euphorbia exigua*, *E. platyphyllos* a *Silene noctiflora* (22. 7. 2016 leg. J. Doležal 16/423, herb. Doležal).

61c. Chvojenská plošina, 5862c, Žďár nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): mokřad v poli, 290 m SZ od železniční stanice Žďár nad Orlicí, 50°07'15,3"N, 16°03'47,7"E, 264 m n. m., pět fertilních rostlin společně s *Myosurus minimus* (18. 5. 2016 not. J. Doležal).

Pryskyřník rolní je na Rychnovsku velmi vzácným druhem, vzhledem k menšímu používání herbicidů je však možné, že se začíná objevovat na svých historických lokalitách.

J. Doležal

63e. Poličsko (při hranici s 68. Moravské podhůří Vysočiny), 6465a, Letovice (distr. Blansko): okraj řepkového pole u cesty 1,2 km ZSZ od vlakového nádraží, 49°33'32,5"N, 16°33'15"E, 410 m n. m., 3 rostliny, v okolí také *Centaurea cyanus* a *Lycopsis arvensis* (21. 5. 2016 photo P. Novák; 17. 6. 2016 leg. P. Novák, BRNU).

[1 × 6 m, expozice J, sklon 5°, 17. 6. 2016 P. Novák. – E₁ (90 %): *Brassica napus* (cult.) 4, *Geranium dissectum* 3, *Viola arvensis* 2a, *Anagallis arvensis* +, *Avena fatua* +, *Barbarea vulgaris* +,

Chenopodium album agg. +, *Ch. polyspermum* +, *Equisetum arvense* +, *Euphorbia helioscopia* +, *Lamium purpureum* +, *Lolium perenne* +, *Myosotis arvensis* +, *Polygonum aviculare* agg. +, *Ranunculus arvensis* +, *Rumex* sp. +, *Stellaria media* +, *Thlaspi arvense* +, *Veronica polita* +.]

Pryskyřník rolní patří na Letovicku mezi regionálně velmi významné plevelné druhy. Na nové lokalitě roste v nevyhraněné plevelné vegetaci s převahou jednoletků náležející do třídy *Stellarietea mediae*.

P. Novák

***Rhodiola rosea* L.**

C1

93b. Krkonoše subalpínské, 5259a, Špindlerův Mlýn (distr. Trutnov): Labský důl, ve skalní štěrbině na úpatí skalního útvaru Krakonošova hlava v Pančavské jámě, 50°45'32,3"N, 15°32'52,5"E, 1230 m n. m., ca 30 lodyh ve třech skupinách (24. 7. 2013 not. P. Štátná; Harčarik & Horáková 2015). První nález rozhodnice růžové pro Labský důl.

***Scheuchzeria palustris* L.**

C1

93a. Krkonoše lesní, 5259a, Rokytnice nad Jizerou (distr. Semily): Hraniční louka, asi 950 m SZ od Vošické boudy, v severní části vrchoviště, 50°47'19,4"N, 15°30'02"E, ca 1250 m n. m., několik stovek rostlin, většinou sterilních (18. 8. 2009 not. J. Harčarik; Harčarik & Horáková 2015).

***Scirpoides holoschoenus* (L.) Soják**

C2

78. Bílé Karpaty lesní, 6974b, Brumov-Bylnice (distr. Zlín): Sidonie, pastvina v závěru údolí, 4,1 km SV od železničního nádraží Vlárský průsmyk, 49°03'36,5"N, 18°05'28,2"E, 450 m n. m., 2 trsy (14. 6. 2016 photo L. Ambrozek).

Jedná se o první nález kamýšku obecného v Bílých Karpatech. Roste zde na krátkostébelné pastvině v závěru údolí Sidonie. Pastva zde ustala koncem 70. let minulého století. Po roce 2009 byl postupně vyčištěn nálet dřevin a obnovena pastva ovčí. V roce 2012 zde proběhl inventarizační průzkum (Vincencová 2012), který ze zajímavějších druhů zjistil např. *Cirsium acaule*, *Juniperus communis* a *Ophioglossum vulgatum*. Druh se na moravské straně vyskytuje nejbliže v Hodonínské doubravě, zdá se, že výskyt na Sidonii může souviset spíše s jeho rozšířením na Slovensku.

L. Ambrozek

Vincencová K. (2012): Botanický inventarizační průzkum lokality Sidonie. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, region. pracoviště Správa CHKO Bílé Karpaty, Luhačovice]

***Thesium dollineri* Murb.**

C1

20b. Hustopečská pahorkatina, 6968b, Kyjov (distr. Hodonín): Bohuslavice, stepní stráňka nad starým lůmkem (zv. Demešvár), 1,08 km SV od kostela v Bohuslavicích, 49°03'31,5"N, 17°07'36,9"E, 315 m n. m., 1 trs (10. 7. 2016 photo L. Ambrozek).

20b. Hustopečská pahorkatina, 6968d, Kyjov (distr. Hodonín): Bohuslavice, v horní části stepního úhoru, severnější stráňka lokality Bohuslavická Nová hora, 1,56 km JV od kostela v Bohuslavicích, 49°02'24,2"N, 17°08'09,2"E, 250 m n. m., 2 trsy (25. 4. 2014 photo L. Ambrozek; 29. 4. 2016 photo L. Ambrozek).

Thymelaea passerina* (L.) Coss. & Germ.*C2**

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6967b, Archlebov (distr. Hodonín): prudký východní svah stepní stráně Loktušky a západní okraje poliček na přiléhajících dvou terasách (JV od stepní stráně) do vzdálenosti asi 100 m, resp. 380 m (na okraji pole až 480 m) JZ od kóty 388,0, 2,8 km SSZ od kostela v obci, 49°03'59"N, 16°59'25,6"E, 340 m n. m., stovky rostlin (15. 7. 2016 photo *L. Ambrozek*). – Archlebov: severní okraj pole pod třetí terasou od lesa SV od lokality Loktušky, 0,2 km JZ – 0,4 km JV od kóty 388,0, 2,9 km SSZ od kostela v obci, 49°04'01,9"N, 16°59'33,9"E, 355 m n. m., stovky rostlin v souvislém pásu (15. 7. 2016 photo *L. Ambrozek*).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6968a, Archlebov (distr. Hodonín): severní okraj pole podél lesa ve vrcholové partii Dubového vrchu, 0,11 km Z – 0,16 km VJV od jeho vrcholové kóty (357,9), 2,2 km S od kostela v obci, 49°03'45,9"N, 17°00'23,8"E, 350 m n. m., téměř souvislý výskyt, desítky rostlin (15. 7. 2016 photo *L. Ambrozek*).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6968b, Kyjov (distr. Hodonín): Bohuslavice, a) horní okraj pole u remízku, v pásu 25–50 m JV od červeně značené turistické cesty, 1,05 km SV od kostela v Bohuslavicích; b) okraj pole a zarůstající stepní stránky pod bývalým lůmkem (zv. Demešvár), 50 m SV od předešlé mikrolokality, 49°03'31,9"N, 17°07'32,2"E, 298 m n. m., mnoho desítek kvetoucích rostlin (10. 7. 2016 photo *L. Ambrozek*).

Tilia platyphyllos* subsp. *pseudorubra* C. K. Schneider*C4b→C3**

- 17b. Pavlovské kopce, 7165b, Klentnice (distr. Břeclav): NPR Děvín-Kotel-Soutěska, na okraji lesa u rozcestí turistických cest Nad soutěskou, 1,52 km JV od kostela v Horních Věstonicích, jediný mladý stromek, 405 m n. m. (25. 7. 2015 leg. *R. Řepka*, BRNL).
- 17b. Pavlovské kopce, 7165b, Pavlov (distr. Břeclav): NPR Děvín-Kotel-Soutěska, okraje lesa podél červeně značené turistické cesty v severozápadní části hřebene Děvína, 1,1 km ZJZ od kostela v obci, 470 m n. m., desítky stromů (25. 7. 2015 leg. *R. Řepka*, BRNL). – Pavlov: NPR Děvín-Kotel-Soutěska, mezi zřícenými částmi hradu Děvičky, ZSZ od kostela v obci, 470 m n. m., několik jedinců (25. 7. 2015 leg. *R. Řepka* BRNL). – Pavlov: NPR Děvín-Kotel-Soutěska, okolí skalnatého bradla Tři panny na severním svahu kopce Děvičky, 730 m ZSZ od kostela v obci, 380 m n. m., asi 20 jedinců (25. 7. 2015 leg. *R. Řepka*, BRNL).
- 17b. Pavlovské kopce, 7165b, Perná (distr. Břeclav): NPR Děvín-Kotel-Soutěska, suťový Z svah opuštěného lomu pod vyhlídkou u modré turistické cesty, 400 m Z od kóty Obora (483), 1,42 km JJV od kostela v Horních Věstonicích, 1 menší strom; 380 m n. m. (30. 5. 2015 leg. *R. Řepka*, BRNL). – Perná: NPR Děvín-Kotel-Soutěska, okraj lesa na travnatém vrcholu kopce Obora (483 m), SV od kostela v obci, několik stromků, 475 m (25. 7. 2015 leg. *R. Řepka*, BRNL).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 7161a, Čížov (distr. Znojmo): NP Podyjí, Hardecká [Hardeggská] skála, severní část skalní ostrožny (21. 7. 1993 leg. *J. Čáp*, BRNM, rev. *R. Řepka*).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6766c, Kanice (distr. Brno): NPR Hádecká planinka, hrana a balvanitá suť vápencových skalek Šumbera, od památníku S. K. Neumanna v délce 200 m západním směrem, 1,05 km SV od vysílače Hády, 430 m n. m., asi 100 jedinců (2. 10. 2016 leg. *R. Řepka*, BRNL).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Kopřivnice (distr. Nový Jičín): vápencové bradlo Raškův kámen, 2,2 km V od železniční zastávky Štamberk, 470 m n. m., asi 20 jedinců (22. 6. 2016 leg. *R. Řepka & P. Lustyk*, BRNL, herb. Lustyk).
81. Hostýnské vrchy, 6572c / 6672a, Chvalčov (distr. Kroměříž): keřnatá strán Pod Kozincem [PP Pod Kozincem] S od obce (20. 7. 1966 leg. *H. Zavřel*, BRNM, rev. *R. Řepka*).

Doložené lokality s výskytem evidentně vysazených jedinců:

- 11b. Poděbradské Polabí, 6057b / 6058a, Nové Dvory (distr. Kutná Hora): park u zámku Kačina [PP Kačina] (28. 10. 1983 leg. *J. Koblížek*, BRNL).

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 7263a, Jaroslavice (distr. Znojmo): zámecký park, 40 m V od kostela (24. 8. 2009 leg. *R. Němec*, MZ).
- 17b. Pavlovské kopce, 7165b, Horní Věstonice (distr. Břeclav): pěstovaný strom uprostřed silnice v dolní části obce (památný strom Svatofloriánská lípa), 60 m JZ od kostela v obci, 200 m n. m. (25. 7. 2015 leg. *K. Fajmon*, BRNL).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Kopřivnice (distr. Nový Jičín): památný strom Husova lípa a alej nad koupalištěm, 185 m SSZ od kóty Šostýn (452) (22. 6. 2016 leg. *R. Řepka*, BRNL).
79. Zlínské vrchy, 6872b, Horní Lhota (distr. Zlín): dva statné stromy u silničky v osadě Homole, 255 m J od kóty 536, 0,96 km SV od kostela v obci, 490 m n. m. (12. 9. 2016 leg. *R. Řepka*, BRNL).
90. Jihlavské vrchy, 6858a, Praskolesy (distr. Jihlava): chráněný [= památný] strom (21. 8. 1983 leg. *J. Chmelař*, BRNL).

Lípy se vyskytují v mnoha typech lesních společenstev. Přesto, že je lípa národní strom, botanická veřejnost tomuto rodu věnuje vskutku málo pozornosti a v české botanické literatuře se o lípách moc nedozvíme. Snad pro svoji taxonomickou kritičnost, snad také proto, že dřevinám nikdy nepatřila první příčka zájmu botaniků. Nezbyývá, než se podívat na základní údaje k rodu *Tilia* do Květeny ČR (Kobližek in Hejný & Slavík 1992: 276–282), kde jsou uvedeny tři poddruhy, z nichž *T. platyphyllos* subsp. *pseudorubra* je svojí vzácností jistě nejzajímavější.

Při podrobnějším floristickém průzkumu vrchu Kotelná a jeho blízkého okolí v Pavlovských vrších měly některé lípy, nalezené na více místech, nápadně lysý líc i rub čepele listu, slabě lesklou líc, vyniklé nažloutlé hlavní žilky na rubu čepele, často vytaženou špičku a výrazně žebernaté plody. Dalšími diakritickými znaky jsou zcela lysé letorosty i řapíky listů. Determinace vedla jednoznačně k *T. *pseudorubra*. Tento poddruh není na hřebeni Pavlovských vrchů úplnou vzácností a roste zde ve více nebo méně bohatých mikropopulacích na extrémních stanovištích. Jsou to exponované vápencové hřebeny a ostrožny, kde se vyskytuje na mělké půdě při okrajích lesa nebo přímo ve šterbinách skalních ostrožen. Tato ekologická vazba je pro *T. *pseudorubra*, zdá se, charakteristická. Stromy se většinou vyznačují více kmeny (3–8) i bez vlivu dřívějšího výmladkového hospodaření. V širším okolí těchto stanovišť ji střídá běžný morfortyp *T. platyphyllos* s. l., který sice roste na sutích, ale popsáním ekologickým extrémům se vyhýbá.

Velmi podobná ekologická situace byla pozorována na Raškově kameni u Kopřivnice, kde tato lípa roste asi ve dvou desítkách jedinců a stejná situace byla zaznamenána také na hraně vápencového hřebene Šumbery na Hádecké planince u Brna. Na této lokalitě jde o značně rozsáhlou populaci, kde na stěnách hřebenu a na balvanité suti pod ním roste celkem asi 100 vícekmenných jedinců. Mimo tyto přirozené lokality byla tato lípa nalezena i jako pěstovaná: např. v Kopřivnici nad koupalištěm stojí řada starých pevných zdravých jedinců (vč. památné Husovy lípy), na návsi v Horních Věstonicích je zdravá a statná Svatofloriánská lípa. Dva statné stromy byly nalezeny i v osadě Homole nad Horní Lhotou. U prvních dvou lokalit nemusíme složitě spekulovat, kde místní lidé přišli k sazenici, u třetí lokality nebyl prozatím blízký přirozený výskyt potvrzen.

Tabulka č. 1 porovnává morfologické znaky *T. *pseudorubra* s ostatními dvěma poddruhy *T. platyphyllos* na našem území včetně křížence *T. ×vulgaris*

(*T. cordata* × *T. platyphyllos*, syn. *T. europaea*). Oříšky u všech tří poddruhů jsou hustě oděny rovnými až zkadeřenými chlupy, kdežto Beldie (1958) uvádí u *T. *pseudorubra* oříšky lysé. Špička listu je znak velmi variabilní a nezřídka nabývá přechodných tvarů. I když listy se třemi vrcholy mohou být běžně zastoupeny na výmladcích *T. platyphyllos*, u *T. *pseudorubra* jsou nápadné na krátkých letorostech starších plodných větví. Znaky *T. *pseudorubra* jsou mnohdy intermediární mezi znaky druhů *T. cordata* a *T. platyphyllos*, což může vést k úvaze, zda mohl tento taxon vzniknout hybridogenezí obou druhů; pak by kříženec *T. ×vulgaris* mohl být v souboru znaků značně podobný *T. *pseudorubra*. Při nahlédnutí do Květeny ČR to tak skutečně je; mimo výraznější žebrovaní plodů u *T. *pseudorubra* je jediným odlišujícím znakem smáčkutelnost plodů, což je znak typický pro křížence *T. ×vulgaris*, kdežto kamenná tvrdost plodů je znakem *T. *pseudorubra*.

Tomuto taxonu věnovali více pozornosti jen Hegi (1909) a Beldie (1958), kteří předkládají i podrobnější členění na variety. Většina autorů (Beldie 1958, Browicz 1968, Hegi 1909, Jasičová 1982 a Koblížek l. c.) shodně opakuje tytéž znaky subsp. *pseudorubra*: lysé letorosty, lysé listy na obou stranách (s výjimkou chomáčků bílých chlupů v paždí hlavních žilek) a lysé řapíky. Koblížek (l. c.) i Hegi (1909: 446) popisují ještě přítomnost roztroušených (i dvouramenných) chlupů na hlavních žilkách rubu listu, zatímco Pigott (2012) konkretizuje jejich výskyt v paždí žilek. Tentýž autor po analýze 11 znaků konstatuje, že hodnoty všech znaků jednotlivých subspecií jsou velmi podobné nebo identické, pouze délka stopky listu květenství se jeví jako znak použitelný (*T. *pseudorubra* má stopkaté, ostatní subspecie přisedlé až téměř přisedlé).

Browicz (1968) směřuje areál *T. *pseudorubra* do jižní části areálu *T. platyphyllos*. Podobně i Pigott (2012) umísťuje areál poddruhu do severní části Mediteránu od Řeka po jižní Francii. Hegi (1909) zmiňuje rozšíření v jihovýchodní Evropě, uvádí výskyt na Krymu a podél alpského oblouku nejdále na severozápad až k Oytal u Oberstdorfu v jižním Bavorsku, kde roste spolu se *Sorbus chamaemespilus* v nadmořské výšce 1360 m. Další uváděné lokality ve Vogézách a Schwarzwaldu zpochybňuje. Afinitu *T. *pseudorubra* k vápencovým podkladům, pozorovanou na Moravě, však nikdo v literatuře nezmiňuje. Je pravděpodobné, že naše moravské lokality jsou na samém okraji areálu, pak, podobně jako jiné druhy/taxony v takové situaci, se *T. *pseudorubra* uchyluje na bazické substráty, ač v ostatních částech svého areálu roste i na jiných podkladech. Jordanov & Peev (1979) pojednávají o subspecii z území Bulharska kupodivu neuvádějí, můžeme se jen domnívat, že ji snad zahrnuli do zde uvedené *T. platyphyllos* subsp. *corinthiaca*.

Počet dosud nalezených a doložených výskytů se na území Moravy oproti údajům v Květeně ČR podstatně zvýšil a je velmi pravděpodobné, že po dalším průzkumu vápencových území (ostrůvků) jižní a střední Moravy bude počet populací daleko vyšší. Je také pravděpodobné, že přinejmenším některé moravské lokality skalních lipin na vápencích (as. *Sesleria albicantis*-*Tillietum cordatae*, Chytrý in Chytrý 2013: 292–295) mohou hostit tento taxon (Moravský a Javoříčský kras, údolí Oslavy, Jihlavy, Rokytne, Jevišovky a Dyje). K českým lokalitám této asociace se prozatím nelze vyjádřit bez terénního průzkumu a revize herbářového materiálu. Výše uvedené okolnosti kolem *T. ×vulgaris*

Tab. 1. – Porovnání morfologických znaků infraspecifických taxonů *T. platyphyllos* a *T. ×vulgaris* (vlastní pozorování, Koblížek 1992, Pigott 2012).Tab. 1 – Comparison of morphological characters discriminating intraspecific taxa of *Tilia platyphyllos* and *T. ×vulgaris* (personal observations, Koblížek 1992, Pigott 2012).

znak/taxon	subsp. <i>platyphyllos</i>	subsp. <i>cordifolia</i>	subsp. <i>pseudorubra</i>	<i>T. ×vulgaris</i> (<i>T. cordata</i> × <i>T. platyphyllos</i>)
odění letorostů	lysé až roztroušeně chlupaté	chlupaté až řídké chlupaté	zcela lysé	lysé
odění pupenů	lysé	lysé nebo v horní části šupin bíle brvité	lysé	lysé
odění líce čepele listu	lysá až roztr. krátce pýřitá (na hlavní žilnatině)	na celé ploše pýřitá, nejvíce na žilnatině	lysá (někdy až slabě lesklá)	lysá
odění rubu čepele listu	roztr. pýřité až lysé, na žilnatině vždy pýřité	na celé ploše pýřité (často hustě), nejvíce na žilnatině	lysý až s ojedinělými (dvouramennými) chlupy na hlavní žilnatině; svazečky chlupů v paždí hlavních žilek ne vždy přítomny	lysý mimo svazečky chlupů v paždí 1. řádu cév, někdy podél hlavní žilky roztroušeně chlupatý, rub někdy slabě šedavý
špička listu	protáhla až nevýrazná	protáhla až nevýrazná	výrazně protáhla (až zakřivená), někdy nápadně nasazená	protáhla
čepel listů se třemi vrcholy	pouze na bujně rostoucích výmladech	pouze na bujně rostoucích výmladech	častěji na plodných větvích	chybí (nebo spíše chybí informace)
odění řápku listu	lysý až slabě pýřité	roztroušeně pýřité až hustě chlupatý	lysý	lysý
žilnatina na rubu čepele listu	nevýrazná až výrazná	nevýrazná	velmi výrazná, vystoupklá, žlutavá (zvl. po usušení)	nevýrazná
báze listu	výrazně nesouměrná až šikmo utřátá	nevýrazně nesouměrná až téměř srdčitá	nevýrazně nesouměrná, často utřátá	nesouměrná až téměř srdčitá
odění oříšku	hustě plstnaté, bělavé až hnědavě chlupy	hustě pokryté krátkými (plstnaté) i delšími bělavými (hnědavými) chlupy	obvejcovité; výrazná až velmi výrazná	hustě pokryté krátkými svazečtými i dlouhými chlupy
tvar a žebernatost oříšku	obvejcovitý; výrazná	obvejcovitý; nevýrazná	obvejcovitý; výrazná až velmi výrazná	téměř kulovitý; slabě žebernaté až bez žeber
smáčknutelnost oříšku	nesmáčknutelné	nesmáčknutelné	nesmáčknutelné	smáčknutelné

mohou vést k domněnce, že na některých lokalitách, odkud je tento taxon uváděn (Koblížek l. c.) by se mohla eventuálně vyskytovat *T. *pseudorubra* (vrch Tábor u Rokytne, Hády u Brna, Olomouc, Litovel, Jamolice, Hrotovice, hrad Lukov). Všechny tyto zmíněné lokality jsou navíc na vápencích nebo jiných bazických horninách.

Podle mých dosavadních znalostí se jeví tento taxon na jedné straně jako málo ohrožený přímou činností člověka, roste na lesnatých nebo bezlesých skalních hřebenech a těžko dostupných ostrožnách tvrdých vápenců. Na druhé straně však omezený počet dosud známých lokalit a velikost populací dovoluje tuto taxonomicky i fytogeograficky pozoruhodnou lípu posunout z nynější C4b do vyšší kategorie ohrožení (viz Grulich 2012).

R. Řepka

- Beldie A. (1958): Tiliaceae A. Juss. – In: Săvulescu T. [ed.], Flora Republicii Populare Romîne 6: 64–84, București.
- Browicz K. (1968): Tiliaceae. – In: Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds], Flora Europaea 2: 247–248, Cambridge Univ. Press, London & New York.
- Hegi G. (1909): Illustrierte Flora von Mittel-Europa 5/1. – München.
- Jasičová M. (1982): Tiliaceae Juss. Lipovité. – In: Futák J. & Bertová L. [eds], Flóra Slovenska 3: 365–372, Veda, Bratislava.
- Jordanov D. & Peev D. (1979): Lipovi – Tiliaceae Juss. – In: Kuzmanov B. [ed.], Flora na Narodna Republika Bgarija 7: 288–295, Izd. Blg. Acad. Naukite, Sofija.
- Pigott D. (2012): Lime-trees and basswoods: a biological monograph of the genus *Tilia*. – Cambridge Univ. Press, Cambridge.

Trapa natans L.

C1

21a. Hanácká pahorkatina (při hranici se 79. Zlínské vrchy), 6871a, Otrokovice (distr. Zlín): PP na letišti, 1,5 km JZ od železniční stanice v Otrokovicích a 370 m V od řeky Moravy, střední část slepého ramene řeky Moravy, 49°11'35"N, 17°31'02"E, 181 m n. m., na vodní hladině u břehu, bahnitá mělčina, na dně je mocná vrstva bahna a detritu, 2 sterilní rostliny (23. 7. 2015 photo I. Jindra; Jindra 2015).

Poprvé nalezl kotvici na této lokalitě J. Tomášek (1949 leg. *J. Tomášek*, BRNM, GM; Tomášek 1950). V 60. a 70. letech 20. století se tu vyskytovala hojně; ještě kolem roku 1975 zde bylo asi 350 rostlin (P. Batoušek in verb.). Naposledy zde byl druh pozorován v roce 1982 (cf. Hrabec 1998) a od té doby zde nebyl, i přes pravidelné průzkumy, nalezen. To potvrdila i podrobná botanická inventarizace chráněného území v roce 1994 (Elsnerová & Trávníček 1994). V letech 1997–1998 je zde kotvice uváděna již jako vyhynulá (Hrabec 1998, Jeřábková & Tomšovic in Slavík 1997: 134). Její nález v roce 2015 je tedy první po mnoha letech.

Podrobné údaje o výskytu *Trapa natans* podél řeky Moravy od Otrokovic po Veselí nad Moravou shrnul Hrabec (1998). Při povodni v roce 1997, která odplavila mj. i veškerou plovoucí vegetaci slepých ramen a tůní, byly všechny přirozené výskyty kotvice v této oblasti zničeny (J. Hrabec in verb.). V současné době se v prostoru podél řeky Moravy od Napajedel po Uherský Ostroh druh nikde nevyskytuje a to ani vysazený. Všechny

zbytky jeho populaci postupně zlikvidoval amur bílý (*Ctenopharyngodon idella*), živící se vodními makrofytami (P. Šnajdara in verb.). Podle pracovníků odboru životního prostředí a zemědělství krajského úřadu ve Zlíně (I. Démuthová, J. Gírgel, J. Hlavatá, J. Hrabec & P. Šnajdara in verb.) byla kotvice vysazena např. v PP Rameno Moravy u Miňůvek, v nádrži před obecním úřadem v Kurovicích, v PP Ovčírka u Šumic a v PP Mokřad u Slováckých strojů v Uherském Brodě.

I. Jindra

Elsnerová M. & Trávníček D. (1994): Přírodní památka Na letišti v k. ú. Otrokovice. Botanický a zoologický inventarizační průzkum v roce 1994. – Ms [Depon. in: Muzeum jihovýchodní Moravy Zlín]

Hrabec J. (1998): Příspěvek k výskytu kotvice plovoucí (*Trapa natans* L.) v Hradištském příkopu. – Sborn. Přírodověd. Klubu Uherské Hradiště 3: 4–7.

Jindra I. (2015): Přírodní památka Na letišti v katastrálním území Otrokovice. Botanická inventarizace. – Ms. [Depon. in: Krajský úřad Zlínského kraje, Zlín]

Tomášek J. (1950): Mrtvá ramena řeky Moravy v gottwaldovském okrese. – Ochr. Přír. 5: 121–124.

***Trifolium alexandrinum* L.**

61b. Týnišťský úval, 5862c, Týniště nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): vojtěškové pole v místě zvaném Panský dvůr, 860 m JV od obecního úřadu, 50°08'30,2"N, 16°04'47,9"E, 249 m n. m., společně s *Anthemis cotula*, *Galium spurium*, *Helminthoteca echinoides* a *Silene noctiflora* (2. 8. 2016 leg. J. Doležal 16/446, herb. Doležal).

Jetel egyptský je kulturní rostlinou neznámého původu, která je ve střední Evropě občas pěstována jako pícnina (Coombe 1968). V České republice se poprvé pokusně pěstoval kolem roku 1910 v Jenči u Prahy, jako zavlečený byl nalezen na rudišti v Ostravě-Vítovicích v roce 1960 (Kubát in Slavík 1995: 481). Novější nález pochází z vojenského újezdu Boletice, kde se druh vyskytoval na zarůstajícím mysliveckém poličku (Gulich in Additamenta 9: 151–152, 2011).

J. Doležal

Jetel *Trifolium alexandrinum* byl v 60. letech minulého století pokusně pěstován a studován V. Vackem v tehdejší Výzkumné stanici pícninářské (nyní Výzkumný ústav pícninářský) v Troubsku u Brna jako potenciální pícnina pro propustné půdy a klimaticky teplejší oblasti v bývalém Československu. Vyselektovaný materiál byl později předán na šlechtitelskou stanici v Domoradicích u Vysokého Mýta, která zajišťovala jeho množení a distribuci osiva ve východních Čechách. Z tohoto materiálu byla následně vyšlechtěna, a v roce 2011 povolena odrůda „Faraon“, přizpůsobená našim podmínkám. Druh byl využíván jako meziplodina nebo příměs do jetelotravních směsí a velmi pravděpodobně je ještě stále v tomto regionu extenzivně pěstován.

Publikovaný nález se zcela jistě vztahuje ke zbytku kultury, resp. rostliny mohly vyklíčit ze semen, která byla v půdě z dřívější kultury, a při několika minulých teplých zimách mohly přezimovat někde na okraji pole. Může se však jednat i o příměs v osivu

vojtěšky, která vznikla v některé z místních poboček bývalého státního podniku Oseva nebo na místě, kde se s osivem pícnin manipuluje.

R. Řepka

Coombe D. E. (1968): *Trifolium*. – In: Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds], *Flora Europaea*, 2: 157–172, Cambridge Univ. Press, Cambridge.

***Trifolium retusum* L.**

C1

68. Moravské podhůří Vysočiny (při hranici s 67. Českomoravská vrchovina), 6762a, Oslava (distr. Třebíč): rozvolněná suchomilná vegetace na krajnici silnice na východním okraji obce, 49°17'07,8"N, 16°03'48,9"E, 394 m n. m., desítky rostlin (17. 6. 2015 not. L. Čech & J. Komárek; 2. 6. 2016 leg. L. Čech & J. Komárek, herb. Čech, herb. Komárek).

Výskyt jetele malokvětého z údolí Oslavy u stejnojmenné obce publikoval J. Skryja (Skryja 1976). Několik set jedinců rostlo v letech 1971 a 1972 na travnatém výslunném pahorku u cesty na západním okraji obce. Tento pahorek byl v roce 1973 z velké části zničen výstavbou nové silnice. Zřejmě proto je populace od Oslavy považována v Květeně ČR (Kubát in Slavík 1995: 464–466) za pravděpodobně vyhynulou. Jetel malokvětý zde však stále roste v charakteristickém mezernatém společenstvu na občas sjížděných a postupně zvětrávajících krajnicích starší asfaltové silnice, společně např. s druhy *Filago arvensis*, *Herniaria glabra* a *Trifolium arvense*. Okolní suchomilná vegetace na syenitovém (durbachitovém) podloží je vzhledem k dlouholeté absenci tradičního managementu (pastvy) již sukcesně dosti pokročilá a jetel malokvětý v ní při průzkumu nalezen nebyl. Lokalita se nachází na hranici fytochorionů 67 a 68; v Květeně ČR je zařazena do Českomoravské vrchoviny (67). Vzhledem k výrazné teplomilnosti druhu je lépe ji zahrnout spíše do Moravského podhůří Vysočiny (68).

L. Čech & J. Komárek

Skryja J. (1976): Příspěvek ke květeně území jižně od Velkého Meziříčí. – Sborn. Přírodověd. Kl. Západor. Muz. v Třebíči 10: 39–46.

***Utricularia ochroleuca* R. Hartman**

C1

38. Budějovická pánev, 6750b, Ražice (distr. Písek): rybník Řežabinec 1,5 km SZ od Ražic, severozápadní část rybníka, šlenky mezi ostřicemi v rákosině na pobřeží navazujícím na západní konec hráze (zarovnaný břeh poloostrova orientovaný k JV), 49°15'21,7"N, 14°05'24,8"E, 370 m n. m. (13. 8. 2016 leg. Z. Hroudová, herb. Kaplan 16/110, det. Z. Kaplan).

Utricularia ochroleuca byla nalezena v rákosině, resp. ve šlencích mezi ostřicemi (*Carex lasiocarpa*, *C. acuta*, *C. vesicaria*) zarůstajícími rákosem. Místy je rákos řidší, takže jsou zřetelné trsy ostřic, místy je hustší a polehlý, takže je celý porost nepřehledný a špatně prostupný. Je pravděpodobné, že zde bublinatka rostla i dříve, ale nebyla nalezena. Stejně tak lze těžko říci, zda je tento nález ojedinělý nebo zda se jedná o početnější populaci. V roce 2016 zde bylo 10–20 cm vody, v předešlém roce voda klesla k povrchu půdy.

Tato lokalita je nová pro fytochorion Budějovická pánev (na Řežabinci byla dříve nalezena *U. breinii*; Grulich in Lepší et al. 2013: 438). *Utricularia ochroleuca* byla dosud uváděna zejména z Třeboňské pánve, dále z Chebska a z Hornovltavské kotliny na Šumavě (Grulich in Additamenta 5: 252, 2006). Patří mezi vzácné druhy, relativně nejhojnější je v jižních Čechách, ale i tam je řazena mezi kriticky ohrožené druhy (Koutecký in Lepší et al. 2013: 440). Podle Adamce (in Additamenta 5: 253, 2006) je na Třeboňsku hojnější typ *U. stygia* (taxon odvozený od *U. ochroleuca* na základě tvaru čtyřramenných žlázek v pastích) než vlastní *U. ochroleuca* s. str. Na Řežabinci jsme měli k dispozici pouze zelenou sterilní část rostliny bez pastí, takže případná determinace *U. stygia* nebyla možná.

Z. Hroudová

***Veronica agrestis* L.**

C2

6. Džbán, 5748c, Třeboc (distr. Rakovník): v kukuřičném poli na opukové plošině Z nad obcí (4. 7. 1999 leg. *J. Hadinec et al.*, SOKO).
6. Džbán, 5749c, Milý (distr. Rakovník): v okraji chmelnice na opukové plošině v sousedství PR Milská stráž SV nad obcí, dosti hojně (4. 6. 2010 leg. *J. Hadinec, M. Štefánek et soc.*, PRC).
- 15b. Hradecké Polabí, 5762a, České Mezifičí (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole u Rohenického potoku, 970 m VSV od obecního úřadu, 50°17'32,2"N, 16°03'21,4"E, 260 m n. m., společně s *Veronica persica* a *V. polita* (17. 4. 2016 leg. *J. Doležal & M. Hroneš 16/69*, herb. Doležal).
- 15b. Hradecké Polabí, 5762b, Opočno pod Orlickými horami (distr. Rychnov nad Kněžnou): železniční stanice Opočno pod Orlickými horami, 50°16'43,1"N, 16°05'08,3"E, 262 m n. m. (23. 5. 2016 not. *J. Doležal & M. Ducháček*).
- 15b. Hradecké Polabí, 5762c, Bolehošť (distr. Hradec králové): okraj pole u Chropotinského háje, 675 m SZ od železniční stanice Bolehošť, 50°13'11,4"N, 16°03'37,3"E, 256 m n. m., společně s *Veronica opaca*, *V. persica* a *V. polita* (2. 5. 2016 leg. *J. Doležal & M. Ducháček 16/107*, herb. Doležal). – Bolehošť: okraj pole u lesa Sádka, 1,58 km S od železniční stanice Bolehošť, 50°13'37,7"N, 16°04'32,6"E, 290 m n. m., společně se *Sherardia arvensis* a *Veronica persica* (25. 5. 2016 not. *J. Doležal*).
- 35d. Březnické Podbrdsko, 6449a, Bezděkov pod Třemšínem (distr. Příbram): zahrádka v obci, 49°34'37"N, 13°52'44"E, 550 m n. m. (22. 10. 2006 leg. et det. *R. Hlaváček*, HOMP C-11637, rev. P. Koutecký, rev. P. Dřevojan).

Z Březnického Podbrdsk byla až dosud nález rozrazilu polního publikován pouze z obce Horosedly na Mirovicku (cf. Lepší et al. 2013).

R. Hlaváček

- 37f. Strakonické vápence, 6649c, Černíkov (distr. Strakonice): na strništi u travnatých suchopárů 0,5 km SV od osady, 49°18'23,4"N, 13°54'07,9"E, 440 m n. m., vzácně (1. 9. 2009 leg. *R. Paulič*, CB).
- 37f. Strakonické vápence, 6749a, Droužetice (distr. Strakonice): obilné pole na JV úpatí vrchu Tisovník S od obce, 49°17'32,9"N, 13°53'42,1"E, 460 m n. m., vápenec, vzácně (24. 6. 2008 leg. *R. Paulič*, CB, rev. M. Štech). – Droužetice: pole, úhory na jižních svazích lesnatého vrchu Tisovník (588,9 m) Z od obce, 49°17'22,1"N, 13°52'57,2"E, 470 m n. m., vápenec, velmi hojně (10. 8. 2009 leg. *R. Paulič*, CB, PRC). – Droužetice: strniště na severním svahu návrší (kóta 442,3) 0,75 km SV od obce, 49°17'39,3"N, 13°54'25,9"E, 430 m n. m., spolu se *Setaria pumila*, *Solanum nigrum* aj. (13. 9. 2009 leg. *R. Paulič*, CB).

- 37f. Strakonické vápence, 6749a, Krty (distr. Strakonice): na mezi při polní cestě 0,5 km JJV od osady Hradec, 49°17'17,5"N, 13°51'51,6"E, 430 m n. m., vápenec, spolu s *Veronica opaca*, *V. triloba* (4. 5. 2008 leg. R. Paulič, CB, rev. M. Štech). – Krty: kukuřičné pole na jihozápadním svahu návrší Na hůrce (447,6 m) 1,2 km JJV od obce, 49°16'55,9"N, 13°51'13,2"E, 430 m n. m., vápenec (15. 8. 2010 leg. R. Paulič, CB).
- 37f. Strakonické vápence, 6649d, Malá Turná (distr. Strakonice): úhory na jižním svahu návrší (kóta 451,7) 0,25 km V od osady, 49°19'43,1"N, 13°58'09,7"E, 445 m n. m. (28. 8. 2009 leg. R. Paulič, CB).
- 37f. Strakonické vápence, 6649c, Podolí u Radomyšle (distr. Strakonice): pole mezi silnicí a malým lesem V od rybníčku 0,6 km SV od osady, 49°18'54,9"N, 13°54'22,4"E, 465 m n. m., vápenec, spolu s *Veronica triloba* (2. 5. 2010 not. R. Paulič).
- 37f. Strakonické vápence, 6649c, Radomyšl (distr. Strakonice): okraj pole u travnaté stráně v polích 0,5 km ZJZ od dvora Kaletice, 49°18'24,2"N, 13°54'34,2"E, 440 m n. m., vápenec (28. 5. 2008 leg. R. Paulič & P. Leischner, CB, PRC, rev. M. Štech).
- 37f. Strakonické vápence, 6749b, Rovná (distr. Strakonice): pole na jihozápadním úpatí vrchu Zbuš (449,3 m) SZ od obce, 49°17'28,7"N, 13°56'43,9"E, 430 m n. m., vápenec, ojediněle (30. 4. 2010 leg. R. Paulič & R. Otruba, CB).
38. Budějovická pánev, 7052b, České Budějovice: na poličku na pozemku Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity ve Čtyrech Dvorech, 48°58'28,8"N, 14°26'51,9"E, 390 m n. m. (6. 5. 2008 leg. R. Paulič, CB, rev. M. Štech).

Zdá se, že u některých populací druhu se patrně již vyvinula rezistence vůči některé účinné látce obsažené v používaných herbicidech.

R. Paulič

39. Třeboňská pánev, 6954a, Klec (distr. Jindřichův Hradec): rozkopaný trávník mezi plotem a chodníkem, asi 30 m J od kaple ve středu obce, 49°05'57,1"N, 14°44'53,2"E, 420 m n. m. (10. 4. 2010 leg. P. Koutecký, CBFS).
41. Střední Povltaví, 6650b, Dědovice (distr. Písek): strniště ca 430 m Z od kapličky v osadě, poblíž božích muk, 49°23'40,7"N, 14°09'34,9"E, 410 m n. m., hojně (24. 10. 2010 leg. P. Lepší, M. Lepší & R. Paulič, CB).
- 45b. Českokamenická kotlina, 5252a, Česká Kamenice (distr. Děčín): jediná rostlina na zídce v zahradnictví Kamelie v Mlýnské ulici nedaleko zámku v centru města (20. 7. 2004 leg. J. Hadinec, P. Bauer & J. Brabec, PRC). – Česká Kamenice: na volné ploše v blízkosti poutní kaple Narození P. Marie v severní části města, hojně (19. 9. 2016 leg. P. Bauer & J. Hadinec, PRC).
- 45b. Českokamenická kotlina, 5152c, Stará Oleška (distr. Děčín): CHKO Labské pískovce, na volném místě u silnice v obci, 50°48'00,6"N, 14°20'03,9"E, 270 m n. m., jediná rostlina (19. 8. 2016 leg. J. Hadinec & P. Bauer, PRC).
51. Polomené hory, 5452d, Tuhaň (distr. Česká Lípa): kukuřičné pole J od obce, 50°32'00"N, 14°28'04"E, 275 m n. m. (4. 7. 1993 leg. R. Hlaváček, HOMP C-6712, rev. P. Dřevojan).
51. Polomené hory, 5553b, Tuboň (distr. Česká Lípa): okraj pole u osady Roveň, asi 1,1 km SV od křižovatky hlavních silnic v obci, 50°29'46,9"N, 14°36'40,2"E, 300 m n. m. (10. 6. 2009 leg. P. Koutecký, CBFS).
52. Ralsko-bezdězská tabule, 5454c, Bezděz (distr. Česká Lípa): okraj prosového pole 0,6 km SSZ od železniční stanice Bezděz, vpravo od silnice do obce, 50°31'16"N, 14°43'35"E, 330 m n. m., desítky rostlin (30. 7. 2009 leg. P. Dřevojan, L. Hradilová & P. Novák, rev. J. Danihelka, BRNU).
- 56a. Železnobrodské Podkrkonoší, 5358a, Vysoké nad Jizerou (distr. Semily): v záhonu růží na náměstí, 50°41'09"N, 15°24'04"E, 700 m n. m. (22. 7. 1989 leg. V. Falys, HOMP C-5593, rev. P. Dřevojan).

- 56b. Jilemnické Podkrkonoši, 5559a, Nová Paka (distr. Jičín): hřbitov, 50°29'28,4"N, 15°30'54,3" (6. 5. 2014 not. *V. Faltys*).
60. Orlické opuky, 5862b, Olešnice (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj písčitého pole s kulturou *Trifolium incarnatum*, 610 m SZ (–Z) od obecního úřadu, 50°09'13,1"N, 16°08'42,7"E, 285 m n. m. (19. 5. 2016 not. *J. Doležal*).
60. Orlické opuky, 5862b, Olešnice (distr. Rychnov nad Kněžnou): písčité mezernatá louka, 800 m JZ od obecního úřadu, 50°08'56,2"N, 16°08'41,6"E, 283 m n. m. (19. 5. 2016 not. *J. Doležal*).
60. Orlické opuky, 5863b, Rychnov nad Kněžnou: městský trávník v ulici Javornická u domu č. p. 1581, 750 m SV od železniční stanice Rychnov nad Kněžnou, 50°09'49,5"N, 16°16'45,8"E, 332 m n. m. (4. 4. 2016 leg. *J. Doležal 16/28*, herb. Doležal).
- 61a. Křivina, 5862b, Rašovice (distr. Rychnov nad Kněžnou): písčité louka nad hájovnou u lesa Machová, 1,35 km S od kapličky v obci, 50°09'33,7"N, 16°07'51,7"E, 285 m n. m. (5. 5. 2016 not. *J. Doležal*).
- 61a. Křivina, 5862d, Olešnice (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj písčitého pole na severním okraji Malého Chlumu, 1,64 km JZ od obecního úřadu, 50°08'29,8"N, 16°08'23,1"E, 326 m n. m. (18. 3. 2016 leg. *J. Doležal 16/12*, herb. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5761c, Svinary (distr. Hradec Králové): okraj písčitého pole vpravo u silnice při cestě z Malšovy Lhoty do Svinar, 300 m JZ od autobusové zastávky Svinary, 50°12'31,4"N, 15°54'03,6"E, 235 m n. m. (12. 5. 2016 not. *J. Doležal*).
- 61b. Týnišťský úval, 5762c, Třebechovice pod Orebem (distr. Hradec Králové): zahrada u rodinného domu č. p. 705 v ulici Boženy Němcové, 1,46 km SV od železniční stanice Třebechovice pod Orebem, 50°12'29,8"N, 15°59'54,8"E, 256 m n. m., společně s *Veronica polita* a *Vicia lathyroides* (7. 4. 2016 leg. *J. Doležal 16/38*, herb. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5762d, Bolehoš' (distr. Rychnov nad Kněžnou): rozvolněné trávníky v intravilánu obce, 400 m JJV(–J) od zámku Bolehošská Lhota, 50°12'15,5"N, 16°05'16,6"E, 277 m n. m., společně s *Veronica polita* a *Vicia lathyroides* (7. 4. 2016 leg. *J. Doležal 16/38*, herb. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862a, Petrovičky (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj řepkového pole vpravo u silnice č. 11 ve směru z Třebechovic pod Orebem do Týniště nad Orlicí, 925 m Z od železniční stanice Petrovice nad Orlicí, 50°10'25,4"N, 16°01'57,8"E, 244 m n. m. (29. 4. 2016 leg. *J. Doležal 16/97*, herb. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862a, Petrovice nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj řepkového pole, 540 m JV od železniční stanice Petrovice nad Orlicí, 50°10'09,3"N, 16°02'56,5"E, 246 m n. m. (30. 10. 2016 leg. *J. Doležal 16/575*, herb. Doležal). – Petrovice nad Orlicí: okraj řepkového pole, 800 m JV od železniční stanice Petrovice nad Orlicí, 50°10'01,5"N, 16°03'01,7"E, 245 m n. m. (30. 10. 2016 leg. *J. Doležal 16/576*, herb. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862a, Týniště nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): železniční stanice Týniště nad Orlicí, okolí železničního přejezdu v ulici Nádražní, 625 m SZ od staniční budovy, 50°09'31,7"N, 16°04'06,4"E, 253 m n. m. (18. 5. 2016 not. *J. Doležal*).
- 61b. Týnišťský úval, 5862b, Křivice (distr. Rychnov nad Kněžnou): pole u hřbitova na západním okraji obce, 480 m SZ od kostela v obci, 50°10'56,1"N, 16°06'30,1"E, 280 m n. m. (7. 4. 2016 leg. *J. Doležal 16/36*, herb. Doležal). – Křivice: okraj pole v místní části Přední Křivina, 1,76 km SSZ od kostela v obci, 50°11'40,1"N, 16°06'22,9"E, 317 m n. m. (7. 4. 2016 leg. *J. Doležal 16/41*, herb. Doležal). – Křivice: úhor mezi poli vlevo při cestě z Křivic do Bolehoš, 640 m SZ od kostela v obci, 50°11'01,6"N, 16°06'27,9"E, 282 m n. m. (15. 6. 2016 not. *J. Doležal*).
- 61b. Týnišťský úval, 5862b, Týniště nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): roztroušené až místy hojně na narušovaných trávnících a nezastavěných plochách v lokalitě Podboří v místní části U Dubu, 760 m VSV(–V) od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°09'18"N, 16°05'04,6"E, 260 m n. m. (11. 3. 2016 leg. *J. Doležal 16/1*, herb. Doležal, rev. J. Danihelka). – Týniště nad Orlicí: jako plevel v užitkové zahradě u rodinného domu č. p. 221 v ulici Dukelská, 740 m SV od železniční stanice

- Týniště nad Orlicí, 50°09'20,9"N, 16°05'02,7"E, 260 m n. m. (12. 3. 2016 leg. J. Doležal 16/5, herb. Doležal). – Týniště nad Orlicí: okraj pole v místní části U Dubu v Broučkových zahrádkách, 1,03 km VJV od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°09'10"N, 16°05'17,9"E, 259 m n. m., společně s *Veronica opaca* a *V. triphyllus* (13. 3. 2016 leg. J. Doležal 16/6, herb. Doležal). – Týniště nad Orlicí: okraje cesty vedoucí mezi poli v místní části U Dubu, 1,16 km VJV od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°09'07,7"N, 16°05'24"E, 260 m n. m., desítky fertilních rostlin společně s *Veronica opaca* a *V. persica* (16. 3. 2016 not. J. Doležal). – Týniště nad Orlicí: úzký pruh pole ponechaný ladem v městské části U Dubu, 1,35 km VJV od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°09'08,2"N, 16°05'32,9"E, 260 m n. m., desítky fertilních rostlin společně s *Veronica opaca* a *V. persica* (16. 3. 2016 not. J. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862c, Albrechtice nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole v nivě Orlice pod protipovodňovou hrází, 590 m SV od obecního úřadu, 50°08'47,3"N, 16°03'45,8"E, 250 m n. m., společně s *Anthemis cotula*, *Limosella aquatica*, *Misopates orontium*, *Peplis portula* a *Ranunculus arvensis* (4. 4. 2016 not. J. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862c, Světlá (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole vpravo při cestě ze Světlé do Žďáru nad Orlicí, 250 m JZ od středu obce, 50°07'40,6"N, 16°04'46,8"E, 250 m n. m. (13. 10. 2016 leg. J. Doležal 16/567, herb. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862c, Týniště nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole v ulici Lipská, 1,15 km JJV od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°08'40,7"N, 16°04'44,1"E, 248 m n. m., společně se *Sherardia arvensis* a *Veronica persica* (26. 9. 2016 not. J. Doležal). – Týniště nad Orlicí: narušené části ruderalizovaného trávníku u nově vybudovaného chodníku na Mírovém náměstí, 130 m JV od obecního úřadu, 50°08'50,2"N, 16°04'27,3"E, 254 m n. m., společně s *Veronica opaca* a *V. persica* (27. 10. 2016 leg. J. Doležal 16/573, herb. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862d, Borohrádek (distr. Rychnov nad Kněžnou): disturbovaný trávník na kraji chodníku v ulici Zámlyní, 820 m SV od železniční stanice Borohrádek, 50°06'01"N, 16°05'47,1"E, 255 m n. m., společně s *Myosurus minimus* (22. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/86, herb. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862d, Lípa nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole u polní cesty, 1,07 km ZJZ od železniční stanice Lípa nad Orlicí, 50°08'26,7"N, 16°05'13,5"E, 252 m n. m. (16. 3. 2016 leg. J. Doležal 16/8, herb. Doležal). – Lípa nad Orlicí: trávníky u benzínové stanice v obci, 1,57 km JV od železniční stanice Lípa nad Orlicí, 50°07'53,1"N, 16°07'04,7"E, 259 m n. m. (18. 3. 2016 leg. J. Doležal 16/17, herb. Doležal). – Lípa nad Orlicí: pole u železniční trati, 250 m SZ od železniční stanice Lípa nad Orlicí, 50°08'32,7"N, 16°05'57,2"E, 256 m n. m. (8. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/47, herb. Doležal). – Lípa nad Orlicí: navážka zeminy neznámého původu u firmy Betonica, 1,75 km JV od železniční stanice Lípa nad Orlicí, 50°08'06,5"N, 16°07'26,6"E, 260 m n. m., společně s *Veronica persica* a *V. polita* (20. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/79, herb. Doležal). – Lípa nad Orlicí: okraj pole u železniční trati vpravo ve směru z Lípy nad Orlicí do Čestice, 420 m JV od železniční stanice Lípa nad Orlicí, 50°08'23,1"N, 16°06'25,7"E, 255 m n. m., společně s *Veronica opaca* (21. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/82, herb. Doležal). – Lípa nad Orlicí: okraj pole u melioračního kanálu, 780 m Z od železniční stanice Lípa nad Orlicí, 50°08'30,2"N, 16°05'29,7"E, 253 m n. m., společně s *Gypsophila muralis*, *Veronica persica*, *V. polita* a *Sherardia arvensis* (13. 10. 2016 not. J. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862d, Čestice (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole na Podchlumí, 200 m SZ od železniční stanice Čestice, 50°07'54"N, 16°08'44,7"E, 270 m n. m., společně s *Veronica persica*, *V. polita* a *V. triphyllus* (18. 3. 2016 leg. J. Doležal 16/13, herb. Doležal). – Čestice: Podchlumí, okraj písčitého pole u železniční trati vpravo ve směru z Lípy nad Orlicí do Čestice, 90 m ZJZ od železniční stanice Čestice, 50°07'49,3"N, 16°08'47,1"E, 263 m n. m., společně s *Veronica opaca*, *V. persica* a *V. polita* (15. 4. 2016 not. J. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862d, Častolovické Horky (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj písčitého pole, 250 m SV od středu obce, 50°07'02,3"N, 16°08'57,5"E, 260 m n. m., společně s *Veronica opaca* (18. 3. 2016 leg. J. Doležal 16/16, herb. Doležal). – Častolovické Horky: okraj písčitého pole u Horecké

- stráně, 750 m VSV od středu obce, 50°07'04,9"N, 16°09'22,3"E, 273 m n. m., kolem 20 fertilních rostlin společně s *Veronica opaca* (20. 4. 2016 not. J. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862d, Rašovice (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj písčitého pole, 490 m JZ od kapličky v obci, 50°08'40,8"N, 16°07'30,2"E, 275 m n. m., společně s *Veronica opaca* a *V. polita* (20. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/75, herb. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5863c, Častolovice (distr. Rychnov nad Kněžnou): rozvolněný trávník pod silničním nadjezdem u parkoviště firmy Isover, 550 m ZJZ od železniční stanice Častolovice, 50°07'41,5"N, 16°09'57,7"E, 267 m n. m. (15. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/66, herb. Doležal).
- 61c. Chvojenská plošina, 5862a, Albrechtice nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj písčitého pole u hřbitova v obci, 530 m JV od obecního úřadu, 50°08'14,5"N, 16°03'42,3"E, 250 m n. m. (4. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/29, herb. Doležal). – Albrechtice nad Orlicí: okraj písčitého pole u bývalého vepřína, 500 m JJZ od obecního úřadu, 50°08'17"N, 16°03'17,9"E, 253 m n. m. (4. 4. 2016 not. J. Doležal). – Albrechtice nad Orlicí: navážka neznámého původu u mokřadu pod hřbitovem, 710 m JJV od obecního úřadu, 50°08'10,3"N, 16°03'49,2"E, 249 m n. m. (30. 9. 2016 leg. J. Doležal 16/561, herb. Doležal).
- 61c. Chvojenská plošina, 5862a, Štěpánovsko (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraje pole a narušovaná místa v trávníku u domu č. p. 116, 320 m JZ od středu obce, 50°08'58,8"N, 16°03'12,5"E, 250 m n. m., společně s *Veronica persica* (12. 3. 2016 leg. J. Doležal 16/4, herb. Doležal).
- 61c. Chvojenská plošina, 5862c, Nová Ves (distr. Rychnov nad Kněžnou): trávníky v intravilánu obce u hráze Novoveského rybníku, 530 m JV od obecního úřadu, 50°07'38,7"N, 16°03'08,4"E, 266 m n. m. (18. 3. 2016 leg. J. Doležal 16/10, herb. Doležal).
- 61c. Chvojenská plošina, 5862c, Žďár nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): trávníky v intravilánu obce, 200 m SV od železniční stanice Žďár nad Orlicí, 50°07'12,4"N, 16°04'10,6"E, 259 m n. m. (16. 3. 2016 leg. J. Doležal 16/9, herb. Doležal).

O rozrazilu polním existují z Rychnovska pouze sporé literární údaje. Hrobař (1931) se o něm ve své Květeně Kostelecka a Rychnovska zmiňuje jako o „dosti hojném“, ale uvádí zde pouze dva převzaté literární údaje (Roveň a Bílý Újezd). Sám jej patrně ze studovaného území vůbec neznal. Jakýkoliv údaj o výskytu rozrazilu polního schází i v Součkové rukopisné kartotéce (Souček s. a.). V Květeně ČR (Hrouda in Slavík 2000: 373) je druh z tohoto území uváděn ještě z Borohrádku a Rousínova.

Novější nálezy z Rychnovska jsou spíše jen sporé a pocházejí z Orlického podhůří (59) (Otýpková 2007), Orlických opuk (60) (Kaplan 2009) a Dolního Poorličí (61) (Kaplan 1998, 2005). Spíše než s výraznou vzácností, bude tento fakt souviset s částečným přehlížením. Já sám jsem tomuto druhu dříve nevěnoval zvýšenou pozornost, zaměřil jsem se na jeho cílené hledání až v roce 2016, kdy se mi podařilo nalézt několik desítek lokalit. Hojnější výskyt jsem zaznamenal zvláště v Dolním Poorličí, méně často jsem se s rozrazilem polním setkával pak v Hradeckém Polabí a Orlických opukách, což však souvisí především s okrajovým průzkumem těchto fytochorionů.

J. Doležal

67. Českomoravská vrchovina, 6558c, Jankov (distr. Pelhřimov): velmi roztroušeně v okraji obilného pole nedaleko PR U Miličovska (20. 8. 2006 not. J. Hadinec & J. Rybenský).
67. Českomoravská vrchovina, 6759d, Brtnička (distr. Jihlava): zaplevelený okraj bramborového pole ca 1 km JV od kostela v obci Dlouhá Brtnice, 49°14'07,9"N, 15°37'09,3"E, 600 m n. m., spíše vzácně společně s *Veronica persica* a *Scleranthus annuus* (31. 7. 2013 leg. J. Komárek, herb. Komárek).

70. Moravský kras, 6666c, Rudice (distr. Blansko): poličko na východním okraji obce, asi 100 m V od větrného mlýna, asi 500 m n. m. (2006 leg. P. Koutecký CBFS).
87. Brdy, 6349c, Láz (distr. Příbram): myslivecké poličko v lesích Z od obce, ca 0,5 km J od kóty 727,3 (Horní vrch), 49°38'43,1"N, 13°52'58,5"E, 665 m n. m. (11. 8. 1998 leg. et det. R. Hlaváček, HOMP C-8275, rev. P. Dřevojan).

Z fytogeografického okresu Brdy (87) nebyl výskyt rozrazilu polního doposud uveden (cf. Hrouda in Slavík 2000). Karel Domin jej sice ve své fytogeografické studii (Domin 1903) zařadil mezi ruderální druhy brdské květeny, ovšem bez jakéhokoliv bližšího údaje o konkrétním výskytu. Vzhledem k Dominově širokému pojetí Brd, do něhož zahrnoval i velkou část Podbrdská, nelze tento údaj k fytogeografickému okresu 87. Brdy s jistotou vztáhnout.

Přítomnost druhu u obce Láz byla pravděpodobně jen dočasná. V pozdějších letech naleziště zaniklo, neboť poličko nebylo obhospodařováno a zarostlo hustým trávnikem.

R. Hlaváček

- 93a. Krkonoše lesní, 5258d, Rokytnice nad Jizerou (distr. Semily): parkoviště u hostince Na křižovatce, 50°43'08,9"N, 15°25'20,9"E (19. 9. 1984 not. V. Faltys). – Rokytnice nad Jizerou: okolí křižovatky s hlavní silnicí na JZ okraji obce, 50°43'06,4"N, 15°25'19,4"E (20. 10. 2005 not. V. Faltys). Nový druh pro Krkonoše.

Ve fytochorionech 45b, 52, 56a, 56b, 93a uvedených v přehledu lokalit, nebyl dosud výskyt rozrazilu polního zaznamenán (cf. Hrouda in Slavík 2000). Druh nebyl znám ani z několika dalších území (30b, 34, 40a, 47, 59 a 91), kde jej v nedávné době nalezla Otýpková (2007).

[eds]

- Domin K. (1903): Brdy. Studie fytogeografická. – Knihovna Čes. Společ. Zeměvěd. 2: 1–84.
- Hrobař F. (1931): Květena Kostelecka a Rychnovska. – Hradec Králové, 128 p.
- Kaplan Z. (1998): Doplněk k rozšíření některých druhů rostlin v České republice. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 33: 177–185.
- Kaplan Z. (2009): Veronica agrestis L. – In: Gerža M. & Kučera J. [eds], Příspěvky ke květeně Rychnovska. 3., Orchis, Dobré, 28/1: 9.
- Kaplan Z. [ed.] (2005): Výsledky floristického kurzu České botanické společnosti v Kostelci nad Orlicí (4.–10. července 2004). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 40, suppl. 2005/1: 1–76.
- Otýpková Z. (2007): Poznámky k současnému rozšíření Veronica agrestis v České republice. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 42: 105–115.

Veronica opaca Fries

C1

- 15b. Hradecké Polabí, 5761c, Svinary (distr. Hradec Králové): okraj pole JJZ od lesa Dehetník, 1 km S od obce, 50°13'16"N, 15°54'26"E, 260 m n. m. (24. 4. 2008 leg. M. Mikát, HR, det. J. Danihelka; 25. 8. 2016 leg. V. Hromádková, herb. Doležal).
- 15b. Hradecké Polabí, 5762a, České Meziříčí (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole u Rohenického potoku, 870 m SV od obecního úřadu, 50°17'33,5"N, 16°03'14,2"E, 260 m n. m., jedna fertilní rostlina

- společně s *Veronica persica* a *V. polita* (17. 4. 2016 leg. J. Doležal & M. Hroneš 16/70, herb. Doležal, rev. J. Danihelka).
- 15b. Hradecké Polabí, 5762c, Bolehošť (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj pole u Chropotínského háje, 680 m SZ od železniční stanice Bolehošť, 50°13'11,4"N, 16°03'37,3"E, 256 m n. m., několik fertilních rostlin společně s *Veronica agrestis*, *V. persica* a *V. polita* (2. 5. 2016 leg. J. Doležal & M. Ducháček 16/106, herb. Doležal, rev. J. Danihelka). – Bolehošť: rozvolněná místa v obilném poli, 700 m SZ od železniční stanice Bolehošť, 50°13'08,8"N, 16°03'29,6"E, 256 m n. m., několik fertilních rostlin společně s *Veronica persica* (2. 5. 2016 leg. J. Doležal & M. Ducháček 16/108, herb. Doležal, PR, rev. J. Danihelka).
- 61b. Týnišťský úval, 5862b, Týniště nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): úzký pruh pole ponechaný ladem v městské části U Dubu, 1,35 km VJV od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°09'08,2"N, 16°05'32,9"E, 260 m n. m., stovky fertilních rostlin společně s *Veronica agrestis* a *V. persica* (16. 3. 2016 not. J. Doležal; 14. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/63, herb. Doležal; 2. 5. 2016 leg. J. Doležal & M. Ducháček 16/101, herb. Doležal, PR; 25. 8. 2016 leg. J. Doležal 16/511, herb. Doležal, vše rev. J. Danihelka). – Týniště nad Orlicí: okraj pole v místní části U Dubu u Broučkových zahrádek, 1,03 km VJV od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°09'10"N, 16°05'17,9"E, 259 m n. m., do deseti fertilních rostlin společně s *Veronica agrestis* a *V. triphyllus* (16. 3. 2016 not. J. Doležal). – Týniště nad Orlicí: okraje cesty vedoucí mezi poli v místní části U Dubu, 1,16 km VJV od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°09'07,7"N, 16°05'24"E, 260 m n. m., desítky fertilních rostlin společně s *Veronica agrestis* a *V. persica* (16. 3. 2016 not. J. Doležal). – Týniště nad Orlicí: nezastavěné plochy v místní části Podboří, 995 m VSV od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°09'22,2"N, 16°05'15,7"E, 261 m n. m., desítky fertilních rostlin společně s *Veronica agrestis*, dva týdny po nálezu lokalita zničena výstavbou rodinného domu (28. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/93, herb. Doležal, rev. J. Danihelka).
- 61b. Týnišťský úval, 5862c, Týniště nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): narušené části ruderalizovaného trávníku u nově vybudovaného chodníku na Mírovém náměstí, 130 m JV od obecního úřadu, 50°08'50,2"N, 16°04'27,3"E, 254 m n. m., dvě fertilní rostliny společně s *Veronica agrestis* a *V. persica* (30. 10. 2016 leg. J. Doležal 16/574, herb. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862d, Čestice (distr. Rychnov nad Kněžnou): Podchlumí, okraj písčitého pole u železniční trati vpravo ve směru z Lípy nad Orlicí do Čestic, 90 m ZJZ od železniční stanice Čestice, 50°07'49,3"N, 16°08'47,1"E, 263 m n. m., jedna fertilní rostlina společně s *Veronica agrestis*, *V. persica* a *V. polita* (15. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/65, herb. Doležal, rev. J. Danihelka).
- 61b. Týnišťský úval, 5862d, Rašovice (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj písčité pastviny u pole, 490 m JZ od kapličky v obci, 50°08'41,2"N, 16°07'30,6"E, 275 m n. m., tři fertilní rostliny společně s *Veronica polita* (20. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/77, herb. Doležal, rev. J. Danihelka).
- 61b. Týnišťský úval, 5862d, Častolovické Horky (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj písčitého pole, 250 m SV od středu obce, 50°07'02,4"N, 16°08'57,4"E, 260 m n. m., desítky fertilních rostlin společně s *Veronica agrestis* (20. 4. 2016 leg. J. Doležal 15/78, herb. Doležal, rev. J. Danihelka). – Častolovické Horky: okraj písčitého pole u Horecké stráně, 745 m VSV od středu obce, 50°07'04,9"N, 16°09'22,3"E, 273 m n. m., kolem 20 fertilních rostlin společně s *Veronica agrestis* (20. 4. 2016 not. J. Doležal).
- 61b. Týnišťský úval, 5862d, Lípa nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): okraj písčitého pole u železniční trati vpravo ve směru z Lípy nad Orlicí do Čestic, 930 m JV od železniční stanice Lípa nad Orlicí, 50°08'15,9"N, 16°06'46,3"E, 252 m n. m., jedna fertilní rostlina společně s *Veronica agrestis* (21. 4. 2016 leg. J. Doležal 16/83, herb. Doležal, rev. J. Danihelka).
- 61b. Týnišťský úval / 61c. Chvojenská plošina, 5862c, Žďár nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): písčité pole ponechané ladem vpravo u silnice ve směru ze Žďáru nad Orlicí do Borohrádku, 530 m JV od železniční stanice Žďár nad Orlicí, 50°06'56"N, 16°04'15,8"E, 260 m n. m., stovky fertilních rostlin (22. 4. 2016 leg. J. Doležal 18/84, herb. Doležal, rev. J. Danihelka).

V roce 2016 jsem prováděl průzkum polních okrajů především ve fytochorionu Dolní Poorličí (61), jehož cílem bylo naučit se rozlišovat jednotlivé druhy rozrazilů (především tedy rozrazil *Veronica agrestis* a *V. polita*), kterým jsem do té doby nevěnoval výraznou pozornost. Velmi překvapivým a nečekaným zjištěním pro mne byl nález celkem deseti lokalit kriticky ohroženého rozrazilu matného (*Veronica opaca*).

První rostliny jsem našel již v polovině března. Jednalo se o ozimé, výrazně tmavě zbarvené exempláře s hnědými listy (listeny) [na herbářových položkách je tmavě zbarvení ještě výraznější]. Některé znaky uváděné v Klíči ke květeně (Kubát et al. 2002), jako barva korunních lístků (jasně modrá) a délka čnělky (nepřevyšující zářez tobolky) nebyly vždy stoprocentní. Často jsem se setkával s korunami světle modrými s bílými tóny (barva může být samozřejmě ovlivněna jak stářím květů, tak i účinkem herbicidů), délka čnělky u jednotlivých rostlin se pohybovala od krátké, nepřevyšující zářez tobolky, až po dlouhou, výrazně přesahující zářez tobolky. Záměna je možná především s běžně rozšířeným rozrazilem lesklým (*Veronica polita*), který má stejně jako rozrazil matný dva typy trichomů na povrchu tobolky (krátké a husté nežláznaté trichomy a dlouhé, roztroušené žláznaté trichomy). Nejspolehlivějšími a neměnnými znaky k odlišení plodných rostlin *V. opaca* jsou nepřekrývající se a dlouze vlnatě chlupaté kališní lístky a síťnaté žilkování u zralých tobolek (většinou patrné až na herbářových položkách), ale také listy (listeny), které jsou u *V. polita* tmavě zelené, krátce chlupaté, lesklé a výrazně hrubě pilovité až laločnaté, zatímco u *V. opaca* jsou mělce tupě zubaté, matné a roztroušeně dlouze chlupaté. Případná záměna může být v plodném stavu i s rozrazilem polním (*Veronica agrestis*), ten má však pouze dlouhé roztroušené žláznaté trichomy na povrchu tobolky a kališní lístky nejsou dlouze vlnatě chlupaté. Po prvním nálezu a srovnání rostlin rozrazilu matného s dalšími podobnými druhy na lokalitách, byly rozdíly již na první pohled velmi patrné a při dalších nálezech jsem tento druh určoval již bez větších obtíží.

V průběhu sezony jsem našel i mladé, neozimé rostliny, které se značně lišily především barvou listů (listenů); ta byla tmavě zelená bez hnědých tónů. Nejčastějším biotopem byly okraje polí, kde jsem nacházel jednotlivé exempláře v porostech s *Veronica agrestis*, *V. persica* či *V. polita*. Právě v těchto porostech se dají rostliny rozrazilu matného velmi snadno přehlédnout, proto se při průzkumu nelze orientovat pouze dle barvy květu, je nutné dívat se vždy na tvar a odění kališních lístků u všech rozrazilů na zkoumané lokalitě. Je také velmi důležité provádět průzkumy polí počátkem jara, ještě před aplikací první dávky herbicidů.

Ve větších skupinách se druh vyskytoval především na částech polí, která byla několik let ponechána ladem. Zde jsem našel desítky až stovky jedinců. Zcela výjimečně jsem našel dvě rostliny v ruderalizovaném trávníku na náměstí v Týništi nad Orlicí.

V Květeně (Hrouda in Slavík 2000: 372) je uveden pouze jeden historický údaj z Dolního Poorličí (61) od Bělče nad Orlicí. Nedávný recentní doklad ze studované území pochází z Chvojenské plošiny (61c) od obce Veliny (Faltys in Additamenta 11: 133, 2013).

Je velmi pozoruhodné, že v historické literatuře neexistují žádné další zmínky o výskytu rozrazilu matného ze studované oblasti. V tomto území se pohybovalo několik

velmi významných botaniků, jmenujme například Františka Hrobaře (Hrobař 1931, 1936, 1946, 1974), Josefa Rohlena (Rohlena 1922–1930) či Aloise Součka, který podnikal své objevné výpravy společně s Karlem Dominem nebo Emilem Hadačem (Souček s. a.). Pro ně byl tento druh naprosto neznámý. S velkou pravděpodobností se zde musel v minulosti vyskytovat, patrně ale unikal pozornosti a pro velkou vzácnost nebyl v území vůbec očekáván. Již Čelakovského Analytická květena (1897) uvádí, že rozrazil matný je „vzácnější“, v Polívkově Klíči (Polívka 1928) se pak setkáváme s tvrzením, že druh je „u nás velmi vzácný“, stejně tak v Dostálově Květeně a ilustrovaném klíči ČSR (Dostál 1948–1950) je uvedeno, že druh roste v celém státě „dosti vzácně“. V Květeně ČR (Hrouda in Slavík 2000: 372) je pak poslední údaj o nálezu na našem území od Tylova na Bruntálsku z roku 1989, v Kubátově Klíči (Kubát et al. 2002) je už ale druh považován za nezvěstný. Je tedy zřejmé, že se vždy jednalo o velmi vzácný druh, který však mohl být pro jeho neznalost do jisté míry zaměňován a přehlížen.

Jistý obrat a pomalý nárůst lokality ale pozorujeme od roku 2003, kdy začaly být v rámci Additament publikovány revidované recentní údaje z Bílých Karpat stepních (Fajmon in Additamenta 3: 129–130, 2004), Českého krasu, Strakonických vápenců, Budějovické pánve (Štech et al. in Additamenta 7: 329–330, 2008), Doupovské pahorkatiny (Hadinec et al. in Additamenta 11: 133, 2013) a Pardubického Polabí (Zámečník in Additamenta 13: 111, 2015).

J. Doležal

Hrobař F. (1931): Květena Kostecka a Rychnovska. – Hradec Králové, 128 p.

Hrobař F. (1936): První doplněk ke „Květeně Kostecka a Rychnovska“. – Z Pelcova kraje, Rychnov n. Kn., 2: 26–30.

Hrobař F. (1946): Druhý doplněk ke „Květeně Kostecka a Rychnovska“. – Vamberk, 32 p.

Hrobař F. (1974): Úvahy o květeně Kostecka, Rychnovska a Žamberska. – Orlické hory a Podorlicko, Sborn. Vlastiv. Prací, Kruh, Hradec Králové, 6: 21–51.

Polívka F., Domin K. & Podpěra J. (1928): Klíč k úplné květeně republiky Československé. – Olomouc.

Rohlena J. (1922–1930): Příspěvky k floristickému výzkumu Čech I–X. – Čas. Nár. Mus., sect. natur., 96 (1922): 54–66, 109–113; 97 (1923): 88–95, 127–134; 98 (1924): 63–72, 133–139; 103 (1929): 1–17, 65–76; 104 (1930): 1–16, 69–78.

***Viola elatior* Fries**

C1

18b. Dolnomoravský úval, 6970d, Ostrožská Nová Ves (distr. Uherské Hradiště): u polní cesty mezi PP Lázeňský mokřad a golfovým hřištěm 0,6 km Z od železniční zastávky Ostrožská Nová Ves-Lázně, 49°01'05"N, 17°26'20"E (17. 5. 2013 leg. *H. Galušková*, BRNU).

18b. Dolnomoravský úval, 7069b, Moravský Písek (distr. Hodonín): louka mezi lesem a železniční tratí Bzenec – Veselí nad Moravou 1,8 km JV od železničního nádraží, 48°57'48"N, 17°19'35"E (11. 5. 2011 leg. *P. Dřevojan*, BRNU).

18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Moravský Písek (distr. Hodonín): loučka v jihozápadní části Olšového lesa 1,8 km JV od kostela, 48°58'26"N, 17°20'39"E (22. 5. 2010 leg. *P. Dřevojan*, BRNU, rev. *J. Danihelka*).

18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Uherský Ostroh (distr. Uherské Hradiště): příkop u polní cesty mezi potokem Petříkovec a Moravou 1,6 km SV od kostela, 48°59'48"N, 17°24'06"E (23. 5. 2013 not. *H. Galušková*).

- 18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Veselí nad Moravou (distr. Hodonín): lem jihovýchodní části lesa 3 km S od železničního nádraží, 48°58'31"N, 17°23'09"E (21. 5. 2010 leg. P. Dřevojan, BRNU, rev. J. Dahnihelka). – Veselí nad Moravou: příkop mezi cyklostezkou a silnicí do Moravského Písku 3,1 km SZ od železničního nádraží, 48°58'05"N, 17°21'10"E (13. 5. 2011 leg. P. Dřevojan, BRNU). (vše Dřevojan & Galušková 2015)

***Viola rupestris* F. W. Schmidt**

C3

- 61c. Chvojenská plošina, 5862c, Albrechtice nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): narušované písčité břehy zavlažovací nádrže v areálu lesních školek v borových lesech, 1,44 km SZ od obecního úřadu, 50°08'46,1"N, 16°02'23,9"E, 265 m n. m., několik desítek rostlin (20. 6. 2015 leg. J. Doležal 15/85, herb. Doležal; 28. 6. 2015 not. J. Doležal & M. Ducháček; 16. 7. 2015 not. J. Doležal & M. Hroneš).

V současnosti se jedná o třetí, s jistotou potvrzenou lokalitu violky písečné v celých východních Čechách (Doležal in Additamenta 13: 124–126, 2015). Je s podivem, že i zde unikál její výskyt pozornosti, vždyť přímo v Albrechticích nad Orlicí bydlel významný botanik Josef Rohlena, který ve svém okolí často botanizoval.

J. Doležal

***Xanthium strumarium* L.**

C1

- 18b. Dolnomoravský úval, 7069b, Moravský Písek: úhor v PP Vypálenky 1 km VJV od železničního nádraží, 48°58'21"N, 17°19'37"E (12. 1. 2014 leg. P. Dřevojan, BRNU, Dřevojan & Galušková 2015).

- 84a. Beskydské podhůří, 6375b, Sviadnov (distr. Frýdek-Místek): Dolní role, v polích SV (napravo) od dálnice D56 z Místku do Ostravy, 49°41'10"N, 18°18'41"E, 278 m n. m., spoře v kultuře sóji (4. 10. 2016 leg. D. Hlisnikovský, FMM).

V předmětném fytochorionu byla řepeň durkoman sbírána naposledy v roce 1945 (leg. F. Talpa, PRC) na nábreží Ostravice ve Sviadnově/Lískovci. Nynější výskyt v kultuře sóji na severní Moravě není zcela náhodný, obdobně byla sbírána v 7 km vzdálené Nové Bělé v letech 2010 a 2011 (Hlisnikovský in Additamenta 10: 155, 2012) a u Mošnova či Suchdola nad Odrou v roce 2015 (Kocián 2015).

D. Hlisnikovský

Kocián P. (2015): *Xanthium strumarium* – řepeň durkoman. – <http://www.ms-cbs.cz/karty-druhu/xanthium-strumarium-repen-durkoman/>

Emendationes et errores

U lokality druhu *Epipactis greuteri* od obce Jednov (Additamenta 4: 112, 2003) byly uvedeny chybné souřadnice, ty správné jsou 49°32'18"N, 16°52'35"E.

Lokalita druhů *Huperzia selago* a *Lycopodiella inundata* u obce Sněžné ve Žďárských vrších (Additamenta 12: 141, 161–162, 2014) byla nesprávně zařazena do kvadrantu 6464a, správně má být 6362b.

Poděkování

Náš dík patří mnoha kolegům, kteří nám předali své floristické objevy k publikaci nebo nám poskytli cenné rady a konzultace. Děkujeme i všem autorům komentářů, těm, kteří determinovali nebo revidovali obtížně určitelné taxony nebo pořídili dokladové fotografie či jinak s námi na přípravě těchto Additament spolupracovali.

Jsou to: Lubomír Adamec (Třeboň), Libor Ambrozek (Kyjov), Irena Bakešová (Kladno), Michal Barták (Velké Němčice), Petr Batoušek (Zlín), Petr Bauer (Děčín), Jiří Brabec (Cheb), Tomáš Burian (Ústí nad Labem), Oldřich Bušek (Karlovy Vary), Luděk Čech (Havlíčkův Brod), Martin Dančák (Olomouc), Jan Doležal (Rychnov nad Kněžnou), Jiřina Drliková (Karviná), Pavel Dřevojan (Brno), Michal Ducháček (Praha-Horní Počernice), Dan Dvořák (Brno), Václav Dvořák (Olomouc), Libor Ekrť a Ester Ekrťová (Telč), Karel Fajmon (Veselí nad Moravou), Vladimír Faltys (Choceň), Helena Faltysová (Pardubice), Jitka Farská (České Budějovice), Markéta Fránková (Brno), Michal Friedl (Brno), Hana Galušková (Uherský Ostroh), Michal Gerža (Sedloňov), Vít Grulich (Brno), Věra Hadincová (Průhonice), Jan Hájek (Praha), Rudolf Hlaváček (Příbram), David Hliseníkovský (Frýdek-Místek), Ivan Hoza (Pardubice-Svítkov), Lucie Hradilová (Brno), Michal Hroneš (Olomouc), Zdenka Hroudová (Průhonice), Milan Chytrý (Brno), Ivan Jindra (Zlín), Jan Willem Jongepier a Ivana Jongepierová (Veselí nad Moravou), Veronika Kalníková (Brno), Zdeněk Kaplan (Průhonice), Petr Karlík (Praha), Lucie Kobrlová (Olomouc), Josef Komárek (Havlíčkův Brod), Jan Košnar (Hradec Králové), Milan Kotilinek (České Budějovice), Ondřej Kotilinek (České Budějovice), Daniel Koutecký (Podbořany), Petr Koutecký (České Budějovice), František Krahulec (Průhonice), Tomáš Krejčí (Praha), Anna Kulíková (Sedlčany), Jitka Laburdová (Hradec Králové), Pavel Leischner (Strakonice), Martin Lepší (České Budějovice), Jiří Malíček (Sedlčany), Milan Marek (Praha), Jaroslav Michálek (Sokolov), Janek Michalík (Písek u Jablunkova), Jaroslava Nesvadbová (Plzeň), Pavel Novák (Brno), Radim Paulič (Strakonice), Petr Petřík (Průhonice), Kateřina Pišťková (Brno), Elena Plesková (Rakovník), Lenka Plevová (Brumov-Bylnice), Jaroslav Pluner (Bechyně), Jaroslav Podhorný (Otinoves), Jan Pokorný (Praha), Jan Prančl (Praha), Romana Prausová (Hradec Králové), Helena Prokešová (Brno), Jan Roleček (Brno), Jiří Rybenský (Veselí nad Lužnicí), Radomír Řepka (Brno), Pavel Salák (Sokolov), Vojtěch Sedláček (Moravská Třebová), Hana Sekerková (Brno), Zdeněk Skála (Praha), Kamil Sopoušek (Moravská Třebová), Otakar Šída (Praha-Horní Počernice), Petr Šmarda (Brno), Michal Štefánek (Praha), Radek Štencl (Jeseník), Kateřina Šumberová (Brno), Přemysl Tájek (Mariánské Lázně), Jana Tkáčiková (Frýdek-Místek), Bohumil Trávníček (Olomouc), Linda Trunečková (Dobříš), Jiří Uher (Lednice na Moravě), Martin Večeřa (Brno), Pavel Veselý (Brno), Richard Višňák (Stráž pod Ralskem), Vojtěch Voženílek (Lány na Důlku), Alena Vydrová (Včelná), Jaroslav Zámečník (Hradec Králové), Jiří Zázvorka (Průhonice) a Ivan Zwach (Kralice na Hané).

Dík náleží také následujícím institucím, které podpořily jednotlivé projekty.

Nálezy druhů *Ajuga chamaepitys* a *Herniaria hirsuta* byly učiněny v rámci systematického průzkumu současné květeny města Brna, který byl podpořen Grantovou agenturou ČR (projekt č. 14-10723S).

Príspevek M. Friedla a R. Řepky (*Carex pediformis* subsp. *rhizodes*) vznikl v rámci projektu „Starobylé výmladkové lesy, jejich význam a udržitelnost v kulturní krajině“ (DF13P01OVV015) financovaného z Programu aplikovaného výzkumu a vývoje Národní a kulturní identity (NAKI) Ministerstva kultury České republiky.

Príspevek J. Štěpánkové o *Myosotis stenophylla* vznikl za podpory Botanického ústavu AVČR (RVO 67985939) a Grantové Agentury ČR (projekt č. 14-360796, Centrum excellence PLADIAS).

Příspěvek K. Šumberové o *Najas minor* byl podpořen projektem COST CZ FISHPOND2014 (LD14045 u MŠMT).

Naše poděkování patří také Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR, která garantovala mapování biotopů v rámci vytváření evropské soustavy chráněných území Natura 2000 a nyní organizuje aktualizaci výsledků tohoto mapování a monitoring biotopů. Z tohoto projektu zde uveřejňujeme nález druhu *Crepis conyzifolia*.

Rovněž děkujeme zřizovatelům a správcům elektronických databází – Databáze Pladias (<https://pladias.ibot.cas.cz>), Nálezová databáze ochrany přírody (AOPK ČR 2017), Databanka flóry České republiky (<http://www.florabase.cz>, Danihelka et al. 2015), Česká národní fytoecologická databáze (ČNFD, Chytrý & Rafajová 2003), Virtual Herbarium (<http://herbarium.univie.ac.at/database/index.php>) a Databáze herbářových dokladů ve sbírkách České republiky (<http://puvodni.mzm.cz/Botanika/CS/uvod.html>), které jsou pro práci s floristickými údaji v současné době nepostradatelné.

Literatura

- AOPK ČR (2017): Nálezová databáze ochrany přírody. – [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Čelakovský L. (1868): Prodromus květeny české. I. – Arch. Přírod. Výzk. Čech, sect. 3a, fasc. 1: 1–112, Praha.
- Čelakovský L. (1877): Prodromus květeny české. III. – Arch. Přírod. Výzk. Čech, sect. 3a, fasc. 3: 385–676, Praha.
- Čelakovský L. (1883): Prodromus květeny české. IV. – Arch. Přírod. Výzk. Čech, sect. 3a, fasc. 4: 677–944, Praha.
- Čelakovský L. (1897): Analytická květena Čech, Moravy a rak. [rakouského] Slezska. Ed. 3. – Praha.
- Čeřovský J., Feráková V., Holub J., Maglocký Š. & Procházka F. (1999): Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR. Vol. 5. Vyšší rostliny. – Příroda, Bratislava, 453 p.
- Danihelka J., Chrtěk J. jun. & Kaplan Z. (2012): Checklist of vascular plants of the Czech Republic. – Preslia 84: 647–811.
- Danihelka J., Peřík P. & Wild J. [eds] (2015): Databanka flóry České republiky [online]. – URL: <http://florabase.cz/databanka/>.
- Dostál J. (1948–1950): Květena ČSR a ilustrovaný klíč k určení všech cévnatých rostlin, na území Československa planě rostoucích nebo běžně pěstovaných. – Přírodovědecké nakladatelství, Praha, 2269 p.
- Dostál J. (1989): Nová květena ČSSR. Vol. 1, 2. – Academia, Praha.
- Dřevojan P. & Galušková H. (2015): Pozoruhodné floristické nálezy z nivy Moravy mezi Strážnicí a Kunovicemi. – Acta Carp. Occid., Vsetín & Zlín, 6: 28–49.
- Grulich V. (2012): Red List of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition. – Preslia 84: 631–645.
- Hadač J. & Hadač E. (1948): Květena Pardubicka. – Pardubice, 232 p.
- Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. [red.] (2002): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. I. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 37: 51–105.
- Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. [red.] (2004): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. III. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 39: 63–130.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2006): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. V. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 41: 173–257.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2008): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. VII. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 43: 251–336.

- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2009): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. VIII. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 44: 185–319.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2011): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. IX. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 46: 51–160.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2012): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. X. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 47: 43–158.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2013): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XI. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 48: 31–141.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2014): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XII. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 49: 73–206.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2015): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XIII. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 50: 23–129.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2016): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XIV. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 51: 29–170.
- Harčarik J. & Horáková V. [eds] (2015): Flora Corcontica – additamenta II. – Opera Corcont. 52: 141–154.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1988): Květena České socialistické republiky. Vol. 1. – Academia, Praha, 557 p.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1990): Květena České republiky. Vol. 2. – Academia, Praha, 540 p.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1992): Květena České republiky. Vol. 3. – Academia, Praha, 542 p.
- Chytrý M. [ed.] (2007): Vegetace České republiky. 1. Travinná a keříčková vegetace. – Academia, Praha, 528 p.
- Chytrý M. [ed.] (2009): Vegetace České republiky. 2. Ruderální, plevelová, skalní a suťová vegetace. – Academia, Praha, 524 p.
- Chytrý M. [ed.] (2013): Vegetace České republiky. 4. Lesní a křovinná vegetace. – Academia, Praha, 551 p.
- Chytrý M. & Rafajová M. (2003): Czech National Phytosociological database: basic statistics of the available vegetation-plot data. – Preslia 75: 1–15.
- Kaplan Z., Danihelka J., Štěpánková J., Ekrt L., Chrtek J. jun., Zázvorka J., Grulich V., Řepka R., Prančl J., Ducháček M., Kúr P., Šumberová K. & Brůna J. (2016a): Distributions of vascular plants in the Czech Republic. Part 2. – Preslia 88: 229–322.
- Kaplan Z., Danihelka J., Lepší M., Lepší P., Ekrt L., Chrtek J. jun., Kocián J., Prančl J., Kobrlová L., Hroneš M. & Šulc V. (2016b): Distributions of vascular plants in the Czech Republic. Part 3. – Preslia 88: 459–544.
- Kubát K., Hrouda L., Chrtek J. jun., Kaplan Z., Kirschner, Štěpánek J. & Zázvorka J. [eds] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha, 928 p.
- Kučera J. & Váňa J. (2005): Seznam a červený seznam mechorostů České republiky. – Příroda 23: 1–104.
- Lepší P., Lepší M., Boublík K., Štech M. & Hans V. [eds] (2013): Červená kniha květeny jižní části Čech. – Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 503 p.
- Plevová L. (2015): Flóra Vlárského průsmyku v severní části Bílých Karpat. – Acta Carp. Occid., Vsetín & Zlín, 6: 50–76.
- Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S. & Slavík B. [eds], Květena České socialistické republiky 1: 103–121, Academia, Praha.
- Slavík B. (1971): Metodika síťového mapování ve vztahu k připravovanému fytogeografickému atlasu ČSR. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 6: 55–62.
- Slavík B. [ed.] (1995): Květena České republiky. Vol. 4. – Academia, Praha, 529 p.
- Slavík B. [ed.] (1997): Květena České republiky. Vol. 5. – Academia, Praha, 568 p.
- Slavík B. [ed.] (2000): Květena České republiky. Vol. 6. – Academia, Praha, 770 p.
- Slavík B. & Štěpánková J. [eds] (2004): Květena České republiky. Vol. 7. – Academia, Praha, 767 p.

- Souček A. (s. a.): Floristický materiál ke květeně Kostelecka a Rychnovska. – Ms. [Depon. in: Archiv bot. sekce soukr. ekofirmy Natura Dobré]
- Štěpánková J., Chrtek J. jun. & Kaplan Z. [eds] (2010): Květena České republiky. Vol. 8. – Academia, Praha, 712 p.
- Velebil J., Trávníček B., Sochor M. & Havlíček P. (2016): Five new bramble species (Rubus, Rosaceae) in the flora of the Czech Republic. – *Dendrobiology* 75: 141–155.
- Vozárová M. & Sutory K. (2001): Index herbariorum Reipublicae bohemicae et Reipublicae slovacae. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 36, Příl. 2001/1: 1–95.

Došlo dne 6. 2. 2017